

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Τιμάται γρ. ἀργ. 2.

Τιμάται γρ. ἀργ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 10 Νοεμβρίου 1891.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτική 'Επιθεώρησις.—'Ο Φιλαδέλφειος ποιητικὸς ἀγών.
—'Ο ποιητὴς 'Ηρώνας.— Ποικίλα.— Δημοσιογραφικὰ ἀνα-
μνήσεις.—(Καμίλλου Φλαμαριόνος) 'Ἀστρῶτα ὄνειρα (διήγημα).—
'Η Δευτερότοκος (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ σπουδαιότερον τῶν πολιτικῶν γεγονότων τῆς ἐβδομάδος ταύτης εἶναι ἀναμφηρίστως αἱ δηλώσεις τοῦ κόμματος Καλνόκι ἐν ταῖς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιτροπαῖς τῶν δύο ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἡ περὶ τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ καταστάσεως ἔκθεσις αὐτοῦ, ἡ ἐπισκιάσασα τοὺς λόγους, οὓς τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἀπήγγειλαν ὁ μὲν μαρκήσιος Σαλισβουρῆς ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ λόρδου δημάρχου, ὁ δὲ μαρκήσιος Ρουδίνης ἐν Μεδιολάνοις. Αἱ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς μοναρχίας διακηρύξεις, καίπερ κατατείνουσαι εἰς τὸ διασκεδάσαι τὴν ἐκ τῶν λόγων τοῦ αὐτοκράτορος αὐτοῦ κατὰ τὴν δεξίωσιν τῶν προεδρείων τῶν δύο ἀντιπροσωπειῶν ἐμποιθηῖσαν ἐντύπωσιν, οὐχ ἥττον ἀποτελοῦσιν οὐ μικρὰν ἀντίφασιν πρὸς τὰς δηλώσεις τῶν δύο, εἰρημένων πρωθυπουργῶν, ὧν ὁ πρῶτος ἐπειράθη νὰ καθισχύσῃ τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνώμην, ἅτε εἰπὼν ὅτι οὐδὲν νέφος ἐπιφαίνεται ἐν τῷ πολιτικῷ ὀρίζοντι, ὁ δὲ δεύτερος ἔγνω νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἑαυτοῦ πολιτικὴν καὶ νὰ διαψεύσῃ τοὺς διατελεῖ σημείω. Τούναντίον ἐν ταῖς διακηρύξεσι τοῦ κόμματος Καλνόκι ἐνυπολανθάνει ἀνισχυρία τις, ἀρκούντως σαφῶς ὑποδεικνυομένη ἐν τῇ ἀνάγκῃ τῆς περαιτέρω συντάξεως τῆς χώρας ὑπὸ στρατιωτικὴν ἔποσιν καὶ ἐν τῇ καθισχύσει τῶν φρονούντων ὅτι τὰ τῆς μοναρχίας ἔχουσιν οὐχὶ τοσοῦτον καλῶς ἐν σχέσει πρὸς τὴν τριπλῆν συμμαχίαν καὶ πρὸς τὰς προσηρημένας αὐτῇ ἐπαρχίας, δυνάμει τοῦ συμβολαίου τοῦ βερολινείου συνεδρίου. Καὶ ὄντως ἡ ἐν Μόνζα παρουσία τοῦ ῥώσου ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ καὶ αἱ συνεχεῖς αὐτοῦ συνδιαλέξεις μετὰ τε τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ αὐτοῦ κ. Ρουδίνη πολλὴν τὴν δυσπιστίαν καὶ τοὺς ἐνδοιασμοὺς προῦκάλεσαν ἐν ταῖς πρωτευού-

σαις τῆς ἀψβουργικῆς μοναρχίας, καὶ τοὺς ἄκρους θιασώτας τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου ἐπτόνσε μὴ ὁ κ. Γίεργς ἐβολιδοσκοπῆσε τὰς ιδέας τῶν ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐπειράθη νὰ πείσῃ τοὺς συμβούλους τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου ὅπως, ἀποσπώμενοι τῆς συμμαχίας τῶν τῆς μέσης Εὐρώπης αὐτοκρατοριῶν, προσέλθωσι τῷ γαλλορωσικῷ συνδέσμῳ. Πολλοὶ τῶν κυριωτέρων βουλευτῶν ἐπηρεώθησαν ἐπὶ τούτῳ τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν καὶ ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ διασαφήσεις περὶ τῆς τροπῆς τῆς δυναμένης νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως εἰς τὴν τριπλῆν συμμαχίαν. Ὁ κόμης Καλνόκις μετὰ πολλῆς τῆς τέχνης καὶ τῆς δεξιότητος ἐπειράθη νὰ καθισχύσῃ τοὺς δειλήμονας καὶ νὰ διαβεβαίωσῃ ὅτι ἡ Ἰταλία παραμένει στενῶς προσκεκολλημένη τῷ τριπλῷ συνδέσμῳ καὶ ὅτι ἡ ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ παρουσία τοῦ ῥώσου ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ μικρὸν ἠλλοίωσε τὰς σχέσεις τῶν συμμάχων δυνάμεων, διατελουσῶν στενῶς, ὡς καὶ μέχρι τοῦ νῦν, συνδεδεμένων καὶ ἐργαζομένων ὑπὲρ τῆς περιφρουρήσεως τῆς γενικῆς εἰρήνης ἀπὸ πάσης διαταράξεως. Ἄλλ' αἱ δηλώσεις τοῦ κόμματος δὲν ἐπεισαν τοὺς ἐπερωτῶντας, παρὰ τὰ γραφόμενα τῶν ὀργάνων τοῦ κόμματος, ἅπερ, τὸ σύνθημα ἐκ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου λαμβάνοντα, ἀγωνίζονται νὰ ἐξάρωσι τὸ εἰρηνικὸν πνεῦμα τῶν λόγων τοῦ ὑπουργοῦ καὶ νὰ τεκμηριώσωσιν ὅτι οὐδέποτε ἐν ταῖς ἀντιπροσωπειαῖς ἠκούσθη ἐκφραστικώτερος ἅμα καὶ πειστικώτερος λόγος, πείθων καὶ αὐτοὺς τοὺς μᾶλλον δυσπίστους· ἀτυχῆς ὅμως φαίνεται ὁ ὑπουργός, καὶ ἴσως, ἄφ' οὗ χρόνου ἀνέλαβε τὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου τῆς δυναδικῆς μοναρχίας, ἥτοι ἀπὸ δεκαετίας, σπανίως εἰς τοιαύτην δεινὴν περιήλθε θέσιν· οἱ ἐπερωτήσαντες βουλευταὶ δὲν ἐπέισθησαν ἐκ τῶν δηλώσεων αὐτοῦ καὶ ὡς ἰσχυρὸν ἐπιχείρημα προσήγαγον τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπιγεγόμενα, ὧν οὐ τὴν τελευταίαν κατέχουσι θέσιν τὰ ἐν Κρονστάνδῃ καὶ ἡ μετὰ τρίτης δυνάμεως συνεννόσις τῆς Ρωσσίας ἐν σχέσει πρὸς ζητήματα ναυτιλίας· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Ἰταλίᾳ μικρὸν εὐηρεστήθησαν ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ κόμματος, καὶ ἔνια τῶν φιλελευθέρων τοῦ ῥωμαϊκοῦ τύπου ὀργάνων προέβησαν ἄχοι τοῦ καταγγεῖλαι τὴν συμμαχίαν τῆς Αὐστρίας ὡς ἐξωθοῦσαν τὸ νεαρὸν βασίλειον πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ ἐπομένως πρὸς σύγκρουσιν μετὰ τῆς ὁμοῦ δημοκρατίας τῆς Γαλλίας, καίτοι τὸ τῆς Ἰταλίας συμφέρον ἐγκείται ἐν τῇ Ἀδριατικῇ μᾶλλον ἢ ἐν τῇ εἰρημένῃ θαλάσσῃ. Ἐτι δὲ ἀξιοσημείωτοι εἶναι οἱ λόγοι

τοῦ κόμπτος ἐν τῷ περὶ Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης ζήτηματι, ὅπου ὁ ὑπουργὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκαλύψῃ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐκεῖ δυσάρεστον κατάστασιν καὶ νὰ ἐκφράσῃ μετάνοιαν οὕτως εἶπεν ἐπὶ τῷ ὅτι ἡ μοναρχία προσεχώρησεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ βερολινείου συνεδρίου, ἀναθέντος ἐκείνη τὴν ἀποφασίαν τῶν εἰρημίων ἐπαρχῶν, Σημαντικὰ δὲ τὸ εἶναι αἱ διπλώσεις τοῦ κόμπτος περὶ τῆς ἀνάγκης ἐξοπλισμῶν, οὐς ὅμως ἐχαρακτήρισεν ὡς δεινὸν σημεῖον τῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως καὶ ὡς διευκολύνον τὴν ἐκρηξίν τοῦ πολέμου. Ἐν τῷ ζήτηματι τούτῳ ὁ κόμπτος καλῶς περιήλθεν εἰς ἀντίφασιν, διότι ὅτε πέρουσιν ὁ αὐτὸς εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιτροπῆς τῆς οὐγγρικῆς ἀντιπροσωπείας κ. Φάλκ ἐπηρώτησε τὸν ὑπουργὸν περὶ τῶν διεξαγομένων ἐξοπλισμῶν καὶ περὶ τῶν ἐκ τούτων ἀπορροεόντων κινδύνων κατὰ τῆς εἰρήνης, ὁ κόμπτος, μιμούμενος τὸν ἄγγλον πρωθυπουργὸν καὶ ὑπουργὸν συνάμα τῶν ἐξωτερικῶν, εἶπεν ὅτι οἱ ἐξοπλισμοὶ παρέχουσι τὸ ἀσφαλέςτατον τῆς εἰρήνης ἐγγύησον. Ἡ ἀντιφατικὴ αὕτη δήλωσις οὐχ ἦτον ἔχει τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Ἡ πίστωσις τῶν 5,000,000 φλωρινίων ἀποδοκιμάζεται ἐν πολλοῖς κύκλοις τῆς μοναρχίας· ἀπρητεῖτο λοιπὸν νὰ παρασταθῇ ὅτι ἡ Εὐρώπη σύμπασα ἐξοπλίζεται καὶ ὅτι, τῶν ἐξοπλισμῶν τούτων συνεπαγόντων τὴν διατάραξιν τῆς εἰρήνης, ἀνάγκη ἐπείγουσα ἐπιβάλλεται τῇ μοναρχίᾳ νὰ μὴ καθυστερήσῃ ἐν τῇ στρατιωτικῇ συντάξει, ὅπως μὴ τὰς συνεπειὰς ὑποστῇ τῆς καθυστερήσεως ταύτης ἐν περιπτώσει διακυβεύσεως τῆς γενικῆς εἰρήνης.

Ἐτερον σπουδαῖον γεγονός εἶναι αἱ ἐν Βιέννῃ διαδοθεῖσαι φῆμαι περὶ τρομακτικῶν δῆθεν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ διπλώσεων ἐν συνδιαλέξει μετὰ τοῦ πολωνοῦ ἡγέτου κ. Γιαβόρσκι, αἰτινες ἐπίνεγκον ἀναστάτῳσιν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ τῆς αὐστριακῆς πρωτεύουσας καὶ προύκალεσαν οὐ μόνον ἐπανειλημμένας ἐπερωτήσεις ἐν τῇ αὐστριακῇ βουλῇ, ἀλλὰ καὶ αὐστηρὰ ἀστυνομικὰ μέτρα πρὸς ἀνακάλυψιν μὲν τῶν χαλκευσάντων τὰς ψευδεῖς ταύτας εἰδήσεις, πρὸς ἐξέτασιν δὲ τῶν βιβλίων τῶν διαφόρων τραπεζικῶν οἰκῶν. Ἡ ἐν Βιέννῃ ταραχὴ εἶναι παρεμφερὴς πρὸς τὴν ἐν Βερολίῳ, ὅπου ἡ κρίσις δεινοῦται καὶ πολλῶν πιστωτικῶν καταστημάτων οἱ διευθυνταί, βλέποντες ἀνωρυγμένον τὸ βάραθρον, προαιροῦνται τὴν αὐτοκτονίαν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῶν συνεπειῶν τῆς πλημμελοῦς καὶ ἐγκληματικῆς διαγωγῆς τοῦ σφετερίζεσθαι τὸ προῖδον τοῦ ξένου ἰδρώτος πρὸς κόρῃσιν ἀθεμίτων ἠδονῶν ἢ πρὸς ἐπίδειξιν ἀνυπάρκτου αὐτοῖς πλοῦτου.

Οὐχὶ ἀσήμαντος ὅμως εἶναι ὑπὸ τὴν γενικὴν ἐποψίν καὶ αἱ διαμοιδόμεναι γαλλορωσικαὶ συμπάθειαι καὶ ἐνδείξεις φιλίας, αἰτινες τὰ μέγιστα ἐπεσπάσαντο τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Βερολίῳ καὶ σφόδρα ἀνυσύχησαν αὐτήν. Ἄφ' ἑνὸς μὲν διαδίδεται ὅτι ὁ ῥώσος διάδοχος μεταβαίνει κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν, ὅπου θερμότητις θὰ τύχῃ δεξιῶσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ὁ ῥώσος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν ἀπέρχεται εἰς Παρισίους ἐπὶ πολιτικῶν σκοπῶν. Ἀμφότερα ταῦτα τὰ ἀγγέλματα συνετάραξαν τὸ ἐν Βερολίῳ δημόσιον, καὶ οἱ τὰ πρῶτα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ φέροντες ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς διπλωματικῆς τέχνης καὶ δεξιότητος πᾶν καταβάλλουσι σθένος ὅπως μεταίωσιν τὸ σχέδιον τῆς εἰς Παρισίους μεταβάσεως τοῦ κ. Γίερς, καίπερ προτιθεμένου ν' ἀναλάβῃ τὴν περιοδείαν οὐχὶ χάριν πολιτικῶν σκοπῶν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ λόγους οἰκογενειακοῦς, καθὰ ἐκ ῥωσικῶν βεβαιούται

πηγῶν, καὶ ἐπομένως οὐδεμίαν ἐπὶ τούτῳ λαβόντος ἐντολὴν παρὰ τοῦ τσάρου, ὅστις ἀπλῶς καὶ μόνον συνήνεσεν εἰς τοιοῦτον σχέδιον τοῦ ὑπουργοῦ αὐτοῦ, ὡς ἐπραξε καὶ κατὰ τὴν εἰς Μόνζαν μετάβασιν αὐτοῦ. Πρὸς τὰς τοιαύτας τῶν ἐν Βερολίῳ ἰδέας σχετίζονται στενῶς ἢ τε εἰς Βινσβάδεν παρὰ τῷ κ. Γίερς σχετιζομένην μετάβασιν τοῦ κόμπτος Σουβαλώφ, φημιζομένου ἐπὶ φιλογερμανικοῖς μᾶλλον αἰσθήμασι, καὶ αἱ διαθρολούμεναι παρὰ τῷ ἐν Λειβαδίᾳ διατρίβοντι Τσάρῳ ἐνέργειαι γερμανοφίλων τινῶν αὐλικῶν, ἀγωνιζομένων νὰ μεταπέισωσι τὴν Α. Μ. ἀπὸ τῆς γαλλικῆς συμμαχίας καὶ νὰ ὑποδείξωσιν αὐτῷ ὅτι ἥκιστα λυσιτελεῖς τῇ μεγάλῃ τοῦ Βορῶ αὐτοκρατορίᾳ τυγχάνει ἢ μετὰ τῆς εἰρημμένης δυνάμεως σύμπραξις, οὐ μόνον ἔνεκα τοῦ ἀσταθοῦς τῶν ἐν αὐτῇ κυβερνήσεων, ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τοῦ πνεύματος τοῦ λαοῦ, ἀναζητούντος ἐν τῇ ῥωσικῇ φιλίᾳ ἀπλοῦν μέσον ἀντεκδικήσεως καὶ κορέσεως τοῦ κατὰ τῆς Γερμανίας πάθους. Ἐν πάσαις ταύταις ταῖς ἐνεργείαις τῶν ἐν Βερολίῳ διαβλέπεται ἡ ἀρχαία πολιτικὴ τοῦ Βίσμαρκ, ὅστις, ἅμα τῷ θανάτῳ Ἀλεξάνδρου τοῦ Β καὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ νῦν αὐτοκράτορος, ἕνα καὶ μόνον ἐπεδίωξε σκοπὸν τὴν κατάδειξιν τοῦ κινδύνου τῆς γαλλορωσικῆς συμπράξεως. Οὐδέποτε ὁ πρῶτος ἀρχιγραμματεὺς ἀπήγγειλε πολιτικὸν λόγον, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν ἀπεικόνισε διὰ ζοφερῶν χρωμάτων τοὺς ἐκ τοιοῦτου πολιτικοῦ γεγονότος ἀπορροεόντας κινδύνους ἐναντίον τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ δὲν ὑπέδειξεν ὅτι πᾶσαν καταβάλλει μέριμναν πρὸς παρακώλυσιν τοιαύτης συμπράξεως, τὰ μέγιστα βαρυνούσης ἐπὶ τῆς ὅλης ἐν γένει εὐρωπαϊκῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως καὶ ἀποτρεπούσης τὰ σχέδια τῆς γερμανικῆς διπλωματίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν καθιέρωσιν τῆς ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς Δύσεως ἐπιρροῆς τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Χοχεντσόλερν. Ὁ πρίγκιψ Βίσμαρκ κατενόησε τὸ σφάλμα αὐτοῦ βραδέως πῶς καὶ πικρῶς μεταμεληθεὶς ἐπὶ τῷ ἐν τῷ βερολινεῖῳ συνεδίῳ πολιτικῷ αὐτοῦ σφάλματι, ὅπερ συνίστατο εἰς τὸ καταπολεμῆσαι τὰς ῥωσικὰς θεωρίας καὶ εἰς τὸ περιαγαγεῖν τὴν Ῥωσίαν ἀπὸ ἐνάγοντος εἰς τὴν θέσιν ἐναγομένου, ἥκιστα ἔκτοτε τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ ἀνέστειλε πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ σφάλματος τούτου· μάταιοι ὅμως οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἀπέβησαν καὶ ἡ διανοιχθεῖσα ἄβυσσος μετὰξὺ Ῥωσίας καὶ Γερμανίας μικρὸν ἴσως ἀναπληρωθήσεται καὶ διὰ τῶν νῦν καταβαλλομένων προσπαθειῶν πρὸς ἀποτυχίαν τῶν σχεδίων, ἅπερ εἰς τὴν ῥωσικὴν ἀποδίδονται διπλωματίαν.

ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῶν ἐκασταχοῦ τῆς Δύσεως ἐξελισσομένων ἐσωτερικῶν ζητημάτων τὴν πρώτην κατέχουσι θέσιν τὰ ἐν Γαλλίᾳ, ἅπερ, ἀποβαλόντα τὸν κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐπίφοβον χαρακτῆρα ἐπὶ τῇ πολιτικῇ τῶν ριζοσπαστῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ κυριωτέρου αὐτῶν ἡγέτου κ. Κλεμανσώ, εἰσῆλθον κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα εἰς ὀμαλωτέραν φάσιν καὶ ἀρκοῦντως διασκεδάζουσι τοὺς συλλληφθέντας φόβους μὴ δεινωθῶσι τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἐσωτερικὰ καὶ τραπῶσι τὴν εὐάρεστον τοῖς πολεμίοις τῆς δυνάμεως ταύτης τροπὴν. Βεβαίως ἡ ἐκλογὴ τοῦ σοσιαλιστοῦ Λαφόργ ἐν Αἴλλῃ, ἡ προκύψασα ἐκ στενοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἐχθρικῶς τῇ κυβερνήσει ἐχόντων στοιχείων καὶ ἡ ἐλαχίστην περιποιούσα τιμὴν τοῖς ἐκλογεῦσι συνεπείᾳ τῶν ἐκκεντρικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν καὶ τῶν ἐν Φουρμὶ πρό τινας χρόνους ἐπαναστατικῶν σχεδῶν δημογγοριῶν, ὧν ἔνεκα καὶ εἰς τὴν φυλακὴν ἐρράφηθ, ἐξασθενεῖ λίαν τὰς συλλληφθείσας ἀγαθὰς ἐλπίδας· ἀλλὰ λαμβανομένων ὑπ' ὅσων τῶν ἐπανειλημμένων νικῶν τοῦ

ὑπουργείου ἔν τε τῇ βουλῇ καὶ ταῖς ἐπιτροπείαις, ἀποδείκνυται ὅτι ἔσπευσαν οἱ τοὺς φόβους τούτους συλλαβόντες καὶ ὅτι ὁ κ. Φρεΰσινὲ θὰ κατορθώσῃ νὰ διεξαγάγῃ εἰς αἴσιον πέρασ τὸ ἀνατεθὲν αὐτὸ ἔργον.

Ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἐγένετο ἡ ἐναρξίς τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν, παρατηρεῖται ἀποκεντρωτικὴ τάσις παρὰ διαφόροις τῶν ἀποτελούντων τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Χοχεντσόλερν κράτεσι καὶ ἰδίᾳ παρὰ τῷ βασιλείῳ τῆς Βαυαρίας. Ἀείποτε οἱ ἐν Μονάχῳ ἀντέστησαν κατὰ τῶν ἐν Βερολίῳ συγκεντρωτικῶν τάσεων καὶ ἐπειράθησαν νὰ καταπολεμήσωσι τὰς περὶ τῶν πρωτείων ἀξιώσεις τῆς Πρωσίας, νῦν δὲ ἐπὶ τῇ ἀξιώσει ταύτης ὅπως τὸ ἐν αὐτῇ δικαστικὸν σύστημα ἐν τοῖς στρατοδικείοις ἐπιβάλῃ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Χοχεντσόλερν ἔτι μᾶλλον ἐξώθησαν τὴν ἐαυτῶν ἀντίστασιν καὶ ἀγωνίζονται νὰ τηρήσωσι τὸ ἀνέκαθεν ἐν Βαυαρίᾳ ἐπικρατοῦν σύστημα, καθ' ὃ αἱ τῶν ἐνόχων στρατιωτικῶν δίκαι ἐξάγονται, ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἐν Πρωσίᾳ ἐπικρατοῦν, δημοσίᾳ. Ὡσαύτως καὶ τὸ σοσιαλιστικὸν ζήτημα οὐ μικρὸν ἀνησυχεῖ τοὺς ἐν Βερολίῳ, καίτοι ἀπέβαλε τὸν τέως ἀνησυχητικὸν χαρακτῆρα δυνάμει τῆς μεμελετημένης πολιτικῆς τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

Ἐν Ρωσίᾳ τὸ σπουδαιότερον τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων ἦτο ἡ ἐπὶ τοῖς ἀργυροῖς γάμοις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους ἑορτή, ἥτις ἐν μὲν Λειβαδίᾳ ἐπανηγυρίσθη ἐν πλήρει οἰκογενειακῷ κύκλῳ, συνεπεία τοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρας πένθους, καὶ ἡ μόνη σχεδὸν πομπώδης τελετὴ ἦτο ἡ τοῦ βαπτίσματος τοῦ υἱοῦ τῆς μεγάλης δουκίσσης, ἐν δὲ τῇ λοιπῇ αὐτοκρατορίᾳ μετὰ πολλῆς ἐφορτάσῃ τῆς εὐθυμίας. Τὴν ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων τοῦ ῥώσου αὐτοκράτορος χαρὰν καὶ εὐθυμίαν ἐπεσκίασέ πως ὁ ἐνιαχοῦ τῶν κυβερνητικῶν τῆς νοτιοανατολικῆς Ρωσίας μαστίζων λιμός, ὅστις πράγματι προσέλαβε, κατὰ τὰς ὁμολογίας αὐτῶν τῶν ἡμεπισημῶν ὀργάνων, σοβαρὸν χαρακτῆρα καὶ ἐμβάλλει εἰς ὑπονοίας τοὺς περὶ τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον, ἀγωνιζομένους νὰ προλάβωσι μείζονα δεινὰ, τὸ μὲν διὰ τῶν ἐξ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ἀπορροδόντων ἐράνων, τὸ δὲ διὰ τῶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως πεμπόμενων τοῖς θύμασι βοηθημάτων. Ταῦτοχρόνως μεγάλη καταβάλλεται μερίμνα πρὸς τε βελτίωσιν τῶν οἰκονομικῶν ἐπὶ τῷ ἐν Βερολίῳ διεξαγομένῳ νῦν πολέμῳ κατὰ τῶν ρωσικῶν χρεωγράφων καὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν πάσης ἐλλείψεως ἐν τῷ στρατῷ, ὑπὲρ οὗ πολλὰ ὑπάρχουσι διαθέσιμα χρηματικὰ ποσά, ὡς ἐδίλωσέ προσφάτως ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργός.

Ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ αἱ ἀντιπροσωπεῖαι ἀρξάμεναι τῶν ἐργασιῶν ἀπὸ τῆς προπαραελθούσης δευτέρας ἐξακολουθοῦσι μετὰ πολλῆς τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας τὰς συζητήσεις αὐτῶν περὶ τῶν ὑποβληθέντων αὐταῖς νομοσχεδίων, ἀπερ, πολλὰ ἅμα καὶ σπουδαῖα τυγχάνοντα, ἀφορῶσιν εἰς τὴν ἔκτακτον πίστωσιν, τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὴν εἰσαγωγὴν λυσιτελῶν τινῶν μεταρρυθμίσεων εἰς τὸν στρατὸν, εἰς πίστωσιν διὰ τὸν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἐρζεγοβίᾳ αὐστριακὸν στρατόν, καὶ ἄλλα. Πάντα ταῦτα μετὰ χαρᾶς βεβαίως ἀποδεκτὰ γενήσονται ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν ἀντιπροσωπειῶν, καίτοι, κατὰ βάθος ἐξεταζόμενα, ἀνευρίσκονται ὡς ἀνεπαρκῆ εἰς τὴν κάλυψιν τῶν δι' ἃς θεσπίζονται ἀναγκῶν, ἐνιοὶ δὲ τῶν ἐν Εὐρώπῃ πολιτικῶν κύκλων διαρρηδὴν κηρύττουσιν ὅτι ἥκιστα ἐν μόνῃ τῇ ἐπιψηφίσει τῶν ὑποβληθέντων σχεδίων ἔγκειται ἡ ἐκπλήρωσις πάντων τῶν πόθων. Καὶ ὄντως περὶ μὲν

τοῦ στρατοῦ λέγεται ὅτι ἡ χορηγία τῶν 5 περίπου ἑκατομμυρίων φλωρινίων δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τὴν πραγμάτωσιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν καταλλήλων μεταρρυθμίσεων, εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς μὴ ἀναδιδούσης καπνὸν πυρίτιδος· περὶ δὲ τῶν προσωρινῶς δῆθεν κατεχομένων ἐπαρχιῶν διαπιστοῦται ὅτι μάτην ἡ κυβέρνησις τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ ἐφήρμοσεν ἱκανὰς μεταρρυθμίσεις καὶ συνεσωμάτωσε τῇ αὐτοκρατορικῇ φρουρᾷ ὀλόκληρον τάγμα ἐκ τῶν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἐρζεγοβίᾳ στρατολογουμένων καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, ἀρχαίων ἀναμνησκόμενοι ἡμερῶν, ἀνθίστανται κατὰ τῆς ὑφισταμένης ἐν τῇ πατρίδι καταστάσεως καὶ εὐχονται τὴν μεταβολὴν αὐτῆς ἐπ' ὠφελείᾳ ὁμαιμόνων καὶ ἀδελφῶν λαῶν,

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν ἡ μὲν Ρουμανία κατόρθωσε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὑπουργεῖον αὐτῆς διὰ προσώπων, διατελούντων πολεμίων τῇ τριπλῇ συμμαχίᾳ· ἡ δὲ Σερβία ἔχει τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, ὅπερ ἀρκούντως τραχύνεται συνεπεία τῆς πολιτείας τοῦ μητροπολίτου Μιχαήλ, ταῦτοχρόνως δὲ καὶ τὸ οἰκονομικόν, οὗ ἔνεκεν ὁ πρωθυπουργὸς συντόνωσεν μετὰ τῶν συναδέλφων συσκέπτεται. Τὸ Μαυροβούνιον ἀγωνίζεται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ πρὸς ἀνατολὰς μεθόρια συνεπεία τῶν ἐκεῖθεν ἐπιδρομῶν, ἡ δ' Ἑλλάς εὐρπται ἐν ταῖς παραμοναῖς τῆς ἐπαναλήψεως τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν, αἵτινες εἶχον μὲν ἐγκαινισθῆ τῇ προπαραελθούσῃ δευτέρᾳ, ἀλλ' ἀνεβλήθη ἡ ἐξακολούθησις αὐτῶν συνεπεία ἐλλείψεως ἀπαρτίας.

Ο ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Τῇ προπαραελθούσῃ κυριακῇ, τῇ δεκάτῃ καὶ ἡμισείᾳ ὥρᾳ π.μ., ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν Ἀθήναις **Ζαππείου** μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων, εἶχε συνέλθει τὸ ἄνθος τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, ὅπως ἀκροάσθαι τῆς ἐπὶ τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικοῦ ἀγῶνος ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῶν ἑλληνοδικῶν κ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Ὁ κ. Βλάχος διὰ γλαφυρᾶς αὐτοῦ ἐκθέσεως ἀνέγνω τὰς περὶ τῶν ὑποβληθέντων ἐργῶν κρίσεις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς, διὰ προλόγου δὲ διαυγοῦς καὶ χαριεστάτου, ἀπεικόνισε τὴν κατάστασιν τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως, τὰς περὶ τῆς ὁποίας κρίσεις συνεπλήρωσε διὰ τοῦ ἐπομένου συμπεράσματος αὐτοῦ:

Δὲν ἀγωνιζόμεθα πλέον εἰς περιστολὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγκῶν ἀναλόγως πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, ἀλλ' ἐντείνομεν τὸ ἄντικρυ τὴν δυνάμιν ἡμῶν εἰς θεραπείαν πάσης ἀνάγκης, πραγματικῆς ἢ φανταστικῆς. ἢν γεννᾷ ἐν ἡμῖν ὁ ἀπληρτος πόθος τῆς δικτικῆς εὐμαρτίας. Δὲν περιορίζομεν πλέον, ἀλλ' ἀυξάνομεν μάλιστα καὶ δεινούμεν τὸν ἀγῶνα, ἄθλον δ' αὐτοῦ ἐπινίκιον ἐπιζητοῦμεν τὸν πλοῦτον, διότι μόνον τὰς διὰ τοῦ πλοῦτου θεραπευομένας ἀνάγκας ὑπολαμβάνομεν ἀξίας ἡμῶν. Ἡ ὀλιστικὴ αὕτη τάσις πάσης σχεδὸν βιωτικῆς ἐνεργείας, ἣ ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἐν Εὐρώπῃ ἀποτελοῦσα τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ λήγοντος αἰῶνος, ἐξετάθη, ὡς μὴ ὤφειλε, καὶ παρ' ἡμῖν—παρὰ πᾶσαν τὴν νεαρότητα τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν βίου—ἐπέδρασε δὲ δυστυχῶς καὶ ἐπὶ τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος τοῦ ἔθνους. Οὐδὲν ἄρα παράδοξον, ἂν ἀφθονοῦσι μὲν σήμερον πρὸ ἡμῖν οἱ ἐργάται τῶν κερδοφόρων ἐπιτηδευμάτων, λειψανδροῦσι δὲ τὸ ἄντικρυ οἱ ναοί, οἱ μὴ δυνάμενοι ὄχι μόνον νὰ παχύνωσιν, ἀλλὰ μήτε νὰ θρέψωσι καὶ τοὺς ἐν τῷ ναφ̄ δουλεύοντας. Οὐδὲν παράδοξον ἂν πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ποιη-

τικού ναού μυσταγωγούντων προτιμῶσι τῆς ἀκάρπου μουσοληψίας τὴν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ ἔμποριαν κηρίου καὶ λιθάνου.

Μετὰ ταῦτα ἀνέλυθεν ἕκαστον τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἔργων, ἐκθέρων συνάμα ὠραιότητάς κρίσεις περὶ τοῦ εἶδους τῆς γλώσσης, ἢν μετεχειρίσθησαν οἱ ἀγωνισταί. Τὰ ὑποβληθέντα ἔργα ἦσαν ἐν ὄλῳ 29, τὰ ἐξῆς:

1) Γλαυκία ἄματα, — 2) Συλλογὴ διαφόρων λυρικῶν ποιημάτων, — 3) Ὀδοίγγυονος Ἑλλήν, — 4) Ἡ εὐκολογέλαστος καρδιά, — 5) Τὸ τελευταῖόν του ὄνειρον, — 6) Φτερουγίσματα, — 7) Λυρικά, — 8) Νέφη, — 9) Τὰ λουλουῖδια μου, — 10) Τὰ στολιδία τοῦ ποιητοῦ, — 11) Βάκχος καὶ Μαινάδες, — 12) Οἱ καρποὶ τῆς Μούσῃς μου, — 13) Καρδιά καὶ στίχοι, — 14) Λευκάνθεμα, — 15) Διάβαινε κόδμε, — 16) Εἰκόνες, — 17) Μνήματα, — 18) Παλαιαὶ γνωριμαῖς, — 19) Ἡ δασύς τοῦ ἔαρος, — 20) Ἀρμονίας, — 21) Ἡ Φῶτα, — 22) Τὸ μαντεῖον τῆς ψυχῆς, — 23) Στίχοι ἐλεύθεροι, — 24) Ἀστέρεις, εἰς δύο χωριστὰς συλλογὰς, — 25) Τὸ δυστάρι μου, — 26) Ἀγάπης λόγια, — 27) Καρδιά καὶ ὑμνή, — 28) Ὁ καθρέπτης τοῦ Πύργου μου, — 29) Θάλασσα.

Ἐκ τούτων ἄξια ἰδιαιτέρου λόγου ἢ ἀγωνόδικος ἐπιτροπὴ ἔκρινε τὰ ἐξῆς:

Ἀστέρεις. — Περιεργος συλλογὴ διστίχων παντοίας ὕλης, ἀλλοκότων, φαντασιοπλάντων, κωμικῶν, σκοτεινῶν καὶ αἰνιγματωδῶν, τινῶν δὲ καὶ ἀρετὰ ἐπιτυχῶν. Ὁ ποιητὴς ἀπτόθυε πρὸς τοὺς κριτὰς ἐπιστολὴν, ἐν τῇ ὁποία χαρακτηρίζει τὸ ποίημά του ὡς ἔργον ἐξόχου πρωτοτυπίας. Φαίνεται δὲ γέρον καὶ εἶνε πιθανώτατα ὁ Σοφοκλῆς Καρυδῆς.

Καὶ ὑμνή καρδιά. — Ἐρωτικὴ μονοψῆδι. — Δὲν στερεῖται ποιητικῶν προσόντων, ἀλλ' εἶνε μονότονος, καὶ ἀνιαρὰ. Τὸ ὠραϊότερον μέρος τῆς εἶνε τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ ποιητοῦ δοννέτον. Ἐστάλη καὶ εἰς τὸν περισυρόν διαγωνισμὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπελλιτισμένο τραγοῦδι». Ποιητὴς αὐτοῦ λέγεται ὁ κ. Δημητρακόπουλος.

Τὸ δυστάρι μου. — Συλλογὴ ἐκ ποιημάτων γεγραμμένων κατὰ ζῆλον τῆς «ἀγνῆς δημόδου», ἀλλὰ περιεχόντων ἐνιαχοῦ πλατυσμῶς καὶ περιττοῦς στίχους. Ἀνεγνώσθη ἢ «Κόρη τοῦ Χριστοῦ», χαριτωμένον ποιημάτι.

Ἐλεύθεροι στίχοι. — Στίχοι μὲ σατυρικὸν μένος, μὲ γλώσσαν προσλαμβάνουσαν πάντα τόνον, κατερχομένην μέχρι τῆς χυδαιότητος, καὶ μὲ φαντασίαν ἀνθρώπου, παρισταμένου ἐνίοτε ὡς νὰ μὴ ἔχη σῶας τὰς φρένας. Ὁ πρὸς τοὺς κριτὰς ἔμμετρος πρόλογος εἶνε περιεργότατος. Τὸ ἄριστον τῶν ποιημάτων του εἶνε τὸ «Κτῆνος», ἐν ᾧ ὁ ποιητὴς αὐτοεικονίζεται.

Ἀγάπης λόγια. — Συλλογὴ ἐρωτικῶν δοννέτων. Δὲν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ ἂν ὁ ἔρωσ οὗτος εἶναι εὐτυχῆς ἢ δυστυχῆς. Εὐμοιροῦσι τρυφερότητος καὶ αἰσθήματος, ἀλλ' εἶνε πολλαχοῦ σκοτεινὰ καὶ περινενομημένα. Εἶναι καὶ αὐτὰ τῆς σχολῆς τῶν κοραϊστικῶν. Τὸ ὡς δεῖγμα ἀναγνώσθην δοννέτον ἐφάνη ὠραῖον.

Τὸ μαντεῖον τῆς ψυχῆς. — Συλλογὴ τριῶν ἢ τεσσάρων ποιημάτων ὑπὸ τίτλους «Τὸ ἄκαρπο χωράφι», «Ὁ βάρβαρος», «Νέος Μεσσίας» κτλ. Ἀκατάστατα φαντασιοκοπήματα, σκοτεινὰ καὶ προβαίνοντα μέχρις ἀποκαλυπτικοῦ τόνου. Οὐχ ἦττον ἔχουσιν ἄξια τινά. Ὁ κ. Εἰσηγητὴς ἀναγινώσκει τὸ ἔμμετρον προοίμιον αὐτῶν, ὅπερ εὐρίσκει ἀδυνατότητον.

Ὁ καθρέπτης τοῦ Πύργου. — Πρωτοτύπου ὕψῃς ποίημα. Ὁ ποιητὴς προσδίδεται ἐντὸς μαγικοῦ καθρέπτου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσονται σκηναὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ἰκανὴ περιγραφικὴ δύναμις τὸ χαρακτηρίζει. Σπανίως ὑψοῦται εἰς τοὺς αἰθέρας τοῦ αἰσθήματος καὶ τοῦ πάθους. Ἐπὶ τοῦ ποιητοῦ, ὅστις φαίνεται γνώστης τοῦ Σαίξπηρ καὶ ἄλλων Ἀγγλῶν ποιητῶν, ἐπέδρασεν ἢ ὀμυγλώδης φαντασία τοῦ βορρᾶ, ἢ ἀντικειμένη πρὸς τὸν αἴθριον Ἑλληνικὸν οὐρανόν.

Θάλασσα. — Συλλογὴ ποιημάτων θαλασσινῆς ἐμπνεύσεως καὶ θαλασσινῶν θεμάτων. Τὰ διακρίνει ἀλήθεια αἰσθήματος, ἐγκράτεια ἐρμηνείας, ἄφωτος δημοτικὴ γλώσσα, ἀρτιότης καὶ χάρις, καὶ θελκτικόν τι καὶ ἥμερον. Οὐχὶ βορρᾶς, ἀλλὰ ζέφυρος ἀπαλὸς ἐπιπνέει αὐτῶν. Ἀλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὸν κ. Βλάχον νὰ ὁμιλήσῃ:

Τὴν Θάλασσαν, συλλογὴν λυρικῶν ποιημάτων, ἀποτελοῦσι τὰ ἐπόμενα ποιήματα πλὴν τοῦ προλόγου: Στερεῖα καὶ θάλασσα, Ἡ σκουρλιασμένη ἄγκυρα, Τὰ τρία νησιὰ

μας, Ὁ πῆλαγος, Τὸ λουλουῖδι τῆς ἀγάπης, Ὁ στήν ἀκρογιαλιά, Τὸ ληλάδι, Τὸ ναυτόπουλο, Ἡ φωλεῖα, Ἡ Νέζω, Ὁ Ναύτης, Ἡ ψαροπούλα, Τὰ θαλασσοπούλια μας, Δύο Νύκτες, Βαρκαρόλλα, Νύχτα, Τὰ φύκια, Ὁ γλάρος. Ὁ ποιητὴς, ὡς ἐκ τῆς ἀπαριθμήσεως ταύτης καταφαίνεται, δὲν ἀπηξίωτε νὰ δανεισθῇ πρὸς ὀνομασίαν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ τὴν διαλεκτικὴν λέξιν ληλάδι, ἢν οἱ κριταὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι μόνον τῇ βοηθείᾳ τῶν Ἀτάκτων τοῦ Κοραῖ ἐνόησαν ὅτι σημαίνει γάλικα, καὶ τὴν ἰταλογαλλικὴν λέξιν Baccarolle. Δὲν πρέπει τις ὅμως νὰ συμπεράνη ἐκ τούτου ὅτι καὶ τὴν γλώσσαν καθόλου τῶν ποιημάτων τούτων ἐπιβαρύνουσι πολλὰ τοιαῦτα δάνεια. Τούναντίον—καὶ οἱ κριταὶ εὐχαρίστως σημειοῦσι τοῦτο, ὡς ἐν τῶν καλλίστων περὶ τὴν μορφήν προτερημάτων τῆς Συλλογῆς ταύτης—ἡ γλώσσα τῆς θαλάσσης εἶνε ἐν γένει καθαρὰ δημοτικὴ, σπανίως δέ, πολὺ σπανίως, ἀσχημίζει αὐτὴν περινενομημένη τις φράσις ἢ λέξις τῆς μιγάδος, οἷον φτερωτά, μυρωμένα, βοτσαλοστρωμένα, δλόγλουκα, καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτον τῆς νέας χύτρας μαγειρείου. Καὶ γενικώτερον δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα ἔχουσι τὴν μορφήν ὀμαλὴν καὶ ἀβίαστον, εὐχρουν, πολλαχοῦ μὲθ' ἀπλότητος καὶ ἀπερίττως ἐπιμεμηλημένην, ὑπερέχουσι δὲ κατὰ τοῦτο ἀποτόμως πάντων τῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὑποβληθέντων. Ὁ ποιητὴς φαίνεται οἰκείος πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀληθῶς ἀγαπῶν αὐτὴν καὶ μετ' ἀγάπης σπουδάζας τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὴν ὀργήν, τὸ μεγαλεῖον καὶ πᾶσαν μυστηριώδη λαλιάν. Διὰ τοῦτο δὲ ἔχει ἀληθῆς καὶ οὐχὶ ἐπίπλαστον τὸ αἶσθημα. Ἡ ἐμπνευσις τοῦ εἶνε γνήσιον, ἀλμυρὸν καὶ δροσῶδες συνάμα θαλάσσιον πνεῦμα, ὅτε μὲν αὔρα, ὅτε δὲ βορρᾶς δριμύς καὶ ἄλλοτε νότος τρικυμιώδης: συνήθως ὅμως εἶνε ζέφυρος μαλακός, ὁ μολις ρυτιδῶν τὰ γλαυκὰ νῶτα τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ οἰνεὶ βαυκαλῶν εἰς ὕπνον τὸ γαληναῖον κύμα. Οὕτω δὲ ὁ ποιητὴς φαίνεται ἀσμενίζων εἰδωλλιακὰς μᾶλλον ἢ τρικυμιώδεις σκηνὰς καὶ εἰς ἐκείνας ἰδίως ἐπιτυγχάνει. Τὰ νοήματά του στεροῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δυνάμειος καὶ βίβους, ἔχουσιν ὅμως ἐγκράτειαν καὶ χάριν ἀπερίττον, οὐδὲ ἐντείνονται εἰς πομπήλους, οὐδὲ βαινουσιν ἐπὶ καλοσθῶρων. Εἰσὶν ἄρτια καὶ ἀπλά, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀποσιωπηθῇ ὅτι ἡ ἀπλότης αὐτῶν ἐκπίπτει ἐνίοτε εἰς πεζολόγιον, τὸ νόσημα δὲ τοῦτο πάσχει πολλαχοῦ τὰ ποιήματα: Στὴν ἀκρογιαλιά, Ἡ Νέζω, Τὰ θαλασσοπούλια καὶ Ἡ Βαρκαρόλλα. Εἰς δεῖγμα τῆς ἰδιοφυῆς τοῦ ποιητοῦ ἔστωσαν ἰδίως τὰ ἐξῆς ποιήματα.

Καὶ ὁ κ. Βλάχος ἀνέγνω τὸν Πρόλογον, τὴν Σκουριασμένην Ἄγκυραν καὶ τὸ Ναυτόπουλο, ἐξ ὧν ἔχει ὡδε

Ἡ σκουριασμένη ἄγκυρα.

Σὲ μὲ γωνιά τοῦ λιμανιοῦ, στὴν ἀμμουδιὰ χωμένη
 Ὅποιος περᾶσθ' ἀπὸ ἐκεῖ θὰ δῆ λησμονημένη
 Μιὰν ἄγκυρα μεγάλη.
 Κιτριμισμέν' ἀπ' τὴν σκουριά κι' ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ χρόνια
 Ἐκεῖ μὲ μῆρα ἐρρίχτηκε καὶ θὲ νὰ μείνη αἰώνια
 κοντὰ στὸ περιγιαλί.

Καθὼς τὸν ναύτη τὸν παλῶ, ποῦ ἐγύρισε τὴν σφαῖρα,
 Τὰ γηρατειὰ μεσ' στὴν στερεῖα τὸν ρίχνουσε μὲ μῆρα
 Κ' ἀποσταμένος κι' ἔρημος τὰ βήματά του σέρνει,
 Ἔτσι κι' αὐτὴ ποῦ ἐγύρισε τῆς θάλασσης τὰ βῆθη
 Τώρα σκουριάζει μοναχὴ στὴν ἄκρα ποῦ ἐστάθη
 Καὶ λυπημένη γέρνει.

Γύρω της σὰν παρηγοριά ἢ θάλασσα ξαπλόνει
 Τὸ γαλανὸ τὸ κύμα της καὶ τήνε στεφανώνει
 Μὲ τὸν λευκὸ ἀφρὸ της
 Ποῖς ξέρει τί κρυφομηλιὰ μὲ τὴ παληὰ της φίλη,
 Ποῖς ξέρει τί νὰ τῆς μηνῆ μὲ τὸ μικρὸ κογγύλι,
 Ποῦ ἀπ' τὸ κύμα σέρνεται κοντὰ στὸ σίδερό της.

Φύκια πολλά τριγύρω της τῆς ἔχει μαζωμένα,
Ποῦ τὴν σκεπάζουσε χλωμά κ' αὐτὰ καὶ μυρωμένα
Σὺν νεκρῶν σεντόνι.
Ὅμως ἐκεῖνος ὁ ἄνεμος ὁ κρύος τοῦ χειμῶνος,
Ὅταν γυρνᾷ στὸ πέλταος καὶ τὸ παραζεῖ μόνος
Ἀλύπητα σαρόνει.

Καμμιὰ φορὰ στὴ μοναξιά, ὅταν ψαρεῖ διαβρίνη
Ἀράξη τὴν βαρκοῦλά του καὶ τραγουδῶντας δένη
Στὴν σκουριασμένην ἄγκυρα σφιχτὰ τὸ παλαμᾶρι,
Κι' ἡ ἄγκυρα περήφανη τὰ νηῶτα της θυμᾶται
Κι' εὐρίσκει μέσ' τὴν ἔρημιὰ ποῦ γύρω της πλανᾶται
Τὴν πρώτη της τῆ χάρη.

Πῶς μοιάζει μὲ τὴν ἄγκυρα κι' ἡ ἄτυχη καρδιά μου!
Ἀπ' τῆς ἀγάπης τὸν καυμὸ, τὰ τόσα βέβαιά μου
Τὴν ζέχασ' ἡ γὰρὰ
Μὴ τάχα ἐκεῖ ποῦ ξεψυχᾷ καὶ μόνη της θά σβύσῃ,
Καινούργια ἀγάπη δὲ θαρθῆ γιὰ νὰ τὴν ἐξυπνήσῃ
Ἀκόμα μιὰ φορὰ;

* *

Μετὰ ταῦτα ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἑλληνοδικῆς ἐπιτροπῆς εἶπεν ὅτι ἐδραβεύθη ἡ Θάλασσα, ὡς ἡ κρείττων πάντων τῶν ἄλλων συλλογῆ, μεθ' ὃ ἀνοιχθέντος τοῦ φάκελλου ἀνεγνώσθη τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, ὃς ἦν ὁ **Γ. Δαμιανὸς** ἐκ Σύρου. Ἀπενεμήθη δὲ καὶ ἔπαινος εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ ἔργου ὁ Καθρέφτης τοῦ Πύργου μου, ὅστις ὡς ἐγνώσθη κατόπιν ἦτο ὁ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἀργύρης Κοταλιώτης γνωστὸς συγγραφεύς. Ὁ δραβευθεὶς λαμβάνει χιλιοδραχμὸν γέρας.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΗΡΩΝΔΑΣ.

Τὸ βρετανικὸν μουσεῖον ἐπετέλεσεν ἄρτι ἔργον ἐξαιρετόν, τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἀνεκδότων αὐτοῦ παπύρων μετὰ φωτοτυπικῶν πἀνομοιοτύπων τῶν χειρογράφων. Ὁ ὄρατος οὗτος τόμος (Classical texts from papyri in the British Museum, including the newly discovered poems of Herondas. Edited by F. G. Kenyon. With autotype fac-similes. London. 1891), οὗ ἡ ἐκδοσις ἀνετέθη τῷ κ. Κένυον (Kenyon), περιλαμβάνει πρὸς τοῖς ἄλλοις θησαυροῖς νέα τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους ἀποσπάσματα, σύνοψιν ἑλληνικῆς γραμματικῆς τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ, λόγον τινὰ τοῦ Ὑπερίδου κατὰ Φιλιππίδου καὶ τέλος τὸ πλῆρες σχεδὸν κείμενον ἐπτὰ ἰδιορῦθμων ποιημάτων τοῦ Ἡρόνδου, ἑλληνος ποιητοῦ, ἀνεκδότου μέχρι τοῦδε. Κατὰ σύμπτωσιν ἰκανῶς παράδοξον, καθ' ἣν ἀκριβῶς ὦραν οἱ στίχοι οὗτοι ἐξετυπώθησαν τὸ πρῶτον κατὰ τὸν πάπυρον τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ὁ κ. Ρούτερφορντ (W. G. Rutherford), ἐπιμελῶς παραθεωρήσας αὐτόν, ἐδημοσίευσεν αὐτόν ἐν τόμῳ, ἐκδοθέντι παρὰ τῷ Μάκμιλλαν (**Ἡρόνδου Μιμιάμβοι**: Herondas, a first recension, by W. G. Rutherford. London. Macmillan. 1891).

Ἐν τῷ παπύρῳ δὲν ὑπάρχει τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, ἀλλ' ἢ ἐν αὐτῷ ἀνεύρεσις δύο ἀποσπασμάτων, ἀναφερομένων τοῦ μὲν ὑπὸ τοῦ Στοβαίου, τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου, καὶ ἀποδιδομένων τῷ Ἡρόνδῳ, καθίστησαν ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας ὅτι τὰ ποιήματα ταῦτα ἀνήκουσι τῷ ἐν λόγῳ ποιητῇ, ἀνήκοντι τοῦτ' ἄλεξανδρινῆ σχολῇ. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτοὺς τοὺς στίχους, οὗτοι εὐρίσκονται ἐν ἰκανῶς κακῇ καταστάσει μετὰ χασμάτων καὶ ἄλλων τοῦ ἀντιγραφῆος σφαλμάτων, ἅτινα ὁ κ. Ρούτερφορντ ἐπεχείρησε μετὰ τινος πλειοτέρας ἴσως τοῦ δέοντος σπουδῆς νὰ διορθώσῃ καὶ οὕτως ἔχοντες ὅμως πλεόν ἢ ἐπαρκοῦσιν ὅπως παράσχωσιν ἰδέαν τινὰ οὐ μόνον περὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡρόνδου, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ εἶδους τῆς ποιήσεως, ὅπερ ἠκολούθησαν, οὕτινος δὲ οὐδὲν διεδώζετο παράδειγμα. Ὁ Φιλίππας, ὁ Θεόκριτος καὶ ὁ Καλλιμάχος ἦσαν σύγχρονοι αὐτῷ, οἱ τελευταῖοι δὲ δύο εἶχον ὡσαύτως γράψαι μίμους ἢ μιμιάμβους ἀπολεσθέντας. Τούντεῦθεν γινώσκουμεν τί

ἦσαν οἱ μῦμοι ἢ μιμιάμβοι οὗτοι ἦσαν ἐστιχοῦργημένοι σκηναῖοι τοῦ οἰκογενειακοῦ ἢ τοῦ δημοσίου βίου τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ.

Ἐκαστὸν τῶν ἐπτὰ ποιημάτων τοῦ Ἡρόνδου συνίσταται ἐξ ἑκατὸν περίπου χωλιάρων ἐν ἰωνικῇ διαλέκτῳ, φεροῦσθ' ἴχνη δωρισμοῦ. Ἐν αὐτοῖς τὸ πᾶν, ἰδέα τε καὶ ἐκφρασις, εἶναι ἑλληνικόν, ἀκραιφνῶς ἑλληνικὸν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιδράσεως τοῦ ρωμαϊσμοῦ, ἀλλ' ἑλληνικόν, τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ. Μὴ ζήτησι παρὰ τῷ Ἡρόνδῳ τὴν ἰχώ τῶν μεγάλων πολιτικῶν ἀγώνων ἢ τῶν καλλιτεχνικῶν κλεῶν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν λαμπρὰν αὐτῶν ἐποχὴν. Ὁ ποιητὴς ζῆ κατὰ πάντα τὰ φαινόμενα ἐν τινὶ ἀνατολικῇ νήσῳ τοῦ Αἰγαίου ἢ Χίος, ἢ Ἐρυθραία καὶ ἢ Σάμος εἶναι γείτονα αὐτοῦ, ὁ τῆς Δήλου δὲ ἀλιεὺς εἶναι φίλος αὐτοῦ· τὰ Ἀθήνα καὶ ἢ Ῥόδος δὲν ἀπέχουσιν αὐτοῦ πολὺ, ἢ σκηνὴ δὲ ἐνδὸς μὲν τῶν διαλόγων αὐτοῦ διαδραματίζεται ἐν Κῶ, ἄλλου δὲ ἐν Κυζίκῳ καὶ ἄλλου ἐν Λέσβῳ. Πρὸς νότον ὁ ὀρίζων αὐτοῦ περιβάλλεται ὑπὸ τῆς εὐδαιμόνος καὶ ὑπὸ Εὐεργέτην τινὰ Πτολεμαῖον εὐήμεροῦσθ' Αἰγύπτου, οἱ τόποι δὲ, ὧν τὸν οἰκογενειακὸν βίον στενογραφεῖ ἡμῖν, εἶναι θαλάσσιοι τινες σταθμοί, κείμενοι μετὰ τῆς κυρίως Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας. Παρ' αὐτῷ οὐδεμία ἱστορικὴ ἢ φιλοσοφικὴ μέριμνα, οὐδεμία μνηεὶα τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος πάντοτε σχεδὸν ἐμφανίζει ἡμῖν γυναικας τῆς μέσης τάξεως, πράττει δὲ τοῦτο μετὰ τινος εἰρωνίας, προσάγων αὐτὰς ἡμῖν καὶ μεταθιβάζων τὰς οἰκιακὰς αὐτῶν φλυαρίας. Ὁ Θεόφραστος διὰ τῶν **Χαρακτήρων** αὐτοῦ ἐκληροδότησεν ἡμῖν τὴν εἰκόνα τοῦ βίου τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Θεόκριτος τὴν τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, μικρὸν πρὸς τὸ κατ' ἰδέαν ἐξηρημένον, ὁ Ἡρόνδας παρέχει ἡμῖν τὴν τοῦ ἐπαρχιακοῦ. Ὑπὸ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ ἔργον τοῦ Ἡρόνδα ἀποβαίνει πολῦτιμον, τὸ ἐπόμενον δὲ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἑκτου ποιήματος αὐτοῦ, τοῦ ἐπιγραφομένου: **Αἰ ἀγαθαὶ φίλαι, — ἀπόρητα**, κατὰ μετάφρασιν δὲ ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ἐλλείπει τοῦ πρωτοτύπου κειμένου, δύναται νὰ παράσῃ σαφεστέρων τινὰ ἰδέαν.

Μητρῶ. Εἰπέ μοι, φιλιτάτη Κοριττοί, τίς σοι ἐκέντησε τὸ κοκκοβαφὲς ἐκεῖνο πιλίδιον;

Κοριττῶ. Σὺ δ' εἰπέ μοι, Μητροί, ποῦ το εἶδες;

Μητρῶ. Νοσὶς ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρίνης ἐφόρει αὐτὸ τρίτην ταῦτην ἡμέραν.

Κοριττῶ. Ὡ τοῦ καλοῦ δώρου! πόθεν δὲ λαβοῦσα εἶχε τοῦτο;

Μητρῶ. Θά μου καταγέλασθ' ἂν σοι εἶπω τοῦτο.

Κοριττῶ. Ὅμνυμι τοὺς γλυκεῖς σου ὀφθαλμούς, Μητροί, ὅτι οὐδεὶς οὐδέποτε θ' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν χειλέων τῆς Κοριττοῦς ὅ τι ἤθελες μοι εἶπει.

Μητρῶ. Λοιπὸν ἢ Εὐβούλη, ἢ θυγάτηρ τοῦ Βίτα, ἔδωκεν αὐτῇ τὸ πιλίδιον τοῦτο, διαβεβαιούσα ὅτι οὐδεὶς θὰ παρετήρει ὅτι εἶχεν ἦδη γέινει χρῆσις αὐτοῦ.

Κοριττῶ. Ἡ Εὐβούλη! . . . Αὐτὴ γονυκλιτῆς οὕτω θερμῶς μὲ παρεκάλεσε νὰ παραχωρήσω αὐτῇ τοῦτο, ὥστε δὲν ἠδυνήθην ν' ἀρνηθῶ αὐτῇ τὴν χάριν, καίτοι οὐδ' ἀπαξ ἔτι εἶχον μεταχειρισθῆ τὸ πιλίδιον μου . . . Νῦν δὲ, ἀφοῦ τοσοῦτον ἰκετεύσασα ἔλαβεν αὐτό, ἀντιδωρεῖται τοῦτο καὶ πρὸς τοιαῦτα ὑποκείμενα! . . . Χαίρετω ἔσασί, ἀφοῦ οὕτως ἐννοεῖ τὴν φιλίαν! . . . Δύναται νὰ ζητήσῃ ἐφεξῆς ἄλλαν φίλιν, ν' ἀρεσθῆ εἰς τὴν Νοσίδα ταύτην, χάριν τῆς ὁποίας—μὴ μου καταγίνωσκε τραχύτητα λόγου μείζονα ἢ κατὰ γυναῖκα, ἀπέστω μου δὲ ἡ Νέμεσις—χάριν τῆς ὁποίας, λέγω, δὲν θὰ ἐθυσίαζα ἐν πιλίδιον, οὐδὲ τὸ παλαιότατον, καὶ χίλια ἔτι ἂν εἶχον!

Μητρῶ. Μὴ, Κοριττοί, μὴ ἐπίτρεπε τῇ ὀργῇ νὰ ἐμψυῖ τὸν μυκτῆρά σου ἅμα ὡς ἀκούσης τι τῶν μὴ κεχαρισμένων σοι. Ἀνάγκη νὰ δύνασαι νὰ ὑπομείνης τὰς ἐναντιότητας. Ἄλλ' ἐγὼ πταίω ὄφειλον νὰ σιωπήσω οὐχὶ ἀλλόγως ἐκρίθην πολλάκις ἀξία γλωσσοτομίας . . . Ἄλλ' εἰπέ μοι ὅτι ἐναγχος δὲ ἠρώτησα, τίς σοι ἐκέντησε τὸ πιλίδιον τοῦτο; Εἰπέ μοι τὸ φιλιτάτη, ἂν με ἀγαπᾷς . . . (Μειδιᾷ, δειλὸν καὶ ἰκετευτικὸν προσδβλέπονσα). Διατί γελᾷς; Ἄγνοεῖς ὅπως τὴν Μητρῶ; Τί δὲ βούλεται τὸ σκωπτικὸν τοῦτο βλέμμα; . . . Σὲ ἰκετεύω, Κοριττοί, μὴ μοι ἀρνηθῆς τὴν χάριν, εἰπέ μοι δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ποικιλτοῦ. Θεοὶ ὀλύμπιοι, ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ μάθω αὐτό.

Κοριττῶ. Τὸ ὄνομα τοῦ ποικιλτοῦ; Κέρδων.

Μητρῶ. Ὁ ποῖος Κέρδων! Εἰπέ μοι, πρὸς θεῶν. Διότι ὑπάρ-

χουσι δύο Κέρδωνες, εἰς ὁ ξανθός, ὁ οἰκῶν πλησίον τῆς Μυρταλινῆς, τῆς θυγατρὸς τῆς Κυλαθίδος . . .

Κοριτζώ. Ὡ, οὗτος δὲν δύναται μόνον νὰ κεντᾷ τὴν βύρσαν πλῆκτρον λύρας.

Μητρού. Ἐτερος δὲ ὁ κατοικῶν πλησίον τῆς ἐσκευασμένης οἰκίας τοῦ Ἐρμοδώρου κατὰ τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ.

Κοριτζώ. Οὗτος εἶχεν ἄλλοτε ἀξίαν τινά, — ἄλλοτε, λέγω, ἀλλὰ νῦν ἀπετυφλώθη.

Μητρού. Ἡ τάλαινα ἡμῶν Κυλαθίς, ἥτις δὲν ὑπάρχει πλέον, — αἰωνία αὐτῆς ἢ μνήμη — ἐδίδεν αὐτῷ πολλὴν ἐργασίαν.

Κοριτζώ. Περὶ οὐδετέρου τούτων πρόκειται, Μητρού. Ὁ τοῦ ἐμοῦ πιλιδίου ποικιλτῆς ἐρχεται ἐκ Χίου ἢ ἐξ Ἐρυθραίας, ἀγνοῶ ἐπακριθῶς. Εἶναι βραχύσωμος τις ψαλακρός, ἀκριβῆς ἀντίγραφον τοῦ Πραξίνου· δύο σῦκα δὲν δύναται νὰ ὁμοιάζωσιν ἀλλήλοισι πλειότερον. Ἄλλ' ἐργάζεται οἴκῳ, — κρυφίως δὲ μόνον πωλεῖ, διότι σήμερον, ἐννοεῖς, ἕκαστος ζῆ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόδου τοῦ εἰσπρακτοῦ τῶν φόρων . . . Ἡ ἐργασία αὐτοῦ εἶναι θαυμασία. Νομίζει τις ὅτι βλέπει ποικιλία τῆς Ἀθηνᾶς καὶ οὐχὶ τοῦ Κέρδωνος . . . Θά σοι εἶπω λοιπὸν ὅτι προΐαν τινὰ ἤλθε παρ' ἐμοῦ φέρων δύο ὅμοια πιλιδία. Ἐξέστην παρὰ μικρὸν τοῦ νοῦ ἅμα ὡς εἶδον τὰ πιλιδία ταῦτα . . . Τόσον ἦσαν εὐθυτενῆ, τόσον στερεὰ καὶ συγχρόνως εὐαφῆ ὡς ὁ ὕπνος, ἔχοντα δὲ τὰ ὑποδιαγόνια ὁμοιότερα πρὸς ἐριον ἢ πρὸς αἰγειον δέρμα . . . Καὶ εἰς τὰ βᾶθη τῆς θαλάσσης θὰ ἐδυθίζετο τις πρὸς ζήτησιν τοιούτου τεχνίτου, ἀλλὰ δὲν θὰ εὕρισκεν αὐτόν.

Μητρού. Ἀλλὰ πῶς ἐπέτρεψας νὰ σε διαφύγῃ τὸ ἕτερον πιλιδιον.

Κοριτζώ. Πῶς; Ἄλλ' ἐπραξα πᾶν τὸ δυνατόν, ἀγαπητῆ Μητρού. . . Μεταχειρίσθην πᾶν παιδικὸν μέσον . . . Ἠσπιάσθην αὐτοῦ τὸ ψαλακρὸν κρανίον, ἐκέρασα αὐτῷ οἶνον γλυκύν, ἐκάλεσα αὐτόν δι' ὑποκοριστικῶν φιλίας ὀνομάτων, προσέβην ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ τολμῶσω . . .

Μητρού. Τότε οὐδὲν ἔχεις νὰ μεμψήσῃς σεαυτὴν, φιλιτάτη. Ἄλλ' εἰπέ μοι, πῶς ἠδυνήθη νὰ σε ἐξιχνεύσῃ, Κοριτζώ; εἰπέ μοι περὶ τούτου τὴν ἀλήθειαν.

Κοριτζώ. Ἄρτεμις ἢ τοῦ Καυδᾶ τοῦ βυρσοδέψου θυγάτηρ εἶχε δώσει αὐτῷ τὴν διεύθυνσίν μου.

Μητρού. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἢ Ἄρτεμις ὄφειλεν ἐν συνειδήσει, ἂν εὕρισκεν ὠραῖόν τι καὶ νέον, νὰ περιαγάγῃ ἐν κύκλῳ τὴν κύλικα, ἀφ' οὗ ἐμβάψῃ πρότερον ἐν αὐτῇ τὰ χεῖλη. Ἀλλὰ διερωτώμαι πῶς ἀμφοτέραι ἐπετρέψατε νὰ διαφύγῃ ἡμᾶς τὸ ἕτερον πιλιδιον. Ἐδει τοῦλάχιστον νὰ μάθητε παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ τίνος ἐπεφύλασθεν αὐτό.

Κοριτζώ. Διὰ μυρίων περιδροφῶν ἐπειράθη νὰ ἐξακριβώσω τοῦτο, ἀλλὰ ματαίως.

Μητρού. Ἐχει καλῶς ἰδοῦ ὑποδεικνύεται μοι σαφῶς ἢ πρῶτη μου ἐπίσκεψις. Σπεύδω παρὰ τῇ Ἀρτέμιδι, ἵνα ἐγὼ αὐτὴ μάθω τίς ὁ Κέρδων οὗτος. Χαῖρε, φιλιτάτη.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Βυζαντινὰ κυπριακὰ νομιζήματα.—Τὸ πρῶτον βυζαντινὸν ἐν Κύπρῳ κοπὲν νόμισμα ἦν τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ (1184) δεσπότης τῆς Κύπρου· τὸ νόμισμα τοῦτο τυγχάνει παρεμφερὲς τοῖς Βυζαντινοῖς. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εὑρεθέντων νομισμάτων εἰκάζομεν ὅτι ἦσαν μόνον χαλκᾶ καὶ ἀργυρᾶ, οὐχὶ δὲ καὶ χρυσᾶ. Τῶν τοῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ νομισμάτων τινὰ μὲν φέρουσιν ἐμπροσθεν τὴν εἰκόνα τοῦ δεσπότης τούτου, τινὰ δὲ τῆς Θεοτόκου ἢ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μετὰ τοῦ δεσπότης Ἰσαακίου καὶ ὀπισθεν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἢ τῆς Θεοτόκου μετ' ἐπιγραφῶν ἐν Ἑλληνικοῖς γράμμασι τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Τοιαῦτα δὲ εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα, ἅπερ εὑρήνται ἐν τῇ ἡμετέρῃ συλλογῇ.

1) Ἐμπ. (IC)AAKIOC. Ἰσαάκιος ὁ δεσπότης ὄρθιος καὶ ἀνωπός, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων σταυρὸν.

Ἄπ. MHP—Θ(Υ). Ἡ Θεοτόκος, ἀνωπὸς τὴν κεφαλὴν, περιβαλ-

λομένη ὑπὸ στεφάνης καὶ καθήμενη ἐπὶ θρόνου, ἐν δὲ τῷ κόλπῳ κρατοῦσα τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἐν κύκλῳ. Ἀργυροῦν.

2) Ἐμπ. ICAAKIOC ΔΕ. Ὁ Ἰσαάκιος ὄρθιος καὶ ἀνωπός, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων σταυρὸν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ εἰλητάριον.

Ἄπ. IC—(XC). OEMMA(ΝΟΥΗΛ). Ὁ Χριστὸς ἀνωπός, ἐπὶ θρόνου καθήμενος καὶ τὴν δεξιὰν ἔχων ὑψωμένην. Χαλκοῦν.

3) Ἐμπ. ICAAKIOC. Ὁ Ἰσαάκιος ὄρθιος καὶ ἀνωπός, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων σταυρὸν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ εἰλητάριον. Ἄνω ἢ χεῖρ τοῦ Θεοῦ εὐλογοῦσα αὐτόν. Τὸ ὄλον ἐν διπλῷ κύκλῳ σφαιριδίων.

Ἄπ. IC—XC. EMMANΟΥΗΛ. Προτομὴ ἀνωπός τοῦ Χριστοῦ, τὴν κεφαλὴν περιβαλλομένου ὑπὸ δάφνης καὶ τῇ δεξιᾷ εὐλογοῦντος, τῇ δ' ἀριστερᾷ φέροντος εἰλητάριον. Τὸ ὄλον ἐν διπλῷ κύκλῳ σφαιριδίων. Χαλκοῦν.

4) Ἐμπ. ICAAKIOC. ΟΓΕΩΡΓΙΟΣ. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος, περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης, καὶ ὁ Ἰσαάκιος ἀνωπός καὶ ὄρθιος, φέροντες ὁ μὲν ἐν τῇ δεξιᾷ, ὁ δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ δόρυ, ἐφ' οὗ διπλοῦς σταυρός. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος διὰ τῆς ἀριστερᾶς φέρει ξίφος, ὁ δὲ Ἰσαάκιος διὰ τῆς δεξιᾶς εἰλητάριον. Τὸ ὄλον ἐν διπλῷ κύκλῳ σφαιριδίων.

Ἄπ. MHP—ΘΥ. Ἡ Θεοτόκος ἀνωπός, περιβαλλομένη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ καθήμενη ἐπὶ θρόνου, ἐν δὲ τῷ κόλπῳ φέρουσα τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἐν κύκλῳ. Τὸ ὄλον ἐν διπλῷ κύκλῳ σφαιριδίων. Χαλκοῦν.

5) Ἐμπ. MHP—(ΘΥ) ICAACIOC. ΔΕCΗΟΤΙ. Ἡ Θεοτόκος ὄρθια καὶ ἀνωπός, διὰ τῆς δεξιᾶς εὐλογοῦσα τὸν δεξιᾷ αὐτῆς ἱστάμενον Ἰσαάκιον, φέροντα εἰς τὴν δεξιὰν σταυρὸν καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν εἰλητάριον. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ἄπ. IC XC. EMM—ΝΟΥΗΛ. Ὁ Χριστὸς ἀνωπός, περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ δάφνης, καθήμενος ἐπὶ θρόνου καὶ εὐλογῶν διὰ τῆς δεξιᾶς. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων. Χαλκοῦν.

6) Ἐμπ. ICAAKIOC. Προτομὴ ἀνωπός τοῦ Ἰσαακίου, φέροντος σταυρὸν ἐν τῇ δεξιᾷ. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ἄπ. IC—XC. Προτομὴ ἀνωπός τοῦ Χριστοῦ, περιβαλλομένου τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος, τῇ δὲ ἀριστερᾷ φέροντος εἰλητάριον. Χαλκοῦν.

7) Ἐμπ. ICAAKIOC. Προτομὴ ἀνωπός Ἰσαακίου, φέροντος τῇ δεξιᾷ σταυρὸν, τῇ δ' ἀριστερᾷ σφαιρὴν σταυροφόρον. Τὸ ὄλον ἐν κύκλῳ σφαιριδίων.

Ἄπ. (MHP)—ΘΥ. Προτομὴ ἀνωπός τῆς Θεοτόκου, τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης περιβαλλομένης καὶ ἀνατεταμένης τὰς χεῖρας ἐχούσης. Χαλκοῦν.

Τοιαῦτα τὰ ἐν Κύπρῳ ὑπὸ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ δεσπότης αὐτῆς κοπέντα νομίσματα, τὰ ὑπὸ τῶν νομισματολόγων ἀναγνωρίζομενα.

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἡρώδης τοῦ ἐν Περσέῃ Αἰτ. Ἐμποροδικίου.

Ἡ Σκῆπη τοῦ Σεραγίου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.—Ἡ Σκῆπη τοῦ Σεραγίου ἢ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἦν πρότερον Κελλίον Βατοπεδινόν, σεμνυνόμενον τὸ πρῶτον μὲν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου, κατόπιν δὲ ἐπὶ τῇ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, κτισθὲν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Μονῆς τῆς λεγομένης τοῦ Εὐστόου ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων Πατριαρχῶν Ἀθανασίου τοῦ Γ', ἐπιλεγομένου Πατελλαρίου, κατὰ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, ὡς κρατεῖ παράδοσις καὶ εἰκὼν αὐτοῦ ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, τοῦ πολιούχου τοῦ Κελλίου τούτου, καὶ τοῦ Σεραφείμ Β', τοῦ ἀπὸ Φιλιππουπόλεως μετὰ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ὁγδόης ἑκατονταετηρίδος· ἐκλήθη δὲ Σεράγιον ἢ Σαράγιον ἀπὸ τοῦ ἐξαιρετικοῦ μεγέθους τοῦ κτιρίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ σήμερον διακρινόμενον ὡς μέγα.

Ἄπ. Ὅτι δὲ κτίτωρ τοῦ Κελλίου τούτου εἶναι καὶ Σεραφεῖμ ὁ Β', ὁ μεταβαλὼν τὴν ἐορτὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, παραθέτομεν ἐνταῦθα τὴν παρὰ πόδας ἐπιγραφὴν, διασωζομένην ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ μαρμαροῦ ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ παρεκκλησίου, ἐνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῆς φέροντος ἀμφοτέρους τοὺς ἁγίους ἐν τοιχογραφίᾳ, Ἀνώγειον καὶ Ἀνδρέαν.

Σεραφεῖμ ὁ πατριάρχης πρῶν τῆς τοῦ Κωνσταντίνου, ὁ διάδοχος τοῦ Στάχυ χριστοκίρκος ἐκεῖνου, ὅστις Στάχυς παρ' Ἀνδρέου πίσκοπος τοῦ Βυζαντίου ἐχειροτονήθη πρῶτος ἅγιος παρὰ ἁγίου, ὅθεν κ' οἰκουμεναρχοῦσα ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης πρῶτη καὶ ὑστερινὴ γιορτάζει (ὦ τί θεῖα φρονιμότης!) μὲ μεγάλῃν παρρησίαν, μ' ὄλην τῆς τῆν νεολαίαν, μ' ἐδικίαν τῆς λειτουργίαν τὸν Πρωτόκλιτον Ἀνδρέαν οὕτως λέγ' ὁ Πατριάρχης Χαονεὺς ὁ Ἡπειρώτης τῆς ἐν Θράκῃ τοῦ Φιλίππου ἀρχιεπίσκοπος ὢν ἐν πρῶτοις. Ἀποβάς ἦδη ἐντίμως ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον ἐδῶ ἦλθεν εἰς τὸ Ὅρος καὶ ἠγόρασε Κελλίον, Βατοπεδιὸν τὸ πρῶτον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου δι' οἰκίαν ἡσυχίαν μέχρι τελευτῆς τοῦ βίου· ἀλλ' ἐκ βάθρων πάλιν κτίσας τόσον εὐμορφον, ὡς βλέπεις, τεχνικόν, στερεωμένον, «ὁ Θεὸς μου νὰ τὸ σκέπης». Ἀρχιτέκτονος τελοῦντος τοῦ ἀξίγου Παχωμίου στήν οἰκοδομὴν τὴν τούτου ἐρημίτου τοῦ ἐκ Χίου, ἠλλαξεν εἰς τοῦ Ἀνδρέου τὸνομα τὴν ἐκκλησίαν, καὶ Ἀντώνιον τὸν μέγαν ἐορτάζων κατ' ἀξίαν τῶν ὁποίων ταῖς προσβείαις νὰ χη βοηθῶν τὸ θεῖον εἰς ἀπόλαυσιν τῶν τῆδε καὶ καλῶν τῶν αἰώνιων.

ΑΨΕΗ' ἔτει, μηνὶ Μαρτίου Α'.

Περὶ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ πατριάρχου Σεραφεῖμ τοῦ δευτέρου, τοῦ διαμείναντος ἐν τῷ Κελλίῳ αὐτοῦ καὶ ἐντεῦθεν ἀπελθόντος εἰς Ρωσίαν, κατὰ τὸν Ζαχαρίαν καὶ Μαθῶν ἐν τῷ ἱστορικῷ καταλόγῳ τῶν πατριαρχῶν Κων/πόλεως, ἀναγινώσκονται δύο ἔτεραι ἐπιγραφαὶ εἰς ἱαμβικὸν καὶ ἠρωελεγεικὸν μέτρον ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς θύρας τοῦ παρεκκλησίου, αἵτινες εἶναι τόσον περιληπτικῶς συντεταγμέναι καὶ τόσον κακοζήλως πάντως ἀντιγεγραμμέναι ὑπὸ τοῦ ἁγιογράφου, ὥστε ἀδυνατεῖ τις νὰ ἐννοήσῃ τὸ ὅλον πνεῦμα, ἂν καὶ συμφωνῇ γενικῶς πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν ἐπιγραφὴν.

Τὸ Σεράγιον ἦ τὸ ἐν λόγῳ Κελλίον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ ἔτους 1849 διέμεινε Κελλίον, κριθὲν κατάλληλον δις ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς τοπικὴ Ἀθωνιάς Σχολὴ ἀντὶ τῆς πάλαι εὐκλεοῦς Ἀθωνιάδος, τῆς ἣδὲ ἐρείπιον ἀτυχῶς κειμένης παρὰ τῇ Ἱερᾷ καὶ Σεβασμῇ Μεγίστῃ Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, ἣτοι κατὰ τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὅρει διαμονὴν τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ κατὰ τὴν μελέτην περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς νῦν Ἀθωνιάδος Σχολῆς, ὡς διατρανοῖ ἀλληλογραφία μεταξὺ Ἱερᾶς Κοινοῦτητος καὶ Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, ἐν ἣ σῶζεται ἡ δευτέρα κυρίως διαπραγματεύσις· κατὰ τὸ ἔτος λοιπὸν τοῦτο, ἣτοι τῷ 1849, τὸ μέγα Κελλίον τῶν πατριαρχῶν Ἀθανασίου καὶ Σεραφεῖμ ὡς ἰδρυτῶν μετετρέπη εἰς Σκήτην τῇ ἐπιμονῇ ἐργασίᾳ καὶ αἰτήσεσι τριῶν Μοναχῶν Ρώσων παρὰ τε τῇ κυριάρχῳ Ἱερᾷ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, ἣν εἶρον λίαν ἐνισταμένην καὶ ἐνδοῦσαν μετὰ τὴν ἐξάντησιν ὄλων τῶν σπουδαίων ἐπιχειρημάτων αὐτῆς παρὰ τῇ Ἱερᾷ Κοινοῦτητι τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω, ἣν πολλαχῶς ἐπίσειεν ὁ τῆς Ρωσίας πολιτικὸς ἀνὴρ, ὁ ἐπὶ τούτῳ ἴσως μεταβῶς αὐτῶσε μακαρίτης Ἀνδρέας Μουραβιέρ, καὶ παρὰ τῷ οἰκουμηνικῷ πατριαρχεῖῳ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης μέχρι σήμερον διατελεῖ τὸ Σεράγιον Σκήτη ὑποκειμένη τῇ κυριάρχῳ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου καὶ διατελέσει τοιαύτη κατὰ τὰς μεταξὺ ἀμφοτέρων γραπτὰς συμφωνίας καὶ τὰ ἀπαράγραπτα ἱερὰ θέσμινα τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω.

Ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ 10' αἰών.—Τί νὰ σκέπτηται περὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ὁ εἰς τὸ τέρμα αὐτοῦ χωρῶν αἰών; Ὁρεῖλει ἄρα γε νὰ συνταχθῇ τῇ ὁμοφώνῳ σχεδὸν γνώμῃ τοῦ παρελθόντος ἢ νὰ μεταρρυθμίσῃ κρίσιν πεπλανημένην, ὅσονδ' ἦτοτε καὶν ὑπῆρξεν ἀθθεντικῇ; Πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ κ. Βαρθελεμῦ Σαιντ-Γλαίρ ἀνέγνω ἐν τῇ τῆς 26/7 νοεμβρίου συνεδρίᾳ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν ὑπόμνημα, ἐν ᾧ ἐπεθεώρησε διὰ βραχείων τὸ κολοσσαῖον ἔργον τοῦ φιλοσόφου, ὅπερ μετέφρασεν. Ἐκ τῶν 112 ἔργων, ἅτινα ἀποδίδονται αὐτῷ, ἔχομεν 46, ὧν 5 ἢ 6 τὸ πολὺ εἰσιν ἀμφισβητήσιμα· ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις ἀσποσάματα 66 ἄλλων. Ἐν τοῖς

ἀπολεσθεῖσι τούτοις μνημείοις ἀναφαίνεται ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ἡ συλλογὴ τῶν «Πολιτευμάτων», 158 τὸν ἀριθμὸν, περὶ τῶν ὁποίων ἡ νεοστί γενομένη ὑπὸ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἔκδοσις τῆς «Ἀθηνῶν Πολιτείας» μεγάλην παρέχει ἡμῖν ἰδέαν. Τὸ σύνολον τοῦτο τῶν ἔργων ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἐγκυκλοπαιδείαν, ἐν ἣ οὐδὲν τῶν ζητημάτων, ἅτινα δύνανται ν' ἀπασχολήσῃ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, διέλαθε τὰ διαπεραστικά τοῦ Ἀριστοτέλους βλέμματα. Οὗτός ἐστιν ὁ πρῶτος λόγος, ὅστις ἐξηγεῖ διατὶ ὁ φιλόσοφος οὗτος ὑπῆρξεν ὁ διδάσκαλος τῆς σχολαστικῆς. Ὁ δεῦτερος εἶναι ὁ ἐξῆς, ὅτι ἀρχηγὸς ὢν σχολῆς, ἣν διηύθυνεν ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὄλην, προσέλαθεν ἕξεις παρασχούσας εἰς τὸ φύσει αὐστηρὸν πνεῦμα αὐτοῦ κυρίαρχον ἐξουσίαν. Ἡ ἐξουσία αὕτη θαυμασίως ἤρμοζε τοῖς ἀμαθέσι μὲν, ἀλλὰ πρὸς μάθην ὀργῶσι πνεύμασι καὶ ἡ ὑποταγὴ τῶν ὁποίων κατὰ τὸν μεταίωνα ὑπῆρξεν ἀνεπιφύλακτος.

Ὁ κ. Βαρθελεμῦ Σαιντ-Γλαίρ ἀναγνωρίζει ὅτι κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν ἀπὸ τῆς πρώτης τῶν Ἄλδων ἐκδόσεως ἐστίθη αὐτῷ τὸ σπουδαιότατον τῶν μνημείων, ἣτοι ἡ ἔκδοσις, ἣν ἐποιήσατο ἡ τοῦ Βερολίνου Ἀκαδημία ἀπὸ τοῦ 1865—1870 (5 τόμ. εἰς 4). Ὁ κ. Ὄκον εὐλόγως παρατηρεῖ ὅτι δεόν νὰ προστεθῇ εἰς ταύτην ἡ σοφὴ μετάφρασις τοῦ ἀξιότιμου πρυτάνεως τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ κ. Βαρθελεμῦ Σαιντ-Γλαίρ εἶπεν εἶτα ὅτι τὸ πρόσωπον, ὅπερ ὁ Ἀριστοτέλης διεδραματίσεν, ὑπῆρξε μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος καὶ παρέβηκε τοῦτο πρὸς τὸ τῶν θεμελιωτῶν τῶν θρησκειῶν. Ὁ Ἀριστοτέλης, πνεῦμα ἐπιστημονικώτερον ἢ ὁ Σωκράτης καὶ Πλάτων, καίπερ τιθέμενος ἐν στρώματι ἤττον ὑψηλῷ, ὑπῆρξεν ἀπαράμιλλος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐπιστήμης, εἰς ἣν παρέσχε τὴν ἀληθῆ αὐτῆς μορφήν καὶ τὸ ἀμύδιον ὕψος. Ἄν ἀπίθανος κατακλυσμός, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀδύνατος, ἐπήρξατο καὶ κατέστρεψε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα, ὡς συνέβη μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, ὁ ἀρχηγὸς τῆς περιπατητικῆς σχολῆς εἶναι ὁ μόνος, κατὰ τὸν κ. Βαρθελεμῦ Σαιντ-Γλαίρ, ὅστις, παρὰ τὴν μεγαλοφυΐαν τῶν μεγάλων νεωτέρων φιλοσόφων, πληροῖ τοὺς ἀναγκαίους ὅρους πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀνακλιώσεως δευτέρας σχολαστικῆς.

Ἡ νῆδος Παντελλαγία.—Ἐκ τῶν ἐν τοῖς περὶ τῆς νήσου Παντελλαρίας, ὅπου ἠφαιστειώδης ἐσχάτως ἐγένετο ἔκρηξις, γενομένων μελετῶν προκύπτει ὅτι τὸ ὑποβρύχιον ἔδαφος ἀνυψώθη ἐπαισθητῶς, τὸ δὲ βῆθος τῶν ὑδάτων σπουδαίως ἠλαττώθη. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀνακαταίνεται νὰ ἔχη μεγάλας γεωγραφικὰς καὶ πολιτικὰς συνεπείας, ὧν τὴν σπουδαιότητα ἠγγεῖλεν ἤδη ἡ «Ἐφημερίς τῆς Γενεύης» ἐν ἐπὶ τούτῳ ἄρθρῳ.

Ζήτημα γεννᾶται τί συμβήσεται, ἂν ἀρχιπέλαγος, δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόρθητος στρατιωτικὸς σταθμὸς, ἐσχηματίζετο μετὰ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Τυνησίας καὶ, κατὰ συνέπειαν, μετὰ τῆς νήσου Μελίτης καὶ τῆς νήσου Κύπρου. Ἡ περίστος γραμμὴ τῶν Ἰνδιῶν, ἣτις, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ λόρδου Σαλισβουρῆ, εἶναι ἡ εὐαίσθητος χορδὴ τῆς Ἀγγλίας, διχοτομηθήσεται ὑπὸ τῆς ἀπρόβλεπτου ταύτης Περσίμ. καὶ πᾶσαι αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις, ὧν τὰ σκάφη διασχίζουσι τὴν Μεσόγειον, θὰ καθιστῶντο ὑποτελεῖς τῆς Ἰταλίας, ἀποβαίνουσης φυσικῶς ἀπολύτου κυριάρχου τῆς θαλάσσης, ἐν ἣ συγκεντροῦται ὀλόκληρος ἡ ἔμπορικὴ δραστηριότης τοῦ Παλαιῦ Κόσμου.

Τὸ γεγονός τοῦτο θὰ παρήγε τρομερὰν ἀναστάτῳσιν ἐν τῷ συστάματι τῶν συναλλαγῶν καὶ ἰδύνατο, ἀναλόγως τῆς μερίδος ἣν ἡ Ἰταλία δι' ἐκυτὴν θὰ ἐλάμβανε, νὰ τροποποιήσῃ καθ' ὅλοκληρίαν τὰ δρομολόγια, ἅπερ ἐτηρήθησαν ἀπὸ τῆς διατρήσεως τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. Βεβαίως πολὺ ἀφιστάμεθα εἰσέτι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τὰ ἐνδιαφερόμενα κράτη ὀφείλουσι νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὰς ἀναφερομένας πιθανότητας, αἵτινες πιθανὸν καὶ οὐδέποτε νὰ πραγματοποιῶσιν. Ἀλλὰ ἐν σφαῖρα τοσοῦτον παραδόξῳ, τοσοῦτον τεταραγμένῳ, ὡς ἡ ἡμετέρα, οὐδὲν ὀφείλομεν ν' ἀπορρίπτωμεν, μᾶλλον δὲ νὰ παρασκευάζωμεθα εἰς ὅλα.

Ἡ γιγαντιαία πόλις τοῦ Σικάγου.—Τὸ Σικάγον, ὅπερ παρασκευάζεται νὰ παρουσιάσῃ τῷ κόσμῳ τῷ 1893 τὴν περίστος Ἀμερικανικὴν ἔκθεσιν, δι' ἣν πανταχόθεν παρασκευάζονται, εἶναι πράγματι ἡ ἐξόχως παμμεγέθης πόλις. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, τὴν αὐτὴν

δὲ περίπου ἑποχῆν, ἱκανὰ συνοπτικῶς ἐν διαφόροις περιοδικαῖς ἐγράφησαν ἐπὶ τῇ βίβλῃ ἐπισημῶν δεδομένων περὶ τῆς γιγαντιαίας ἀναπτύξεως τῆς κολοσιαιᾶς ταύτης ἀνθρωπίνης, οὕτως εἶπεῖν, κυψέλης. Προκειμένου ὅμως περὶ τοῦ Σικάγου, ἀρκεῖ ἡ παρέλευσις ἐνὸς καὶ μόνου ἔτους, ἵνα οἱ παρατεθέντες ἤδη ἀριθμοὶ αὐξηθῶσι κατ' ἀναλογίαν ἀνωτέρων πάτης προβλέψεως. Ἐν τελευταίᾳ τινὶ ἐκθέσει τοῦ αὐτοῦ προξένου τῆς Γαλλίας πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου, τρανὸν πρόκειται τοῦτου παράδειγμα, ὅτε παρατηρουμένης ἐν μόνῃ τῇ ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρι τέλους τοῦ 1889 περιόδου αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ 200,000 κατοίκων. Καὶ αὕτη ἡ ἐπιφάνεια τῆς πόλεως ταύτης, εἰς χιλιᾶδας ἑκταρίων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1889 ἀνερχομένη, ἀνῆλθε τῇ 16/28 ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῇ προσθήκῃ πραστέϊων, εἰς 33,000 ἑκταρίων, ἐνῶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν Παρισίων ὅν ἐπερβαίνει τὰ 7,800 ἑκτάρια. Τὸ μέγα κανονικὸν τραπέζιον, ὅπερ παρίστητιν ἡ πόλις τοῦ Σικάγου, ἐκτείνεται ἀπὸ Β εἰς Ν ἐπὶ 38 περίπου χιλιάμ., ἐνίων μάλιστα ὁδῶν ἑγούσων ἐν εὐθυγραμίᾳ τοιοῦτον μήκος. Τὸ ἀπὸ Α πρὸς Δ πλάτος ποικίλλει μεταξὺ 8 καὶ 16 χιλιάμ. Ἀληθῶς, ἀποτελεῖται μὲν ἡ καρδία τῆς πόλεως ἐκ συμπαγῶν ὄγκων οἰκοδομῶν, ἀριθμουςῶν πέντε, ἕξ καὶ δώδεκα καὶ ὀκτωκκίδεκα ἔτι ὁροφάς, τὰ τῶν κατοικίων ὅμως ἀθροίσματα ἐκτείνονται ἀραιὰ πρὸς τὴν περιφέρειαν, πολυαριθμῶν γηπέδων ἀφιεμένων ἀνοικτῶν εἴτε πρὸς ἀνέγερσιν καλυθῶν, ἀποτελουσῶν εἶδος κατοικίας γενικῶς σχεδὸν ἀποδεκτὸν ἐν ταῖς Ἠνωμ. Πολιτείαις καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἐργάτου, εἴτε πρὸς ἐγκατάστασιν ἐργαστασίων. Οὕτως ἐπὶ ὁδῶν ἐκτάσεως 3280 χιλιάμ., μόλις ὁδοὶ 930 χιλιάμ. δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πεπερατωμένα. Ὅπωςδὲποτε ἐπιδιώκεται ἡ κατασκευὴ πεζοδρομίων, ὑπονόμων κλπ. Ὁ φωτισμὸς εὐρύνεται τῇ ἀντικταστάσει τοῦ ἀεριοφωτος μὲν διὰ τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτός πρὸς τὸ κέντρον, τοῦ πετρελαίου δὲ διὰ τοῦ ἀεριοφωτος πρὸς τὰ ἄκρα· πρὸς τούτοις οἱ ἀτμοτροχιδρόμοι εἰσδύουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Τῷ 1889 ἰδρύθησαν 7,590 οἰκίαι, δυνάμεναι νὰ καταλάβωσι γραμμὴν ὁδοῦ ἐκτάσεως 54 χιλιάμ. καὶ στοιχίζουσαι 160 ἑκατ. φράγκων. Ὑπὸ τοιαύτην δ' ἀναλογίαν δύνανται εἶναι νὰ προσῆθῃ τὴν προτεχῆ ἑποχῆν, καθ' ἣν πάντα τὰ κενὰ πληρωθήσονται. Ἡ σὺλις τοῦ Σικάγου, ἀποτελοῦσα κεφαλὴν τῶν γραμμῶν 27 σιδηδρομικῶν ἐταιριῶν, ἐκμεταλλουμένων 15,625 χιλιάμ. μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τὸ γε νῦν σιδηδρομικὸν συμπλέγματος ἐτέρων 120,000 χιλιάμ., τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον τῶν ὁμοίων διεξάγουσιν αἱ ἐταιρίαι αὐταί, ἀποτελοῦσα ἐνωτικὸν σημεῖον τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ἄγ. Λαυρεντίου διὰ τῶν λιμνῶν καὶ τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Μισσισιππῆ, διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἰλλινοῦ καὶ τῆς ἐκτελουμένης μεγάλῃς ἀποξηραντικῆς διώρυγος, κέντρον τῆς γεωργίας, βιομηχανίας, ἀνθρακωρυχείων καὶ μεταλλωρυχείων τῆς περιφέρειας, τὸ σπουδαιότερον δὲ πιθκνῶς τῆς ὅλης σφαιρας, μὴ ἔχουσα σχεδὸν ἑμιόσια βάρη—τοῦ δημοτικοῦ χρέους μόλις ἀνερχομένου εἰς 65 ἑκατομ. φράγκων—, ἡ πόλις, λέγομεν, αὕτη τοῦ Σικάγου πολὺ εἰσέτι ἀπέχει, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ τῆν περὶ ἧς ἀνωτέρω ὁ λόγος ἔκθεσιν διαβιβάσαντος, τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὰ ὄρια τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Ἡ ἀνάπτυξις αὕτη, οἷα ἐκτίθεται σήμερον, εἶναι κατὰ γράμμα καταπληκτικὴ ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Πρὸς ἀποφυγὴν λαθουρίθου στατιστικῶν, ἤκιστα ἀρμολίω τῷ παρόντι δημοσιεύματι, θὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα ἀριθμούς τινας, συνοψίζοντας τὸ ἐμπόριον τῶν κτηνῶν, ὑπὸ τὴν ἔσφιν τοῦ ὁποῖου τὸ Σικάγον, ἀποτελοῦν ἤδη πρώτης τάξεως ἀγορὰν τῶν σιτηρῶν, εἶναι μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ. « Ἐν τίνι πόλει, λέγεται ἐν τῇ περὶ ἧς ἀνωτέρω ὁ λόγος προξενικῇ ἐκθέσει, εἰσάγονται 82,000 βίες, 300,000 χοῖροι καὶ 52,000 πρόβατα ἐν μιᾷ ἐβδομάδι, ὥστε νὰ ἐπιτευθῇ ὁ κολοσιαιὸς ἀριθμὸς ὁ ἐπέκεινα τῶν 11 ἑκατομ. κτηνῶν κατ' ἔτος; Καὶ πάντα τὰ κτήνη, μόλις ἀποθιβαζόμενα τῆς ἀμαξοστοιχίας, εὐρίσκουσιν ἀγοραστάς, πωλοῦνται, σφάζονται καὶ διαμελίζονται ἐντὸς 24 ὥρων ἀπὸ τῆς ἀφίξεως αὐτῶν! » Ἴδου δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς Σικάγον εἰσαχθέντων κτηνῶν τῷ 1889: Βίες 3,146,249, χοῖροι 5,998,526, πρόβατα 1,832,469, ἵπποι 79,926. Τοιοῦτοι ἀριθμοὶ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην σχολίων.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΤΩ " ΕΛΛΗΝΙΚΩ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩ ΣΥΛΛΟΓΩ, "

τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1891.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ἡ νέα περίοδος τοῦ τύπου, ἡ διαρκούσα ἔτι ἐν προίῳσῃ ἐξελίξει βελτιώσεως, δύναται νὰ χρονολογηθῇ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς τελευταίας δεκαετίας. Ἡ ἐδαφικὴ αὐξήσις τῆς χώρας ἐξάπτει τὴν γοργότητα τῆς δράσεως καθ' ὅλας τὰς φάσεις τοῦ Ἐθνικοῦ βίου καὶ ἐν τῷ ὀρμισμῷ αὐτῷ τῆς προόδου ὁ τύπος πρωταγωνιστεῖ. Ἡ ἐφημερίς δὲν εἶνε πλέον τὸ πρόχειρον ὄπλον τοῦ ἀπολυομένου ὑπαλλήλου, οὔτε τὸ καταφύγιον τοῦ ἀέργου σχολαστικοῦ. Εἶνε ἐπιχειρήσις ἐμπορικὴ ἐκ τῶν σπουδαίων, ἀπαιτούσα κεφάλαια σημαντικὰ πρὸς εὐδῶσιν καὶ ἔχουσα ἐτήσιον κυκλοφορίαν, ἀνερχομένην εἰς πολλὰς χιλιάδας δραχμῶν, ἐνῶ ταυτοχρόνως εἶνε θεσμὸς κοινωνικὸς, ἀνεγνωρισμένος πλέον καὶ σεβαστός. Ὅργανον ἰδεῶν, διερχομένης τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ ἐφημερίς εἶνε ἀκάματος ἰχνηλάτης, ἔργον ἔχουσα νὰ παρακολουθῇ ἀγρύπνως καὶ λεπτομερῶς τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κίνησιν καὶ περὶ πάντων νὰ διαφωτίζῃ τὴν κοινωνίαν, μεθ' ἧς συνδέεται δι' ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων καὶ δικαιωμάτων. Παρέχων δὲ πολυτίμους ὑπηρεσίας πρὸς τὴν ἐν γένει πρόσδον ὁ τύπος, προχωρεῖ καὶ αὐτὸς ὁσημέραι, ἀνερχόμενος εἰς τὴν κλίμακα τῆς προόδου, ὅπως ὁ φανταστικὸς ἦρως τοῦ Excelsior τοῦ Δογκφέλλου.

Διὰ νὰ φθάσῃ ὅμως εἰς τοιοῦτο εὐόϊον καὶ παρήγορον σημεῖον ἀκμῆς ὁ τύπος, ἐδέησε νὰ ἐπενέγκῃ σοβαρὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὸν ὀργανισμὸν αὐτοῦ καὶ πολλὰ νὰ διέλθῃ διάμεσα στάδια βελτιώσεως. Ἡ λειτουργία αὐτοῦ ἐτελειοποιήθη διὰ τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας· ἡ περιτυλλογὴ τῶν εἰδήσεων ἐγένετο συστηματικὴ, ἡ διάδοσις δὲ τῶν ξένων γλωσσῶν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς σημερινούς δημοσιογράφους ν' ἀρύωνται ἀπ' εὐθείας τὴν ἀναγκαιοῦσαν ὕλην ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων. Ἄλλος συντάκτης ἐξετάζει τὴν πολιτικὴν, ἄλλος παρακολουθεῖ τὰς ἐργασίας τῆς βουλῆς, ἄλλος ἀποκλειστικῶς ἀσχολεῖται περὶ τὴν κοινωνικὴν κίνησιν, ἐνῶ ὑπάλληλοι ἕτεροι διεξάγουσι τὴν διεκπεραίωσιν καὶ τὴν οικονομικὴν διαχείρισιν τοῦ φύλλου. Σήμερον αἱ καλά· ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν ἔχουσιν ἐκάστη προσωπικὸν τῆς ἐνεργοῦ συντάξεως, συνιστάμενον εἰς δέκα ἕως δώδεκα ἄτομα, πλὴν τῶν ἐκτάκτων συνεργατῶν. Τὸ προσωπικὸν τοῦτο δὲν ἀμείβεται βεβαίως πλουσιοπαρόχως, καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν εὐρωπαϊκῶν δημοσιογράφων εἶνε ἀκόμη δι' ἡμᾶς μυθώδη· ἀλλ' ὅπως δῆποτε νέος γλωσσομαθῆς καὶ μεμορφωμένος, κεντημένος ποιᾶν τινα εὐχέρειαν περὶ τὸ γράφειν καὶ παρασχῶν ἐνδείξεις ἱκανότητος, ἔχει πολλὰς πιθανότητας νὰ εὕρῃ παρὰ τινὶ ἐφημερίδι πόρον ζωῆς ἐντίμου καὶ σχετικῶς ἀνέτου.

Σήμερον ἡ κτῆσις ἰδίου τυπογραφείου εἶνε ἀπαραίτητος διὰ πᾶσαν ἀξίαν λόγου ἐφημερίδα· ἐσχάτως μάλιστα, ὅτε ἤρχισε νὰ εἰσαγῆται εἰς τὸν καθημερινὸν τύπον καὶ ἡ εἰκονογραφία, τινὲς τούτων ἔχουσιν ἐκτὸς τοῦ τυπογραφείου καὶ τσιγκογραφεῖον ἰδιαιτέρον μετὰ πλήρους προσωπικοῦ καὶ διατηροῦσι σχεδιαστὴν ἔμμισθον. Τὰ παλαιὰ καὶ δύσχηρστα χειροκίνητα πιεστήρια ἀντικατεστάθησαν διὰ μηχανικῶν τῶν τελεσιωτάτων συστημάτων, κινουμένων διὰ τοῦ ἀτμοῦ ἢ διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, καὶ ἀντ' τῶν 500 ἢ 1000 φύλλων, ἄτινα μετὰ κόπου ἐξετυποῦντο πρὸ εἰκοσαετίας ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας, σήμερον ἐκτυποῦνται πολλὰ χιλιάδες ἐντὸς ὀλιγίστων ὥρων. Ἡ τυπογραφικὴ αὕτη εὐκολία ἐπιτρέπει εἰς τὴν σύνταξιν τῶν πρωϊνῶν ἐφημερίδων νὰ παρατείνωσι τὴν ἐργασίαν μετὰ ὥρας νυκτὸς βαθείας, εἰς τὰς ἐκτάκτους δὲ περιστάσεις δύναται

αὐται νὰ μεταδώσωσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τὰς εἰδήσεις φθανούσας μέχρι τῆς τρίτης ἢ καὶ τρίτης καὶ ἡμισείας ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἡ ἐφημερίς κατέστη κοινωνικὴ ἀνάγκη, ἐφόδιον ἀπαραίτητον ὄχι μόνον τῶν ἀργολεσχῶν τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐργάτου τοῦ πορευομένου ἐνωρίς εἰς τὴν ἐργασίαν του καὶ τοῦ ἐπιστήμονος καὶ τῆς οἰκοδοποιήσεως, διότι πάντες ἀρύνονται ἐξ αὐτῆς παντοίας πληροφορίας περὶ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου. Ἄλλως τε τὰ φῶτα διεδόθησαν καὶ αἱ τάξεις τῶν ἐγγραμματῶν ἐπληθύνθησαν, χάρις δὲ εἰς τὴν πολλαπλασιασθεῖσαν συγκοινωνίαν τὴν ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα δύναται ν' ἀναγνώσῃ αὐθημερὸν καὶ ὁ κάτοικος τῆς Τριπόλεως καὶ ὁ τοῦ Ἀγρινίου. Τοῦτου ἕνεκα ἡ κυκλοφορία τῶν ἐφημερίδων ἠξιώθη ἐπαισθητῶς, καὶ αἱ κυριώτεροι ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς συνήθειαι καὶ ὁμαλὰς περιστάσεις ἐκτυποῦνται εἰς 8—10 χιλιάδας ἀντιτύπων, εἰς τὰς ἐκτάκτους δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο διπλασιάζεται. Ἡ πρωτεύουσα εἶνε ὁ σπουδαιότατος καταναλωτὴς· ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐφημερίαι τις ἡμῶν, ἀφηγομένη τὰ τῆς κατατομήσεως διαβολῆτος κακούργου, λαβούσης χώραν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐπώλησεν ἐντὸς ὀλίγων ὥρων περὶ τὰς δέκα χιλιάδας φύλλων. Μετὰ τὴν πρωτεύουσαν κέντρα μεγάλα καταναλώσεως εἰσιν αἱ Πάτραι κατὰ πρῶτον λόγον, εἶτα ἡ Σύρος, ὁ Βόλος, ἡ Ἀθήρισα καὶ αἱ πόλεις τῆς Ἑπτανήσου. Ὁμολογουμένως περὶ τὴν διάδοσιν τῆς κυκλοφορίας συνετέλεσε πολὺ ἡ συστηματοποίησις τῆς πωλήσεως διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πρακτορείου τῶν ἐφημερίδων, ἀπευθείας συμβαλλομένου μετὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἀναλαμβάνοντος τὴν πώλησιν εἰς τε τὴν πρῶτευσαν καὶ τὰς ἐπαρχίας, ὅπου διατρεῖ πολυάριθμα ὑποπρακτορεῖα. Αἱ πρόσδοι τῶν ἐφημερίδων ἠξιώθησαν σημαντικῶς διὰ τῆς καλλιέργειας τῆς ἀγγελίας· οἱ ἔμποροι καὶ οἱ βιομηχάνοι κατενόησαν τέλος τὰς ἐκ τῆς δημοσιεύσεως ὠφελείας, καὶ ἡ τετάρτη σελὶς τῶν ἐφημερίδων, μικρόκοσμος ἀληθῆς, παρέχων ἐν σμικρῷ εἰκόνα τῆς ποικίλης τοῦ βίου συναλλαγῆς, ἀποφέρει ἀξιόλογον εἰσόδημα εἰς τὰς ἐχούσας μεγάλην κυκλοφορίαν ἐφημερίδας καὶ καλύπτει μὲγα μέρος τῶν δαπανῶν.

Ἡ τοιαύτη τοῦ τύπου προκοπὴ ὀφείλεται μὲν κυρίως κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὴν ἐν γένει γοργοτέραν τοῦ πολιτισμοῦ ὄρσιν· ἀλλ' ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι πολὺ συνετέλεσαν καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης κατελθόντες κρατεροὶ τοῦ καλάμου μαχηταί, οἱ δόντες γενναίαν ὄθησιν ἐπὶ τὰ πρόσω εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν δημοσιογραφίαν διὰ τοῦ μεθοδικοῦ καὶ ἐπιχειρηματικοῦ των πνεύματος, δύο ἐκ τῶν ὁποίων—καὶ περιττὸν κρίνω ν' ἀναφέρω τὰ ὀνόματά των ὡς πασίγνωστα—καὶ σήμερον πρωτοστατοῦσιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου. Διότι ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ πρῶτα καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῆς αὐτοκρατορίας μεγαλοπόλεσιν ὁ τύπος ἀνεκαθεν λειτουργῶν ὑπὸ ὁμαλῶν καὶ ἔνρυσθον σύστημα καὶ ἐκπροσωπῶν κοινωνίαν ὁμοιοῦσαν καὶ πειθαρχοῦσαν, κανονικῶς προαγομένην ἐν τῇ μορφῶσει, ἠδυνήθη ἐνωρίτερον καὶ τελειότερον νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐκπολιτιστικὴν αὐτοῦ ἀποστολήν. Καὶ οὐ μόνον ὁ τύπος, ἀλλὰ καὶ τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἐν γένει ἡ πνευματικὴ πρόοδος ἤχθη ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ εἰς ἀκμήν, ἀφότου πρὸ πάντων ἀνέλαθε τὰ σκίπτρα ὁ εὐκλεῶς ἀνάσσειν Μονάρχης, ὁ γενναῖος προστατῆς τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ἡ σύνεσις, ἡ ἐλευθεριότης καὶ αἱ πολλαὶ ἄλλαι ἔξοχοι ἡγεμονικαὶ ἀρεταὶ ἐκτιμῶνται καὶ θαυμάζονται καὶ πέραν τοῦ κράτους αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις ὅμως, μεθ' ὅλην τὴν σημειωθεῖσαν πρόοδόν του, ὁ τύπος τῆς ἐλληνικῆς πρωτεύουσης πολλὰ ἔχει ἀκόμη τὰ τραπὰ, πολλὰς τὰς ἑλλείψεις, καὶ κατὰ πολλῶν ἀναγκάζεται ἀκόμη νὰ παλαίῃ ἐμποδίων. Τὰ νόμιμα κέρδη του ἀνηλεῶς περικόπτονται ἐκ τοῦ ἰσχύοντος ἀκόμη παραλόγου συστήματος τῆς ἀμοιβῆς τῶν πωλητῶν, ἧτις εἶνε ὑπερόγκως βαρεῖα. Κατὰ συνήθειαν, ἐπικρατήσαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, ὅτε αἱ δαπάναι τοῦ τύπου ἦσαν περιορισμένα καὶ ἡ ἐξόδεσις αὐτοῦ ἐλαχίστη, οἱ πωληταὶ λαμβάνουσιν ὡς δικαίωμα πωλήσεως ἐκ μὲν τῶν πενταλέπτων φύλλων δύο λεπτά, ἐκ δὲ τῶν δεκαλέπτων τρία, παρέχοντες ἐκ τούτων ποσοστὸν τι εἰς τὸ Πρακτορεῖον τῶν Ἐφημερίδων, τὸ στρατολογεῖν καὶ παρέχον αὐτοῖς ἐργασίαν. Ἡ τερατώδης αὕτη δυσαναλογία δεικνύει πόσον συγκεχυμένη ἀκόμη ἐπικρατεῖ ἰδέα ἐν Ἑλλάδι περὶ τῶν ὄρων τῆς συναλλαγῆς. Διότι, κύριοι, ὅπως γείνη ἐν φύλλον ἐφημερίδος καὶ παραδοθῇ ἔτοιμον εἰς χεῖρας τῶν πωλητῶν, ἀναλογίσθητε πόσοι πρέπει νὰ ἐργασθῶσι! Παρεκτὸς τῆς πνευματικῆς ἐργασίας τῆς συντάξεως ὑπάρχει ἐν ἐκάστῳ φύλλῳ ἡ ἐργασία τῶν στοιχειοθετῶν, τῶν μελανωτῶν, τῶν

πιστῶν ὑπάρχει ἡ ἀξία τοῦ χάρτου καὶ τόσαι ἄλλαι δαπάναι· πᾶσα δὲ αὕτη ἡ συμμειγῆς ἐργασία ἀμείβεται λαμβάνουσα τὰ τρία πέμπτα ἐκ τῶν πενταλέπτων φύλλων καὶ τι πλέον τῶν δύο τρίτων ἐκ τῶν δεκαλέπτων· ὁ δὲ πωλητὴς μόνος λαμβάνει τὸ ὑπόλοιπον. Τοιουτοτρόπως εἰς πωλητῆς φύλλον ἐκ τῶν δραστηριωτέρων κερδίζει καθ' ἐκάστην ὅσα συνήθως δὲν κερδίζει εἰς ἀρχισυντάκτης· μία δὲ ἐφημερίς, πωλοῦσα καθ' ἐκάστην 5,000 φύλλων, ἐξοδεύει πρὸς πώλησιν αὐτῆς μόνον ἐτησίως 55,000 δραχμῶν, ποσὸν ὑπέρογκον, δι' ὃ ἴδύνατο τόσας ἄλλας ἀνάγκας νὰ θεραπεύσῃ καὶ πολλὰς νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ φύλλον τῆς βελτιώσεως.

Ἐκτὸς τῆς ζημίας ταύτης, ἡ ἐφημερίς ὑπόκειται εἰς παντοίας ἐνοχλήσεις καὶ στενοχωρίας καὶ δυσαρσεκείας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν χορείαν τῶν λεγομένων μικρῶν τοῦ βίου δυστυχιῶν. Εἰς ταύτας καταλέγονται αἱ ποικίλαι, ἀλλοπρόσαλλοι ἀπαιτήσεις τῶν δυσκόλων καὶ ἰδιοθρόπων ἀναγνωστῶν. Ὁ εἰς ἀπαιτεῖ νὰ γράψῃ ἡ ἐφημερίς διὰ τὴν καθαρότητα τῆς πόλεως, ὁ ἄλλος διὰ τὴν νοθείαν τοῦ γάλακτος, ὁ τρίτος διὰ τὴν δυστροπίαν ὑπαλλήλου τινός, ὁ τέταρτος διὰ τὴν γειτονισίαν του, ἧτις τὸν ἐνοχλεῖ διὰ τοῦ κλειδοκυμβάλου τῆς. Ὅλοι ἔχουν νὰ δώσουν μίαν γνώμην ἢ μίαν συμβουλήν περὶ τῆς δικαιοσύνης, περὶ τῆς δικαιοσύνης, περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους. Πολλοὶ γράφουσιν ἐπιστολάς ἀωνύμους ἢ ἐνυπογράφους, δι' ὧν ἐγκρίνουσι, συμπληροῦσιν ἢ φέγουσι τὰ γραφόμενα τῆς ἐφημερίδος καὶ ἀνοίγουσι συζήτησιν καὶ ἀπαιτοῦσιν ἀπάντησιν· ἄλλοι πέμπουσιν ἄρθρα, διατριβάς, ποιήματα, τὰ ὅποια συνήθως βαρβαροῦνται εἰς τὴν κάλαθον, τὴν προωρισμένην νὰ δέχεται τοὺς ἐκτρωματικούς τοῦ πνεύματος τόκους. Ἐπειτα ὑπάρχουσιν οἱ μονομανεῖς οἱ ἀσχολούμενοι περὶ τὰς μεγάλας ἐφευρέσεις, οἵτινες ὑποβάλλουσι τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας των μὲ σχήματα γεωμετρικά, μὲ ἀλγεβρικὰς ἐξισώσεις καὶ πολιορχοῦν τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων διὰ νὰ τὰ δημοσιεύσωσιν. Μὴ νομίσθητε δὲ ὅτι εἶνε σπάνια αἱ τοιαῦται σκέψεις· διότι τὸ κύριον προῖον τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὴν σταφίδα, εἶνε οἱ ἐφευρέται τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου καὶ τοῦ πηδαλίου τοῦ ἀεροστατοῦ. Καὶ τὰς μὲν ἐγγράφους ἐπιθέσεις δύναται τις ν' ἀποφεύγῃ· ἀλλὰ πῶς νὰ σωθῇ ὁ δύσμοιρος δημοσιογράφος, ὁ τὴν πρῶταν βασιανίζόμενος ἐκ τῆς σκέψεως περὶ τοῦ θέματος τοῦ ἡμερησίου ἄρθρου, ἀπὸ τοῦς ἀπνηεῖς ἐκείνους καὶ ὀχληροτάτους φλυαρούς, οἵτινες μὲ τὸ πρόσχημα καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ φίλου, παραβιάζοντες τὴν εἴσοδον τοῦ ἰδιαίτερου του γραφεῖου, εἰσέρχονται καὶ ἀρχίζουσιν ἀτελεύτητον λίμα ν' ἀπὸ τοῦ καιροῦ, περὶ τῶν ὄψωνίων των, περὶ τῶν ἰδιαιτέρων των οἰκιακῶν ὑποθέσεων, δολοφονοῦντες δύο ἢ τρεῖς πολυτίμους ὥρας ἐργασίας τοῦ συντάκτη; Ἡ πῶς ν' ἀποφύγῃ τὴν μάλιστα τῶν ἀδιορθῶτων ρε κ λ α μ α δ ὀ ρ ω ν, οἵτινες περιέρχονται τὰ δημοσιογραφικὰ γραφεῖα ἐπαιτοῦντες τὸν ἔπαινον ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν οἰκείων των; «Ἐεῦρεῖς, ὁ Μιμῆκος μου ἔδωκε ἐξετάσεις χθές... Ἐἶν' ἐξ ἐτῶν μόλις τὸ καυμένο!... νὰ ἰδῆς τὴν ὄρατᾶ ἀπὴντησεν εἰς τὴν Κατήχησιν!... Γράψε του, σὲ παρακαλῶ, πέντε λόγια, ἔτσι διὰ νὰ ἐνθαρρυνθῇ». Καὶ ἄλλος πάλιν: «Ἡ κόρη μου ἐκέντησε ἕνα ὠρατὸ ἐργόχηρό!... ἰθὺ σὰς τὸ φέρω νὰ τὸ ἰδῆτε... Καὶ νὰ εἰπῆτε δύο λόγια, σὰς παρακαλῶ». Ἐνίοτε σὰς φέρουν ἔτοιμον οἱ ἴδιοι ὅ,τι θέλουν νὰ γραφῇ «διὰ νὰ σὰς βγάλουν ἀπὸ τὸν κόπον», καὶ τὸ διὰ φ ο ρ ὀ ν των εἶνε οὕτω πως συντεταγμένον: «Χθὲς ὁ κ. δ. εἶν' ἀνεδέξατο ἐκ τῆς κολυμβήθρας τὸν υἱὸν τοῦ διακεκριμένου ἡμῶν συμπολίτου τὰ δ. ε., ὃν ὠνόμασεν Ὀνούφριον, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ἀειμνήστου πάππου του, ὅστις διέπρεψεν εἰς τὸ δικαστικὸν στάδιον, χρηματίσας ἐπὶ ἔτη γραμματεὺς τοῦ εἰρηνοδικείου Φολεγαῆδρου». Ἐπειτα ἔρχεται ἡ φυλλοξήρα τῶν λογίων νέων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τύπον ἰδιόζοντα, δημιουργηθέντα ἐν Ἀθήναις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ὁ λόγιος νέος προσέρχεται ὡς ἐθελοντὴς εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν γραφεῖον καὶ γίνεται «τῆς προσκολληθείσεως» κατὰ τὴν ἐν χρήσει δημῶδη ἔκφρασιν. Φέρει κατ' ἀρχὰς πρὸς δημοσίευσιν ἐν διὰ φ ο ρ ὀ κ ι, κατόπιν ἐν χρονικόν, ὕστερον ἐν ποίημα καὶ τέλος ἐν ἄρθρον. Ὁ λόγιος νέος δὲν ἀπαιτεῖ ἀμοιβήν· τοῦ ἀρκεῖ ἡ εὐχαρίστησις τοῦ νὰ διαδίδηται ὅτι διατελεῖ εἰς σχέσεις οἰκειᾶς μετὰ τινος ἐφημερίδος καὶ ἀναλαμβάνει συνήθως ἀπέναντι τῶν κοινῶν θνητῶν ἦθος ἀπειλητικὸν ἢ προστατευτικόν, κατὰ τὰς περιστάσεις: «Ἐνοῦξά σου! θὰ γράψω ἐγὼ εἰς τὴν Ἀ κ ρ ὀ π ο λ ι ν ἢ εἰς τὴν Ν ε ἰ ν Ἐ φ η μ ῆ ρ ἰ δ α!» φιλοδοξεῖ ὅμως νὰ γίνηται λόγος περὶ τῶν πνευμα-

τικῶν του προϊόντων ἢ περὶ τῶν πράξεών του. Ἀπήγγειλεν ἕνα λόγον ἐπιτάφιον; πρέπει νὰ τὸν υποστῶμεν ἐκτὸς τοῦ νεκροῦ καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, διότι ἀπαιτεῖ νὰ δημοσιευθῇ ὁ λόγος του μὲ μικρὸν πρόλογον πλήρη κοσμητικῶν ἐπιθέτων. Μετέβη χάριν ἀναφυχῆς μέχρις Αἰγίνης; πρέπει νὰ τὸ μάθωσιν οἱ σύγχρονοι καὶ οἱ μεταγενέστεροι. Μίαν φορὰν εἶχον ἐφεύρει ὡς ἀλεξιτήριον τὴν ἐπίτηδες στρέβλωσιν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομα Παυλίδης, φέρ' εἰπεῖν, μετεβάλλετο ἐπὶ σειράν φύλλων εἰς Πυλάδην, Πουλάρην, Πουλάρην, Παλούκην, καὶ ἐδικαιολογούμεθα ὅτι ἡ στρέβλωσις προήρχετο ἐκ τυπογραφικοῦ παροράματος, ἕως οὗτου ὁ ὀγκληρὸς ἀπηλπίζετο καὶ ἡμεῖς ἀπηλπάζομεθα. Ἀλλὰ νοστιμώτερον ἦτο τὸ πάθημα ἐνὸς ἐξ αὐτῶν εἰς ἐφημερίδα ἐκδοθεῖσαν πρὸ δεκαετασάρων ἐτῶν· ὁ λόγιος νέος ἔφερεν ἕν ποιήμα, τὸ ὁποῖον ἐν ἑλλείψει ἄλλης ὕλης ἐγένετο δεκτὸν καὶ ἐστοιχειοθετήθη· ἀλλ' ἦτο τὸσον βλακῶδες καὶ ἀνοήσιον, ὥστε ὁ τὴν ἐσπέραν διορθῶν τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια συναδέλφός μου συναντήσας τὸν στίχον: « Τί μ' ὠφελοῦν τὰ μάτια μου; » ἐσημείωσε παραπομπὴν δι' ἀστερίσκου καὶ ἔγραψεν ἐν ὑποσημείωσει τὴν φράσιν « Βγάλ' τα ». Φαντάσθητε τοὺς γέλωτας τοῦ κοινῶν ὅτε τὴν ἐπαύριον ἀνεγίνωσκε τὸν στίχον: « Τί μ' ὠφελοῦν τὰ μάτια μου; » καὶ ἀνατρέχον εἰς τὴν ὑποσημείωσιν, συνήγαγε τὴν φράσιν: « Βγάλ' τα! » Ὁ λόγιος νέος προσῆλθεν ἐμμανῆς εἰς τὸ γραφεῖον· ἀλλ' ὁ ἀστειὸς συντάκτης ἐσώθη διὰ λίαν εὐφυοῦς προφάσεως: « Ὁ στοιχειοθέτης, εἶπεν, εἶχε θέσει κατὰ λάθος παρὰ τὸν στίχον ἕνα ἀστερίσκον καὶ παρενθέσεις· ἐσημείωσα δὲ εἰς τὸ περιθώριον τὴν λέξιν: « Βγάλ' τα » διὰ νὰ τ' ἀφαιρέσῃ· ἐκεῖνος δ' ἐκ παρενοήσεως τὴν λέξιν ταύτην ἐξέλαβεν ὡς ὑποσημείωσιν ». Καὶ ὁ λόγιος νέος ἐδέησε νὰ ἰκανοποιηθῇ μὲ τὴν ἐξήγησιν ταύτην.

Καὶ πόσοι ἄλλοι σκόπελοι δὲν παρουσιάζονται εἰς τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν τοῦ δημοσιογράφου! Πόσην εὐθύνην φέρει περὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας σοβαρῶν τινῶν εἰδήσεων, ἐνῶ ἑλλείπει ὁ ὕλικός χρόνος διὰ τὴν τοιαύτην ἐργασίαν! Ὁ Ἰούλιος Γρεβύ, ὁ πρῶν πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἀπεβίωσε μόλις πρὸ ἐνὸς περιόπου μηνός· καὶ ὅμως γινώσκω ἐφημερίδα τινὰ, εἰς τῆς ὁποίας τὸ γραφεῖον ἦτο καταθεθεμμένη ἐκτενὴς νεκρολογία τοῦ πρὸ ὄκτω ἐτῶν, διότι εἶχε διαδοθῆ τὴν ἐσπέραν ἢ εἰδήσις τοῦ θανάτου του, ἧτις μόλις μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐξηλέγχθη ἀνυπόστατος. Ποσάκις αἱ ἐφημερίδες ὑποπίπτουσιν εἰς χονδροειδεῖς ἐνίστη πλάνας, ἀπατώμεναι εἴτε ἐκ παρεξηγήσεων, εἴτε ἐκ τῶν λεγομένων canards! Ἀνεκδιήγητος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκ λάθους παθόντων καὶ ταφέντων ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, γινώσκω δὲ τινὰς μακαρίους, οἱς ἔλαβεν εὐτύχημα σπανιωτάτων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, τὸ ν' ἀναγνώσσει δηλαδὴ ζῶντες τὰς ἑαυτῶν νεκρολογίας. Καὶ περὶ πόσα ὀφείλει νὰ περισπᾶται ἢ μέριμνα καὶ ἢ προσοχὴ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ ἀρχισυντάκτου ἐνὸς φύλλου! ἀπὸ τῆς δημιουργίας τῶν ἐπικαιρῶν ζητημάτων καὶ τῆς θήρας τῶν εἰδήσεων μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ μυθιστορήματος! Διότι καὶ τὸ μυθιστόρημα, τὸ τακτικῶς πρὸ δεκαπενταετίας εἰσαχθὲν εἰς τὴν ὕλην τῆς καθημερινῆς ἐφημερίδος καὶ δημοσιευόμενον ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι, κατέστη εἰς τῶν κυρίων παραγόντων τῆς προσελκύσεως ἀναγνώστων· ἄμιλλα δὲ ἐπικρατεῖ περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ καταλληλοτέρου. Δυστυχῶς τὸ δημόσιον ἀρχῆθεν ἐκακοσυνείθισε, καὶ ὅσον ζοφερώτερον καὶ τερατωδέστερον εἶνε τὸ ἔργον, τόσον μεγαλειτέρας ἔχει ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Ὁ Θεὸς γινώσκει πόσαι χιλιάδες δουκῶν καὶ μαρκησιῶν καὶ βαρωνίδων καὶ κομησῶν παρήλασαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου καὶ διὰ τίνων ρυακίων αἵματος, διὰ τίνων μονομαχιῶν καὶ ἐνεδρῶν καὶ φόνων ἐδέησε νὰ διέλθω ὅτε ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς ἐμὲ ἢ ἐπιστασία τοῦ μυθιστορήματος καὶ ἢ ἐξεύρεσις τοῦ καταλληλοτέρου· ἀφοῦ δ' ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης μετὰ κακῶν πολυετοῦς συγχρωτίσεως δὲν κατέστην κ' ἐγὼ τρῶφιμος τῶν κατέργων, δύναμαι νὰ καυχῆθῶ, χωρὶς νὰ εἶμαι Φαρισσαῖος, ὅτι ἡ ἀρετὴ μου ἦτο λίαν ἰσχυρῶς τεθωρακισμένη. Καὶ παραλείπω τοὺς ἀγῶνας τῆς συνειδήσεως, τοὺς ὁποίους ὑφιστάμην κατὰ τὴν μετάφρασιν τῶν τερατωδῶν ἐκείνων σελίδων· εἰς ἐνδείξιν αὐτῶν θὰ ἐπαναλάβω μόνον ὅ,τι ἀλλαγῶ διὰ μακρῶν διηγήθην, ὅτι ἠναγκάσθη ποτὲ νὰ μεταβάλω τὸ κείμενον καὶ νὰ γράψω ὅτι ὁ ἦρωας τοῦ μυθιστορήματος ὤθησε τὸ σιδηροῦν ἐδῶλιον, ἐφ' οὗ εἶχε προσδέσει τρεῖς ἀνθρώπους, καὶ τὸ ἔρριψε διὰ τῆς ὠθήσεως εἰς τὸ βράχθρον καὶ ὄχι ὅτι ἀνύ-

ψωσιν αὐτὸ εἰς τὸν ἀέρα μὲ τοὺς βραχιονᾶς του, ὅπως εἶχε τὸν ἦρωσμον νὰ γράφῃ ὁ εὐφάνταστος συγγραφεὺς, κατόρθωμα ἕπερ οὔτε ὁ υἱὸς τῆς Ἀλκμήνης τῇ βοηθείᾳ δύο Γιγάντων καὶ τοῦ ἡμετέρου Κουταλιανοῦ ἰδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ!

Καὶ τὸ μυθιστόρημα μοὶ ὑπεθυμίζει τὰς μεταφράσεις, καὶ αὐταὶ τὴν ἐπιβλέψιν τῶν χειρογράφων τῶν ἀδασῶν ἢ πρωτοπερίων μεταφραστών. Τὰ κατορθώματα τούτων εἶνε ἀνεκδιήγητα καὶ πολλὰ ἀπέμειναν ἱστορικά. Εἰς ἐξ αὐτῶν μετέφρασε ποτε ἐν ταῖς στίλαις ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος τὸν Lafayette: Ἡ Φ α γ ε τ τ α μεταβαλὼν ὁ ἀθεόφοβος καὶ τὸ φύλλον τοῦ ἐνδόξου στρατηγῶ. Ἐτερος ἐν μυθιστορήματι δημοσιευόμενος εἰς ἐπιφυλλίδα, τὴν παιγνιῶδη γαλλικὴν φράσιν: il a pris la poudre d'escampete ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὴν ἡμετέραν: τ ὁ ἔ κ ο ψ ε λ ἄ σ π η μετέφρασε διὰ τοῦ: ἔλαβε τὴν κόνιν τῆς ἐσκαμπέττας! καταλείπων βεβαίως εἰς τοὺς ἀναγνώστας μεγάλην ἀπορίαν περὶ τοῦ εἶδους τοῦ φαρμάκου αὐτοῦ καὶ τῶν θεραπευτικῶν του ιδιοτήτων. Ἄλλη πάλιν ἐφημερίς, καὶ δὴ ἐκ τῶν σοβαρῶν, μετέφρασε τὴν γαλλικὴν φράσιν le sac de Sophie, ἧτος ἢ «διαρπαγὴ τῆς πόλεως Σοφίας» εἰς «σάκκον τῆς Σοφίας», μεταβαλὼν τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βουλγαρίας εἰς μαθητρίαν παρθενωγῶν εἰς ἔχουσαν καὶ τὸν σάκκον τῆς! Εἶδα ἰδίως ὅμματα μεταφρασμένων εἰς μυθιστόρημα τὸ Hôtel-Dieu—Ξενοδοχεῖον τοῦ Θεοῦ! καὶ τοῦτο δὲ ἀκούσατε καὶ φριξάτε, τὸ Stabat Mater τοῦ Ροσσίνι: ὁ Σταβάτος Μάτερος!! (Ἄστυτάτον δὲ θὰ ἦτο καὶ τὸ πάθημα ὕπερ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ὑποστῇ ἐφημερίς ἐκδοθεῖσα πρὸ ἐξαετίας ὑπὸ τὴν ἐμὴν διεύθυνσιν. Εἶχα δώσει πρὸς τινὰ τῶν συντακτῶν μας, νεώτατον ἀκόμη καὶ ἄπειρον νὰ μεταφράσῃ, ἀναπαύριον γαλλικῆς ἐφημερίδος περιγράφουσαν τὰ κατὰ τὴν διαμονὴν τοῦ διασχήμου γάλλου ἰθσοποιοῦ Coquelin ἐν τῇ ὑμετέρᾳ μεγαλοπόλει. Κατ' ἀγαθὴν τύχην ἔρριψα ἐν βλέμμα εἰς τὰ χειρόγραφα καὶ εἶδα ἐν αὐτοῖς ὅτι ἐδωρήθησαν εἰς τὸν ἰθσοποιὸν ἑκατὸν ὀθωμανικὰ βιβλία. Τὸ πρῶγμα μοὶ ἐφάνη παράδοξον, διότι οὐδέποτε ὑπέθετα τὸν Coquelin γινώστην τῆς ὀθωμανικῆς φιλολογίας· διὸ ἀνατρέξας εἰς τὸ κείμενον εἶρον ὅτι πρὸς τὸν ἰθσοποιὸν εἶχον δωρηθῆ cent livres turques, τουτέστι ἑκατὸν ὀθωμανικὰ λίραι!

Ὡς καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ἐνίστη συνομνύουσι κατὰ τῶν ἀτυχῶν δημοσιογράφων· οὐαὶ εἰς τὴν ἐφημερίδα τὴν μὴ κεκτημένην διορθωτὴν ἔχοντα ὄμμα Λυγκέως ὅπως ἀνακαλύπτῃ τοὺς κακεντρεχεῖς συγκακίς συνδυασμούς των. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, εἰς ἐφημερίδα σφόδρα φιλοβασιλικήν, ὅσαν μάλιστα τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ ὑπουργείου, ἐτύπῳ ὅτι τὸ κύριον προσὸν τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλείας πρέπει νὰ εἶνε ἡ γ ο ν ι μ ὁ τ η ς, ἐνῶ ὁ ἀτυχὴς συντάκτης εἶχε γράψῃ ἡ μ ο ν ι μ ὁ τ η ς. Ἄλλοτε πάλιν μία ἐφημερίς ἔγραψεν ὅτι ὁ δεῖνα βουλευτὴς ἀπεκλείσθη τοῦ βουλευτηρίου ὡς ἀ ν ἤ θ ι κ ο ς, ἐνῶ ἤθελε νὰ γράψῃ ἀ ν ἤ λ ι κ ο ς. Ἐνθυμούμαι μεταξὺ τῶν πολλῶν ὅτι εἰς περιγραφὴν τινὰ τῆς ἐν τοῖς ναοῖς κινήσεως κατὰ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν διέφυγε τὸν διορθωτὴν μας μικρὸν παρόραμα καὶ ἀφέθη φράσις ἔχουσα: «οἱ ἐπίτροποι ἐσύναζον τὰς δεκάρας τῶν π ι ο τ ῶ ν» ἀντὶ τῶν π ι σ τ ῶ ν, ἐξ οὗ ὅμως εἶχον τὸ δικαίωμα οἱ μεταγενέστεροι νὰ εἰκάζωσιν ὅτι εἰς τοὺς ναοὺς τῆς ἑλληνικῆς πρωτεύουσας κατὰ τὰς ἀγίας τῶν Παθῶν ἡμέρας προσεφέροντο εἰς τοὺς εὐσεβεῖς κερᾶσματα ἐπὶ πληρωμῇ! Ὁλως δ' ἔκτακτον καὶ σκεδὸν φαντασμαγορικὸν ἦτο τὸ συμβᾶν ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας εἰς ἕν φύλλον τῆς Ν ε ἄ ς Ἐ φ η μ ε ρ ῖ δ ο ς πρὸς τινῶν ἐτῶν. Εἰς τὴν στίλην τῶν Δ ι α φ ὄ ρ ω ν Κ ο ι ν ω ν ι κ ῶ ν ἀνεγράφετο ἢ εἰδήσις περὶ τινος γάμου ὡς ἐξῆς περίπου: «Ἐτελέσθησαν χθὲς ἐν τῷ μέσῳ φαίδροῦ κύκλου συγγενῶν καὶ φίλων οἱ γάμοι τῆς σευνῆς καὶ χαριστάτης νεάνιδος Α μετὰ τοῦ ἀξιολόγου νέου Β. Οἱ παρεστῶτες σφόδρα συγκεκνημένοι διὰ τὴν συμφορὰν ἀπῆλθον τεθλιμμένοι, ἀφοῦ ἐξέφρασαν τὰ εἰλικρινῆ των συλλυπητήρια πρὸς τὴν πενθοῦσαν οικογένειαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶθε ὁ Ἰησοῦς νὰ ἐνσταλάξῃ βάλαμον παρηγορίας». Ἐνοήσατε τί εἶχε συμβῆ; Κατὰ σατανικὴν σύμπτωσιν παρελίφθησαν τὸ ὕστατον καὶ τὸ πρῶτον μέρος δύο διαφορετικῶν εἰδήσεων, τῆς μὲν ἀναφερομένης εἰς γάμον, τῆς δὲ εἰς κηδεῖαν, καὶ ἀπετελέσθη τοιουτοτρόπως αὐτὸ τὸ ἀλλόκοτον κρᾶμα!

Τὸ εὐμενὲς μου ἀκροατήριον παρετήρησεν ἴσως ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ ἐλαφρῇ καὶ ἀτέχνῳ ἐπιθεωρήσει τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου παρελίψα ν' ἀναφέρω τὸν ἐπαρχιακὸν τύπον καὶ τὸν σατυρικόν. Τοῦ πρώτου ἢ παρελίψις

ἦτο σκόπιμος· αἱ ἐπαρχιακαὶ ἐφημερίδες, ἐκτὸς σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων, προσωπικὰ ὄργανα οὐσαι, περιορισμένα ἐκπροσωποῦσι συμφέροντα, καὶ ἐντὸς στενοῦ καὶ ἀσφυκτικοῦ κύκλου ἐνεργείας δρῶσαι, ξυμειναν στάσιμοι καὶ σχεδὸν ἀνάξιοι λόγου. Ὁ δὲ φιλοσκόπιμων καὶ φαιδρὸς τύπος δὲν εἶνε συστηματικὸς ἐν Ἑλλάδι· σήμερον, παραδείγματος χάριν, οὐδεμία σατυρική ἐφημερίς, ἀξία ἐννοεῖται προσοχῆς, ἐκδίδεται εἰς τὴν χώραν μας, πλὴν τοῦ δημοφιλεστάτου Ρωμηοῦ τοῦ Σοῦρῆ, ὅστις ἀποτελεῖ ἐξαιρετικὸν φαινόμενον, ἀσύνηθες ἐν πάσῃ χώρᾳ. Τοῦτο μόνον δύναται νὰ ρηθῆι περὶ τοῦ σατυρικοῦ τύπου, ὅτι χάρις εἰς τὴν βαρβαρικήν ἐξευγένειαν καὶ ἐξημέρωσιν τῶν ἡθῶν, παρήτησε καὶ αὐτὸς τὴν ἀγοραίαν τραχύτητα καὶ ἐπιδίδκει τὸ ἐλαφρὸν καὶ χάριεν σκῶμμα. Τούτου ἕνεκα ἀντηγῶσι πολὺ σπανιώτερα σήμερον εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν οἱ γόοι τῶν ἀνηλεῶς ἀλλοτε ξυλοκοπουμένων σατυρογράφων, εἰ καὶ μὲ ὄλην τὴν πρόσδον πάλιν ὁ φύσει εὐέλκπτος τοῦ νεωτέρου Ἑλληνοῦ χαρακτήρ δὲν ἀμέλγεται καὶ σήμερον τὴν εἰρῶνεϊαν.

Ἀπομένει νὰ λαλήσω περὶ τοῦ περιοδικοῦ τύπου, καὶ μάλιστα μοὶ ἐπιβάλλεται τοῦτο ὡς ἀπαραίτητον καθήκον, ἀφοῦ ἐξ ἀρχῆς ἐδήλωσα ὅτι τούτου κυρίως εἰμι ἀντιπρόσωπος. Ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος μου ἔσται βραχύς· ἀρκεῖ νὰ εἴπω μόνον ὅτι καὶ τούτου ἡ πρόσδος καὶ ἡ ἐξελίξις ὑπῆρξε παράλληλος τῆς τοῦ πολιτικοῦ. Ἐν ἀρχῇ τὰ σπάνια περιοδικὰ συντασσόμενα ὑπ' ἀνδρῶν λογάδων καὶ σοφῶν εἶχον χαρακτῆρα διδακτικὸν καὶ μορφωτικόν, τροφοδοτοῦντα τοὺς ἀναγνώστας κυρίως διὰ τῶν ἐκλεκτῶν προϊόντων τῶν ξένων φιλολογιῶν. Ἐπειτα ὁ περιοδικὸς τύπος ἠθέλησε ν' ἀποκτήσῃ χαρακτῆρα δημιουργικόν, ὅτε ὁ ἀκρατος ρωμαντισμὸς εἰσέλασε πανσθενῆς οὐ μόνον εἰς τὴν φιλολογίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν. Τότε δὲ αἱ στῆλαι τῶν περιοδικῶν ἔβριθον ποιημάτων πλήρων δακρῶν καὶ νεκρολιθάνου καὶ σκιᾶς κυπαρίσσω καὶ φρενιτίδος αἰσθημάτων, τότε ἀνεφάνησαν τὰ δράματα ἐκεῖνα τὰ ζοφερά, ἔνθα τὰ αἰμοσταγῆ ἐγγχειρίδια ἀνεφύοντο δαψιλέστερον τῶν ραφανιδῶν μετὰ τὰς φθινοπωρινὰς βροχὰς· τότε ἤρχισαν νὰ δημοσιεύωνται καὶ τὰ πρῶτα δοκίμια πρωτοτύπων μυθιστορημάτων καὶ διηγημάτων, ἐν οἷς ὁ ἥρωας ἐκαλεῖτο ἀπαραβίτως Ἀρμάνδος ἢ Λεοπόλδος ἢ Λεάνδρος καὶ οὐδέποτε Σωτήρης ἢ Παναγιώτης ἢ Σταμάτης, αἱ δὲ ἀναιμικαὶ ἱρωίδες ἦσαν ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμέναι ἢ νὰ γίνωνται μοναχὰ ἢ νὰ ἀποθνήσκωσι διὰ δηλητηρίου. Ἐπειτα, ὅτε κατηνύσθη ἡ νοσηρὰ αὐτῆ ἔξαψις καὶ τὸ πνεῦμα ἐν γένει κατέστη συνετώτερον καὶ πρακτικώτερον, ὁ περιοδικὸς τύπος ἀνεῦρε τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἀποστολήν, γενόμενος ὄργανον τῆς πνευματικῆς κινήσεως, διασπεῖρων ὠφελίμους ἐπιστημονικὰς γνώσεις, συντελῶν εἰς τὴν ἐξερεύνησιν καὶ τὴν ἀκριβῆ μελέτην τοῦ ἐθνικοῦ βίου, διαφωτίζων σκοτεινὰς ἐποχὰς τῆς πατρίδος ἱστορίας καὶ παρέχων στάδιον ἀμίλλης εὐγενοῦς εἰς τὴν τέχνην, τὴν ἀρουμένην τὰς ὑγιεῖς αὐτῆς ἐμπνεύσεις ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου καὶ ἐκ τῆς ὀξυδερκοῦς παρατηρήσεως καὶ ἀναλύσεως τῶν αἰσθημάτων. Τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα ἤρχισε νὰ εἶνε σήμερον ἐν τῇ χώρᾳ μας ὅτι, πρὸ πολλοῦ θεωρεῖται ἐν ἄλλαις προηγμέναις χώραις, παράγων τουτέστι οὐχὶ ἐκ τῶν ἐλασσόνων τῆς πρόσδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ μέσον τελεσφόρον πνευματικῆς μορφώσεως.

Τοιοῦτος, κύριοι, διὰ γενικῶν γραμμῶν εἶνε ὁ ἑλληνικὸς τύπος ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς φάσεσι, καὶ τοιαύτη περίπου ἡ ἐξελίξις του. Συναισθάνομαι ὅτι ἡ ἐπισκόπησίς μου ἦτο ἐπιπόλαιος καὶ ἀτελεστατή, ἀλλ' ἡ ἔσχατος νοημοσύνη τοῦ εὐγενοῦς ἀκροατηρίου μου θὰ εἶνε ἰκανὴ νὰ συμπληρώσῃ ἀφ' ἑαυτῆς τὰ χάσματα καὶ διὰ τῶν παρουσῶν ἑλλειπῶν πληροφοριῶν νὰ μορφώσῃ σαφῆ ἰδέαν περὶ τῆς σημερινῆς τοῦ τύπου καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι. Ἐχει βεβαίως ὁ τύπος αὐτὸς τὰς ἑλλείψεις του καὶ τὰ ἀμαρτήματά του, τὰς διαιρέσεις του, τὰς παρεκτροπὰς του, τὰς μικρολογίας του· ἀλλ' ἀπέναντι τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς παρέχει εἰς τὸν πολιτισμὸν, εἰς τὴν διάδοσιν τῶν φώτων, εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν ἐθνικῶν δεσμῶν, πρέπει ἡμεῖς νὰ φαίνησθε ἐπιεικεῖς καὶ παρέχοντές εἰς αὐτὸν πᾶσαν δυνατὴν ὑποστήριξιν, νὰ συγχωρῆτε ἐπιεικῶς ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ἀφόρητον φλυαρίαν τῷ ἀντιπροσώπῳ του, ἧς δεῖγματα ἀληθυσμόνητα, νομίζω, παρέσχον τὴν ἐσπέραν ταύτην εἰς τὴν εὐγενῆ ταύτην ἡμέτην.

ΚΑΜΙΛΛΟΥ ΦΛΑΜΜΑΡΙΩΝΟΣ

ΑΣΤΡΩΑ ΟΝΕΙΡΑ

(Διήγημα).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΠΕΡΟΣ.

Τὸ ἀκόλουθον διήγημα εἶναι νεανικὴ τις ἀνάμνησις, ἥτις ἀποκαλύπτει τὴν εὐτυχεστέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν μᾶλλον ἀνήδυσχον φάσιν τοῦ βίου σοφοῦ τινος, ἀπολεσθέντος πρὶν ἢ δυνηθῆι νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἐπιστήμην ὅλας τὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας προσεδοκῶμεν ἐκ τοῦ τόσον πρωτοτύπου πνεύματός του. Τὸ προσφῆρω εἰς ἐκεῖνους, οἵτινες ἀγνωοῦσι τὸ μέλλον, εἰς ἐκεῖνους, τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα δὲν ἰκανοποιεῖται οὔτε ὑπὸ τῶν βεβαιώσεων τῆς πίστεως, οὔτε ὑπὸ τῶν ἀρνήσεων τοῦ σκεπτικισμοῦ, εἰς ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι ἐρευνῶσιν. Ἡ κυριώτερα ἀξία τοῦ ἐπεισοδίου τούτου εἶναι ὅτι παρουσιάζει ὑπὸ ἰδιαιτέρον τι φῶς ὄψεις τινὰς τοῦ μεγάλου προβλήματος, πρὸ τοῦ ὁποίου ἀφανίζονται πάντα τὰ ἄλλα ἀνθρώπινα ζητήματα. Ἴσως ὡς τοιοῦτον εἶναι ἕξιον τῆς προσοχῆς τῶν ἀναγνοστών, οἵτινες ἐν ὥραις ἡρεμίας ἀπομονοῦσι τὰς κοσμικὰς μερίμνας, σκέπτονται, ἐρευνῶσι καὶ ρεμβάζουσιν.

Ἐ οὐγγραφέις.

II.

H Z Ω H.

Τὸ λαμπρὸν φῶς τῆς ἐσπέρας ἐκυμαίνετο ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ὡς θαυμασιὰ χρυσῆ ἀκτινοβολία. Ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Πασσού ἐξετείνετο ἡ ὄρασις ἐπὶ τῆς ἀπείρου πολιτείας, ἥτις εἶπερ ποτὲ τότε δὲν ἦτο πλέον πόλις, ἀλλὰ κόσμος ὁλόκληρος. Ἡ Παγκόσμιος Ἐκθεσις τοῦ ἔτους 1867 εἶχε συναγεῖρει εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ἐκεῖνο Παρίσιον ὅλα τὰ θέλητρα καὶ ὅλας τὰς γοητείας τοῦ αἰῶνος. Τὰ ἄνθη τοῦ πολιτισμοῦ διέλαμπον ἐκεῖ μὲ τὰ ζωηρότερα τῶν χρώματα καὶ κατηναλίσκοντο ἐκεῖ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τῆς εὐωδίας των, θνήσκοντα ἐν πλήρει πυρετῷ τῆς νεότητός των. Οἱ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης ἤκουον ἐκεῖ πρὸ ὀλίγου τὸ λαμπρὸν σάλπισμα, τὸ ὕστατον τῆς μοναρχίας. Αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ τέχναι, ἡ βιομηχανία ἔσπειρον τὰ νέα προϊόντα των μετ' ἀνεξαντλήτου ἀβροτίας· ἦτο ὡς γενικὴ τις μέθη τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων. Τάγματα ἔβαινον ἐν μουσικῇ, ἄρματα ταχυπόρα διεσταυροῦντο πανταχόθεν, μυριάδες ἀνθρώπων συνανεύροντο εἰς τὸν κονισρτὸν τῶν ἀγυῶν τῆς προκουμαίας καὶ τοῦ Βουλεβάρτου. Ἀλλ' ὁ κονισρτὸς ἐκεῖνος περιχρυσούμενος ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ δόντος ἡλίου ἐφαίνετο ὡς στεφάνη φωτεινὴ, περιβάλλουσα τὴν αἰγιόχεσαν πόλιν. Αἱ ὕψηλαὶ οἰκοδομαί, τὰ δώματα, οἱ πύργοι, τὰ κωδωνοστάσια ἐφωτίζοντο ἐκ τῶν ἀνταυγειῶν τοῦ φλογόμενου ἄντρου· μακρόθεν ἤκουοντο ἤχοι ὀρχήστρας ἀνάμικτοι μὲ συγκεχυμένον τινὰ μορμυρισμὸν φωνῶν καὶ κρότων ποικίλων, καὶ ἡ φωταυγῆς ἐκεῖνη ἐσπέρα, συμπληροῦσα λαμπρὰν θερμὴν ἡμέραν, κατέλειπε ἐν τῇ ψυχῇ αἰσθημά τι εὐαρεσχείας, ἡδονικότητος καὶ εὐτυχίας.

Παρίστατο ἐκεῖ οἶονεὶ συμβολικὴ τις περίληψις τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ζωτικότητος μεγάλου λαοῦ, ἀφικομένου εἰς τὸ ἀπόγειον τοῦ βίου καὶ τῆς τύχης του.

Ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Πασσού, ἔνθα εὐρισκόμεθα, ἐκ τοῦ δώματος κρεμαστοῦ τινος κήπου, ὡς εἰς τὰς ἡμέρας τῆς Βαθυλῶνος, ἄνωθεν τοῦ νεχελοῦς ρεύματος τοῦ ποταμοῦ, δύο ὄντα ἐστηριγμένα ἐπὶ τοῦ ἐκ λίθων φράκτου θεῶνται τὸ θορυβῶδες θέαμα. Δεσπόζοντα ἐπὶ τῆς ταραχῶδους ἐκεῖνης ἐπιφανείας τῆς ἀνθρωπίνης θαλάσσης, μᾶλλον εὐτυχῆ ἐν τῇ γλυκερᾷ των μονώσει ἢ ὅλα τὰ ἄτομα τοῦ συρφετοῦ ἐκεῖνου, δὲν ἀνήκουσι πλέον εἰς τὸν χυδαῖον κόσμον, ἀλλ' αἰωροῦνται ὑπεράνω τῆς τύρβης ἐκεῖνης ἐν τῇ διαυγεῖ ἀτμοσφαιρᾷ τῆς εὐτυχίας των. Αἱ διάνοιαι των σκέπτονται, αἱ καρδίαι των ἀγαπῶσιν, ἡ μᾶλλον πρὸς πληρεστέραν τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἔκφρασιν, αἱ ψυχαὶ των ζῶσιν.

Ἐν τῇ παρθενικῇ καλλονῇ τῶν δέκα ὀκτῶ ἀνοίξων τοῦ βίου της

ἡ νεᾶνις περιπλανᾷ τὸ ρεμβώδες βλέμμα της ἐπὶ τῆς ἀποθεώσεως τοῦ δύνοντος ἡλίου, εὐτυχῆς διότι ζῆ, εὐτυχεστέρα διότι ἀγαπᾷ. Δὲν σκέπτεται περὶ τῶν ἑκατομμυρίων ἐκείνων τῶν ἀνθρωπίνων υπάρξεων, αἵτινες συμφύρονται πρὸ τῶν ποδῶν της. Θεωρεῖ τὸν φλέγοντα τοῦ ἡλίου δίσκον, χωρὶς νὰ τὸν βλέπῃ, καταδυόμενον ὀπισθεν τῶν πορφυροβαφῶν νεφελῶν τῆς Δύσεως, εἰσπνέει τὸν μυροβόλον ἀέρα τῶν ὀρηκῶν τῶν ρόδων τοῦ κήπου, αἰσθάνεται ἐν ἕλῃ της τῆ ὑπάρξει τὴν ἐσωτερικὴν ἐκείνην γαλήνην τῆς εὐτυχίας, ἥτις ψάλλει εἰς τὴν καρδίαν της ἄφατον ἐρωτικὸν ἄσμα. Ἡ ξανθὴ της κόμη περιστέφει τὸ μέτωπόν της δι' ἀτμώδους στεφάνης καὶ πίπτει πλουσία καὶ πολὺπυκνος ἐπὶ τῆς ἀβρᾶς καὶ στενῆς ράχῳς της· οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ της μὲ τὰ μακρὰ μέλανα βλέφαρά των φαίνονται ὡς ἀνταύγειά τις τοῦ κυανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ· οἱ βραχίονες καὶ ὁ λαϊμὸς της προδίδουσι σάρκα λευκότητος γαλακτώδους· αἱ παρειαὶ καὶ τὰ ὠτὰ της ζωηρῶς χρωματίζονται ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ προσώπου της παριστᾷ πως μίαν ἀπὸ τὰς ὠραίας ἐκείνας μακρησίας τῶν ζωγράφων τοῦ XVIII αἰῶνος, αἵτινες ἐγεννῶντο εἰς ἄγνωστον τινα ζῶν, τῆς ὁποίας δὲν ἐμελλον νὰ ἀπολαύσωσιν ἐπὶ πολὺ. Ἰσταται ὀρθία. Ὁ σύντροφός της, ὅστις πρὸ ὀλίγου περιέπτυσσε τὴν ράχιν της διὰ τοῦ βραχίονός του, θεώμενος ὁμοῦ μετ' αὐτῆς τὸν πίνακα τῶν Παρισίων καὶ ἀκροῦμενος τὰ ἐναρμόνια κύματα τὰ διασκεδαζόμενα εἰς τὸν ἀέρα ὑπὸ τῆς μουσικῆς τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ἐκάθησε παρὰ τὸ πλευρόν της. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐλησμώνησαν τοὺς Παρισίους καὶ τὸν δύνοντα ἥλιον, ὅπως προσηλωθῶσιν εἰς τὴν χαριτόδωρον φίλην του, καί, χωρὶς νὰ τὸ ἐνοῆ, τὴν ἀτενίζει μὲ παράδοξον καὶ γλυκεῖαν προσοχὴν, θαυμάζων, ὡσεὶ τὸ πρῶτον τὴν ἔβλεπε, μὴ δυνάμενος νὰ ἀποσπάσῃ τὸ βλέμμα ἐκ τῆς ὠραίας ἐκείνης τοῦ προσώπου γωνίας καὶ περιβάλλον αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματός ὡς διὰ μαγνητικῆς τινας ἠωπείας.

Ὁ νέος σπουδαστὴς ἔμενε ὡς ἡλίθιος ἐν τῇ θεωρίᾳ του ἐκείνη. Σπουδαστὴς, καί· ἦτον εἰσέτι τοιοῦτος ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι πέντε ἐτῶν. Ἄλλὰ μὴ τις δὲν εἶνε πάντοτε σπουδαστὴς, καὶ ὁ τότε διδάσκαλός μας Μ. Σεβρέλ δὲν ἐπονομάζει ἑαυτὸν καὶ σήμερον ἔτι εἰς τὸ ἑκατοστὸν δευτέρου ἔτος τῆς ἡλικίας του «τὸν πρεσβύτερον τῶν σπουδαστῶν τῆς Γαλλίας»; Ὁ Γεώργιος Σπέρου εἶχε περᾶναι λίαν ἐνωρὶς τὰς ἐν τῷ Λυκεῖῳ σπουδὰς του, καθ' ἃς οὐδὲν μανθάνει τις εἰ μὴ μόνον τὴν μέθοδον τῆς ἐργασίας, καὶ ἐξηκολοῦθαι νὰ μελετᾷ μετ' ἐμβριθείας καὶ ἀκαταπονήτου ζήλου τὰ μέγιστα προβλήματα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ Ἀστρονομία ἐν πρώτοις καὶ πρὸ πάντων εἶχε ἐλκύσει τὸ πνεῦμά του, εἶχον γνωρίσει δὲ αὐτὸν ἀκριβῶς ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῶν Παρισίων, ὅπου εἰσῆλθεν ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ ἕξ ἐτῶν, διακριθεὶς διὰ παράδοξόν τινα ἰδιουσίαν, ὅτι οὐδεμίαν εἶχε φιλοδοσίαν καὶ οὐδεμίαν ἐπόθει προαγωγῆν. Ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ ἕξ ἐτῶν, ὡς ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι καὶ πέντε, ἐνόμιζεν ἑαυτὸν εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ θανάτου, ἔκρινεν ἴσως ὅτι ταχέως ἢ ζωὴ παρέρχεται καὶ ὅτι περιττὸν τὸ ἐπιθυμεῖν τι εἰ μὴ τὴν ἐπιστήμην, περιττὸν τὸ εὐχέσθαι τι ἐκτὸς τῆς εὐτυχίας τοῦ μελετᾶν καὶ τοῦ μανθάνειν· ἦτον ὀλίγον ὁμιλητικὸς, καίτοι κατὰ βῆθος ὁ χαρακτήρ του ὑπῆρχε χαρακτήρ φαίδρου παιδίου. Τὸ στόμα του, πολὺ μικρὸν καὶ πολὺ ἐπιχαρίτως ἐσηματισμένον, ἐφαίνετο μειδιῶν, ἐὰν ἐξήταξέ τις μετὰ προσοχῆς τὴν γωνίαν τῶν χειλέων· ἄλλως, ἐφαίνετο μᾶλλον σύννον καὶ πεπλασμένον διὰ τὴν σιωπὴν· οἱ ὀφθαλμοὶ του, τῶν ὁποίων τὸ ἀόριστον χρῶμα, ὑπεμφάνον τὸ κυανοπράσινον τοῦ ὀρίζοντος τῆς θαλάσσης, μετεβάλλετο ἀναλόγως τοῦ φωτός καὶ τῶν ἐσωτερικῶν συγκινήσεων, εἶχον συνήθως μεγάλην γλυκύτητα. Εἰς περιστάσεις τινὰς ὅμως θὰ ἰδύνατό τις νὰ τοὺς ἐκλάβῃ ὡς φλογισμένους ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς ἀστραπῆς ἢ ψυχρὸς ὡς ὁ χάλυψ. Τὸ βλέμμα ἦτο βαθύ, ἐνίοτε ἀδιόρατον, παράδοξον καὶ αἰνιγματώδες. Τὸ ὄσ ἦτο μικρὸν, καὶ ὁ λόβός λίαν ἐξέχων καὶ ἐλαφρῶς ἀποκλίνων πρὸς τὸ ἄνω, τοῦθ' ὅπερ διὰ τοὺς τὰ πάντα ἀναλύοντας θεωρεῖται δεῖγμα λεπτότητος τοῦ πνεύματος. Τὸ μέτωπον εὐρύ, καίτοι ἢ κεφαλὴ ἦτο μᾶλλον μικρὰ, μεγεθυνομένη ὑπὸ ὠραίας κόμης μὲ θελακτικὸς βροστρύχους. Τὸ γένειον λεπτόν, καστανόχρουν ὡς ἢ κόμη, ὀλίγον τι ὄλον. Τὸ ἀνάστημα μέσον. Τὸ σύνολον τοῦ προσώπου του κομψόν, ἀλλὰ κομψότητος ἀφελοῦς, ἐπιμεμελημένης ἄνευ ἐπιτηδεύσεως καὶ ἄνευ φιλαρεσκείας.

Οὐδεμίαν ἔσχομεν μετ' αὐτοῦ στενὴν φιλικὴν σχέσιν, οὔτε οἱ φίλοι, οὔτε ἐγώ, εἰς οὐδεμίαν ἐποχὴν. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀδείας, κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως, οὐδέποτε εὐρίσκειτο ἐκεῖ. Ἐγκύπτων διαρκῶς εἰς τὰς μελέτας του, ἐφαίνετο ἐπιδοθεὶς ἄνευ διακοπῆς εἰς τὴν ἔρευναν τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου ἢ τῆς ἀενάου κινήσεως. Οὐδέποτε ἐγνωρίσε φίλον τοῦ τινα ἄλλον πλὴν ἐμοῦ, καὶ αὐτὸς ἐγὼ δὲ δὲν ἤμην βέβαιος ἐὰν ἀπέλαυον ὅλης τῆς ἐμπιστοσύνης του. Ἐπὶ τέλους ἴσως ἐπὶ ζωῆς του δὲν εἶχεν ἄλλο γεγονός ἐνδόμυχον ἐκτὸς ἐκείνου, οὐτινος γίνουμαι σήμερον ὁ ἱστορικὸς καὶ τὸ ὅποιον ἰδρυθῆναι ἀκριβῶς νὰ γνωρίσω ὡς μάρτυς, ἂν οὐχὶ ὡς ἐμπιστος.

Τὸ πρόβλημα τῆς ψυχῆς ἦτο ἢ ἐνδελεχῆς ἐπιστασία τοῦ πνεύματος του. Ἐνίοτε ἐβουθίζετο εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ἀγνώστου μετὰ τοιαύτης ἐντάσεως τῆς ἐγκεφαλικῆς ἐνεργείας, ὥστε ἠσθάνετο ὑπὸ τὸ κράνιον του μυρμηκίασιν τινα, ἐν ᾧ ὅλαι αἱ διανοητικαὶ του δυνάμεις τῷ ἐφαίνοντο ἐκλιποῦσαι. Τοῦτο συνέβαινε μάλιστα, ὅταν μετὰ μακρὰν ἀνάλυσιν τῶν ὄρων τῆς ἀθανασίας ἔβλεπεν αἴφνης ὅτι ἐξηφανίζετο πρὸ αὐτοῦ ἢ παροῦσα ἐφήμερος ζωὴ, καὶ διηνοίγετο πρὸ τῆς νοεῶς ὑπάρξεώς του ἢ ἀπειρος αἰωνιότης. Ἀπέναντι τοῦ θεάματος τούτου τῆς ψυχῆς ἐν πλήρει αἰωνιότητι ἤθελε νὰ γνωρίζῃ. Ἡ ὄψις τοῦ ὄχρου καὶ παγεροῦ σώματος του περιειλημένου ἐν τῇ νεκρικῇ σινδόνι, ἐκτάδην κειμένου ἐπὶ τῆς σοφοῦ, ἐγκαταλειμμένου εἰς τὸ βῆθος στενοῦ λάκκου, τελευταίας καὶ θλιβεῶς κατοικίας ὑπὸ τὸν χόρτον ὅπου ἤυλει ὁ τέττιξ, δὲν ἐξέπλητε τόσον τὴν διάνοιάν του, ὅσοι ἢ ἀθεβαιότητος τοῦ μέλλοντος. «Τί θὰ γείνω; τί γινόμεθα;» ἐπανελάμβανεν ὡς τι κρούσμα μονίμου ιδέας ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. «Ἐὰν ὀλοτελῶς ἀποθάνωμεν, ὁποῖα ἄστοχος κομωδία ἢ ζωὴ μὲ τὰς ἀγωνίας καὶ τὰς ἐλπίδας της! Ἐὰν ὤμεν ἀθάνατοι, τί πράττομεν κατὰ τὴν ἀτέρμονα αἰωνιότητα! Μετὰ ἑκατὸν ἔτη ἀπὸ τῆς σήμερον ποῦ θὰ εἶμαι; Ποῦ θὰ εἶνε ὅλοι οἱ σύγχρονοι κάτοικοι τῆς Γῆς καὶ οἱ κάτοικοι ὅλων τῶν κόσμων; Ἀποθνήσκειν διὰ παντός, διὰ παντός, μὴ ὑπάρχειν ἢ μίαν μόνον στιγμὴν, ὅπως περιγέλως! Δὲν θὰ ἦτο μυριακίς καλλίτερον νὰ μὴ ἐγεννηθῆ τις; Ἄλλ' ἐὰν ἐπέπρωτο νὰ ζῶμεν αἰωνίως, χωρὶς ποτε νὰ δυνάμεθα νὰ μεταβάλλωμεν κατὰ τι τὴν εἰμαρμένην, ἥτις μᾶς παραφέρει, πάντοτε ἔχοντες πρὸ ἡμῶν τὴν ἀπειρον αἰωνιότητα, πῶς νὰ ὑποστῶμεν τὸ βῆθος μιᾶς τοιαύτης τύχης; Καὶ τοιαύτη εἶνε ἢ τύχη, ἥτις μᾶς περιμένει; Ἐὰν ποτε ἀπαυδῆσωμεν ἐκ τῆς ὑπάρξεως, θὰ μᾶς ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ τὴν ἀποφύγωμεν, θὰ μᾶς ἦτο ἀδύνατον νὰ δώσωμεν τέλος! σκληρότης μᾶλλον ἄκαμπτος ἢ ἢ σκληρότης μιᾶς ἐφημέρου ζωῆς ἀφανιζομένης ὡς ἢ πτῆσις ἐντόμου εἰς τὴν ὁρσὸν τῆς ἐσπέρας. Διὰ τί λοιπὸν ἐγεννήθημεν; Ἴνα ὑποφέρωμεν ἐκ τῆς ἀθεβαιότητος; Ἴνα βλέπωμεν ὅλας ἡμῶν τὰς ἐλπίδας φροῦδας ἐλεγχόμενας; Ἴνα ζῶμεν ὡς ἡλίθιοι μὲν, ἐὰν δὲν διανοώμεθα, ὡς παράφρονες δέ, ἐὰν τούναντίον; καὶ ἔπειτα μᾶς ὁμιλοῦσι περὶ «ἀγαθοῦ Θεοῦ»! Καὶ ὑπάρχει θρησκεία, ἱερεῖς, ραββῖνοι, βόνζοι! Ἄλλ' ἢ ἀνθρωπότης δὲν εἶνε ἄλλο ἢ γενεὰ ἡλιθίων καὶ μωρῶν· ἢ θρησκεία ἀξίζει ὅσον καὶ ἢ πατρίς, ὁ δὲ ἱερεὺς ὅσον καὶ ὁ στρατιώτης. Οἱ ἄνθρωποι ὅλων τῶν ἐθνῶν εἶνε ὀπλισμένοι μέχρι τῶν ὀδόντων, ὅπως ἀλληλοκτονῶνται ὡς παράφρονες. Αἱ! τοῦτο εἶνε τὸ φρονιμώτερον ὅσων δύνανται νὰ πράξωσιν· εἶνε ἢ καλλίτερα εὐγνωμοσύνη, τὴν ὁποῖαν δύνανται νὰ ἀποδώσωσιν· εἰς τὴν φύσιν διὰ τὸ εὐτελεῆς δῶρον, ὅπερ τοῖς ἐπιλοδώρησε διδοῦσα αὐτοῖς τὸ φῶς».

Ἐπεχείρουν νὰ καταπραῦνον τὰς βασάνους καὶ τὰς ἀνησυχίας του, ἀφοῦ ἐμόρφωσα κατ' ἑμαυτὸν φιλοσοφίαν τινα, ἥτις σχετικῶς μὲ ἱκανοποιεῖ «Ὁ φόβος τοῦ θανάτου, τῷ ἔλεγον, μοὶ φαίνεται ἀπολύτως χιμαϊρικὸς. Δύο ὑποθέσεις ὑπάρχουσι δυναταί. Ὅταν καθ' ἐσπέραν ἀποκοιμώμεθα, δυνάμεθα νὰ μὴ ἀφυπνισθῶμεν τὴν ἐπαύριον, καὶ ἢ ἰδέα αὕτη, ὅσα ἐν τῷ νῷ ἡμῶν, δὲν μᾶς ἀφαίρει τὸν ὕπνον. Ἐν τούτοις 1) ἢ τελευτῶντες μὲ τὴν ζωὴν οὐδαμῶ ποτε θὰ ἀφυπνισθῶμεν, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ὕπνος ἀτελεύτητος, ὅστις δι' ἡμᾶς θὰ παραταθῇ αἰωνίως. Οὐδέποτε λοιπὸν θὰ αἰσθανθῶμεν τι ἐκ τούτων· ἢ 2) τῆς ψυχῆς ἐπιζώσης τῷ σώματι, θέλομεν ἀφυπνισθῆ ἄλλαχού που, ὅπως συνεχίσωμεν τὴν ὄρασιν ἡμῶν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἢ ἐξέγερσις δὲν δύναται νὰ ἦναι φοβερά, ἀλλὰ μᾶλλον γοητευτικὴ, διότι πᾶσα ὑπαρξίς ἐν τῇ φύσει ἔχει τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς της, καὶ πᾶν πλᾶσμα, τὸ εὐτελεστερον ὡς

καὶ τὸ εὐγενέστερον, ἀνευρίσκει τὴν εὐτυχίαν του ἐν τῇ ἑξασκήσει τῶν δυνάμεών του».

Ὁ συλλογισμὸς οὗτος ἐφαίνετο ὅτι τὸν καθησύχαζεν. Ἄλλ' αἱ ἀνησυχίαι τῆς ἀμφιβολίας δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐπανέλθωσιν. Ἐνίοτε ἐπλανᾶτο μόνος ἐν τῷ εὐρείῳ κοιμητηρίῳ τῶν Παρισίων, ἀναζητῶν μεταξὺ τῶν τάφων τὰς μᾶλλον ἐρήμους δειροστοιχίας, ἀκούων τὸν θροῦν τῶν ἀνέμων εἰς τὰ δένδρα, τὸν θρόλον τῶν νεκρῶν φύλλων εἰς τὰς στενωπούς. Ἐνίοτε ἀπομακρυνόμενος εἰς τὰ περίξ τῆς μεγαλοπόλεως διὰ μέσου τῶν δασῶν ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας ἐβλάδιζε καθ' ἑαυτὸν διαλεγόμενος. Ἐνίοτε διέμενεν ὀλοκλήρον ἡμέραν ἐν τῷ Ἐργαστηρίῳ του κατὰ τὴν ὁδὸν Πανθέου, ὅπερ τῷ ἐχρησίμευε συνάμα ὡς γραφεῖον ἐργασίας, ὡς κοιτῶν καὶ ὡς αἰθουσα ὑποδοχῆς, καὶ μέχρι προκεχωρηκυίας ὥρας τῆς νυκτὸς ἠσχυολεῖτο ἀνατέμνων ἐγκέφαλον, ὃν εἶχεν ἀποφέρει ἐκ τῆς κλινικῆς, μελετῶν διὰ τοῦ μικροσκοπίου τὰς εἰς μικρὰ ἐλασμάτια τομὰς τῆς φαιᾶς οὐσίας.

Ἡ ἀβεβαιότης τῶν καλουμένων θετικῶν ἐπιστημῶν, ἡ αἰφνυδία στάσις τοῦ πνεύματός του ἐν τῇ λύσει τῶν προβλημάτων τὸν ἐρρίπτει εἰς ἀπελπισίαν καὶ πολλὰκις τὸν εὖρον εἰς ἀδρανῆ τινα κατάστασιν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχοντα λάμποντας καὶ ἀτενεῖς, τὰς χεῖρας καιούσας ἐκ τοῦ πυρετοῦ, τὸν σφυγμὸν τεταραγμένον καὶ διαλείποντα. Εἰς μίαν μάλιστα τῶν κρίσιμων τούτων στιγμῶν, ἠναγκασμένος νὰ τὸν ἐγκαταλίπῃ ἐπὶ τινος ὥρας, ἐφοβοῦμεν ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐπανεῦρισκον ζῶντα ἐπανερχόμενος κατὰ τὴν πέμπτην τῆς πρωίας ὥραν. Εἶχε πλησίον του ποτήριον πλήρες κυανουρίου ποτάσης, τὸ ὅποιον προσεπάθησε νὰ κρύψῃ ἕμα τῇ ἀφίξει μου. Ἀλλὰ παρευθὺς ἀναλαμβάνων τὴν ἀταραξίαν του μετὰ μεγάλης ψυχικῆς γαλήνης, ἐμειδίασεν ἐλαφρῶς. «Τί τὸ ὄφελος, μοὶ εἶπεν, ἐὰν ὦμεν ἀθάνατοι· τοῦτο εἰς οὐδὲν θὰ ἐχρησίμευε, ἀλλ' ἢ εἰς τὸ νὰ τὸ γνωρίσωμεν ταχύτερον». Τὴν ἡμέραν ἐκείνην μοὶ ὠμολόγησεν ὅτι ἐνόμισεν ὅτι ἀνηπάγη ἐκ τῆς κόμης μετὰ πολλοῦ ἄλγους μέχρι τῆς ὀροφῆς, ὅπως καταπέσῃ ἔπειτα μεθ' ὄλου τοῦ βάρους του ἐπὶ τοῦ δαπέδου.

Ἡ ἀδιαφορία τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὸ μέγα τοῦτο πρόβλημα τοῦ ἀνθρωπίνου προορισμοῦ, πρόβλημα, ὅπερ δι' αὐτὸν ὑπερεῖχεν ὅλων τῶν ἄλλων, διότι πρόκειται περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ τῆς ἐκμηδενίσεώς μας, ἰδίως τὸν ἐξηρέθειεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν. Πανταχρῶ οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπεν ἢ ἀνθρώπους ἀσχυομένους εἰς ὀλικὰ συμφέροντα, θυσιαζόντας ὅλα τὰ ἔτη των, ὅλας τὰς ἡμέρας των, ὅλας τὰς ὥρας των, ὅλας τὰς στιγμὰς των, εἰς τὰ συμφέροντα ταῦτα τὰ υποκρυπτόμενα ὑπὸ τὰς μᾶλλον ποικίλας μορφὰς καὶ δὲν εὕρισκον οὐδὲ ἐν πνεύμα ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον, ζῶν τὴν ζωὴν τοῦ πνεύματος. Ἐνόμιζεν ὅτι τὰ διανοούμενα ὄντα ἠδύναντο καὶ ὤφειλον νὰ ζῶσι μὲν τὴν ζωὴν τοῦ σώματος, διότι ἀδύνατον ἄλλως γενέσθαι, ἀλλὰ νὰ μὴ διατελώσιν ὑπόδουλοι ὀργανισμοῦ τοσοῦτον παχυλοῦ καὶ νὰ ἀφιερῶσι τὰς καλλιτέρας στιγμὰς των εἰς τὴν διανοητικὴν ζωὴν.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἄρχεται ἡ διήγησις αὕτη, ὁ Γεώργιος Σπέρος ἦτο ἤδη διάσημος καὶ περιφανὴς μάλιστα διὰ τὰς πρωτοτύπους ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, τὰς ὁποίας εἶχε δημοσιεύσει, καὶ διὰ πολλὰ συγγράμματα τῆς ὑψηλῆς φιλολογίας, ἅτινα κατέστησαν τὸ ὄνομά του περιλάλητον καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον. Καίτοι δὲν εἶχε συμπληρώσει ἔτι τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, πλείονες τοῦ ἐνὸς ἑκατομυρίου ἀναγνωστῶν ἀνέγνωσαν τὰ συγγράμματά του, ἅτινα δὲν εἶχε προορίσει μὲν διὰ τὸν χυδῶν λαόν, ἐπέτυχον ὅμως νὰ ἐκτιμηθῶσι πρὸς μᾶθῃσιν, ὅσον καὶ ὑπὸ τῆς πεφωτισμένης μειονότητος. Ἀνεκρήχθη ἀρχηγὸς νέας σχολῆς καὶ ἔσοχοι κριτικοὶ ἀγνωσοῦντες καὶ τὴν φυσικὴν ἀτομικότητά του καὶ τὴν ἡλικίαν του ὠμίλου περὶ «τῶν ἀρχῶν του».

Πῶς ὁ παράδοξος οὗτος φιλόσοφος, ὁ αὐστηρὸς οὗτος σπουδαστὴς εὕρισκετο παρὰ τοὺς πόδας μιᾶς νεάνιδος κατὰ τὴν ὥραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου μόνος μετ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δώματός ἐκείνου, ὅπου πρὸ ὀλίγου τὸν συνητηγάμεν, θέλει μᾶς τὸ γνωρίσει ἢ συνέχεια τῆς διηγήσεως.

(Ἀκολουθεῖ).

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ι. ΗΛΙΑΔΗΣ.

Ἡ ΔΕΥΤΕΡΟΤΟΚΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

IV.

«Ὁ Ὀκτάβιος Μαροαζὲλ πρὸς τὸν Ροβέρτον Δεστανῆ.

Εἰς Χάγην. Μέγαρον τῆς πρεσβείας.

»**Ἀγαπητέ μοι ἐξάδελφε,**

»Τί κρίμα νὰ μὴ εἴμεθα ἀμφοτέροι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν Ζασέρ! Καὶ διατί λοιπὸν ἠναγκάσθης νὰ φύγῃς εἰς Ὀλλανδίαν ἀκριβῶς τὴν προτεραιάν τῆς ἀφίξεώς μου; Ἐν τῷ βίῳ ἀπαντῶσι πολλὰκις αὐτά. Ὅπωςδῆποτε ὅμως μὴ παραπονώμεθα πολὺ. Καθὼς μοὶ λέγει ἡ θεία μου, ἐπὶ ἓνα μόνον μῆνα θὰ εἶσαι ἐξόριστος ἐκεῖ, πιθανὸν δὲ νὰ ἐπανέλθῃς καὶ ταχύτερον, ὥστε νὰ διέλθωμεν μίαν ἔτι δεκαπενθημερίαν καλήν. Μία δεκαπενθημερία! Εἶναι ὅπωςδῆποτε κάτι τι.

»Ἡξεύρεις ὅμως, ἀγαπητέ μοι Ροβέρτε, ὅτι καθ' ἑκάστην περιπέτῳ ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν; Ἡ θεία μου, ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς μου φαίνεται ὅτι ἐλησμόνησε τοὺς τρομεροὺς αὐτῆς ρευματισμούς. Συγκατατίθεται καὶ ἐξέρχεται ὀλίγον εἰς περίπατον καί, ὃ θαῦμα θαυμάτων! δέχεται καὶ ἐπισκέψεις! Ὁ πύργος τοῦ Ζασέρ ἀπηλλάγη πλέον τῶν βρουκλάκων... καὶ τὸ ἄντρον τοῦτο τῆς πλήξεως προσκτάται ἤθος αἰθουσίας παρισιανῆς. Ἡ θεία μας (σοὶ κάμνω λόγον πολλὰκις περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν εὐλογῶ διότι πολὺ κοπιᾶζει διὰ νὰ μὲ κάμῃ νὰ διασκεδάσω) ἡ θεία μας λοιπὸν, συνῆψε σχέσεις μετὰ τῆς οἰκογενείας Τρουμελό, πατρὸς καὶ θυγατέρων. Εἶναι δύο αἱ θυγατέρες, οὐδὲν δὲ θελκτικώτερον τῶν δύο τούτων νεανίδων ἀπήνησα. Ἀμφοτέροι μελαγχροιναί, ἔχουν μεγάλους, ὠραίους καὶ μαύρους ὀφθαλμοὺς καὶ μειδουῖν ἐπιχαρίτως. Νομίζω δὲ ὅτι ἡ θεία μας ἔχει ἤδη σχέδια περὶ αὐτῶν, τοῦτο ὅμως σοὶ τὸ γράφω ἐν πάσῃ μυστικότητι. Μὲ ὠθεῖ πρὸς τὴν πρωτότοκον, τὴν δεσποινίδα Ἐσθῆρ, ἐγὼ δὲ δὲν εὕρισκω καλλίτερον ἀπὸ τοῦ νὰ συμμορφῶμαι πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς. Τί λέγεις περὶ αὐτῶν, αἱ; Ἐὰν ἐνυμφεύσῃ; Βεβαίως δὲν θὰ μὲ κατέκρινες, διότι ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ καταντήσῃ κανεὶς πάντοτε ἐκεῖ. Αἱ! βέβαια, θὰ λυπηθῶμεν ὀλίγον ἐκείνας τὰς λαμπρὰς νεανικὰς διασκεδάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ καμπανίτης ἔπερνε κ' ἐδίδεν, ἀλλὰ τί νὰ σὲ εἰπῶ, ἐπὶ τέλους βαρύνεται τις καὶ τὸν καμπανίτην, καὶ ἔρχεται στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῆι ποτήριον καθαρῶ ὕδατος. Καὶ ἔπειτα εἶναι θελκτικωτάτη ἡ Ἐσθῆρ. Ἄ! παρατηρῶ ὅτι λέγω ἀπλῶς Ἐσθῆρ, μήπως εἶμαι ἀπὸ τώρα ἐρωτευμένος; ὄχι ἀκόμη, ἀλλὰ θὰ γείνω, νομίζω, δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ καταλήξῃ ἐκεῖ τὸ πρᾶγμα, ἐν δὲ καὶ σὺ μοὶ στειλῆς καμίαν προτρεπτικὴν ἐπιστολήν, τότε δὲ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ μακρύνῃ ἡ ὑπόθεσις».

«Ὁ Ροβέρτος Δεστανῆ πρὸς τὸν Ὀκτάβιον Μαροαζὲλ.

Εἰς Ζασέρ δὲ Βαλζαμβιλ (Καλθεκδός).

»**Ἀγαπητέ Ὀκτάβιε,**

»Ἡ ἐπιστολή σου μ' ἐξέπληξεν εἰς τὸ ἔπακρον. Λοιπὸν ἡ θεία μας ἔγεινε προξενήτρια; Ἰδοὺ λοιπὸν σὺ συλληφθεὶς εἰς τὰ δίκτυα τῆς δεσποινίδος Ἐσθῆρ Τρουμελό. Δὲν γνωρίζω τὴν ἐκλεκτὴν τῆς καρδίας σου, μὲν εἶδον τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς... ἦτις, καθὼς, λέγουν, εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ὠραία. Ἡ δεσποινὶς Ἐσθῆρ ἔχει φήμην νεάνιδος ἐντελοῦς. Ὁραιότητα, χάριν, προ-

τερήματα . . . και πολλά μετρητά. Αϊ, φίλε μου, είναι τύχη την όποίαν δέν πρέπει νά παρέλθης. Η όδός είναι καλή, μή έκτρέπεις λοιπόν αύτης. Μακράν έμού ή ιδέα νά σε άποτρέψω! Έν τῷ κόσμῳ τούτῳ όφείλει τις νά διδάσκηται. Πλησιάζομεν τά τριάκοντα, εζήσαμεν ικανῶς ὡς ελεύθεροι, δοκιμάσωμεν ήδη και τόν γάμον και τόν οικογενειακόν βίον. Δός μοι τό παράδειγμα, ὦ! σέ παρακαλῶ, σέ ὅστις ὑπῆρξες πάντοτε λογικώτερος, πιθανόν δέ τότε νά σε μιμηθῶ. Είμαι τῆς ιδέας ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη διά νά είναι εὐτυχής. Επομένως, ἐάν γηράσωμεν ἄγαμοι, θά εἴμεθα ἐνίοτε ἀνωφελεῖς ἐν τῷ κόσμῳ, πληκτικοὶ ὡς ἐπὶ τό πολύ και πάντοτε τεθλιμμένοι. Ένῶ, ἐάν εἴμεθα νυμφευμένοι, θά ἔχωμεν σύζυγον ἀγαπῶσαν ἡμᾶς, τέκνα διαχέοντα χαράν, και ἀνθρώπους ἀρωσιωμένους. Ὁ ἔγγαμος βίος είναι ή εὐτυχία ἐν τῷ οἴκῳ, τό μεϊδιᾶμα παρά τό πλευρόν ἡμῶν, ή γαλήνη ἐν τῇ ψυχῇ και κατὰ συνέπειαν ή εὐτυχία. Νυμφευθῶμεν λοιπόν, καλέ μου Ὀκτάβιε! Ἀφοῦ δέ ή καρδιά σου τό ἐπιθυμεί, δείξε με τόν δρόμον. Σπεῦσον, σπεῦσον, ὅπως και ἐγῶ ἀποφασίσω νά σε μιμηθῶ τό ταχύτερον.

»Λοιπόν ἀναμῆνω και ἐντός μικροῦ. Πρό πάντων δέ μή λησμονῆς νά μέ κρατῆς ἐνήμερον τοῦ μυθιστορηματός σου . . . Δέν ἔμπορῆς νά φανταστῆς πόσον ἐνδιαφέρομαι».

«Ὁ Ὀκτάβιος Μαροαζέλ πρὸς τὸν Ροβέρτον Δεσταρῆ.

»Είμαι ἀπελιπισμένος ἀγαπητέ Ροβέρτε Ἡ ἐπιστολή σου μέ εἶχε καταστήσει εὐθυμον και ἡμην κατατεθελγμένος ἐκ τῆς ὑπέρ τοῦ γάμου συνηγορίας σου, τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐφοβοῦμην ἐκ μέρους σου πικράν τινα εἰρωνίαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἡμην λοιπόν περιχαρῆς και τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχὴν ὅταν . . . Ἄλλ' ἄς ἀρχίσω ἀπὸ τῆν ἀρχήν.

»Εἶχον ἀρχίσει νά δεικνύω τὰ αἰσθηματά μου εἰς τὴν Ἐσθῆρ. Ἐφερόμην πρὸς αὐτὴν ὅσον τό δυνατόν καλῶς, ἐδεικνυόμην χαρῆς και πνευματώδης. Ὡθούμενος ὑπὸ τῆς θείας μου, ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τοῦ πατρός, ἐφρόνουν ὅτι τὰ πάντα θά ἔβαινον κατ' εὐχὴν . . . ὅταν αἴφνης παρετήρησα ὅτι ἐτρεπόμην οὐχὶ τὴν εὐθεϊαν ὁδόν. Ναι, φίλε μου, ἔβαινον ὅλως τὴν ἀντίθετον ὁδόν. Ἡ νέα Ἐσθῆρ δέν μέ ἀγαπᾷ. Ἐνόσω τῆ ἔλεγον ὅλας ἐκείνας τὰς ἐν χρήσει και ἄνευ σημασίας φυλακίας, μοι ἐφέρετο καλῶς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐτόλμησα νά τηρήσω πρὸς αὐτὴν γλῶσσαν μᾶλλον ἀτομικήν, καίτοι πρόεπουσαν . . . μ' ἔκοψεν εἰς τὴν μέσην, κατὰ τό δὴ λεγόμενον. Διέκοψεν ἀποτόμως τὸν λόγον μου διὰ φράσεως κατηγορηματικωτάτης: ὦ! ὄχι κύριε, ἤξεύρετε . . . Ἐγῶ δέν θέλω νά ὑπανδρευθῶ, ἐπομένως μή κοπιάζετε μάτην».

»Ἴδου ποῦ εὐρίσκονται τὰ πράγματα. Τί νά κάμω; Πρέπει νά παραιτηθῶ ή νά ἐπιμένω; Σέ παρακαλῶ γράψε μοι τό ταχύτερον μίαν και μόνην λέξιν».

«Ὁ Ροβέρτος Δεσταρῆ πρὸς τὸν Ὀκτάβιον Μαροαζέλ.

»Ἐπίμενε».

«Ὁ Ὀκτάβιος Μαροαζέλ πρὸς τὸν Ροβέρτον Δεσταρῆ.

»Ἡκολούθησα τῇ συμβουλῇ σου. Ἐξήκολούθησα νά βαδίζω, ἀλλ' ἐν τῷ βαδίζειν ἐτράπην ἄλλον δρόμον. Πρὸς τί λοιπόν, εἶπον κατ' ἑμαυτόν, νά προσπαθῶ νά κατακτῆσω τὸν ἔρωτα γυναικός παρά τὴν θέλησιν αὐτῆς; Ἡ Ἐσθῆρ κἀμει τὴν ὑπερήφανον. Κάτω λοιπόν ή Ἐσθῆρ και ζήτω ή Καρλόττα! Ξεῦρεις ὅτι ή Καρλόττα αὐτὴ είναι θαῦμα θαυμάτων; Σοῦ ἔχει μίαν ζωηρότητα, ἐν θέλγητρον, ἕνα τρόπον τοῦ ὀμιλεῖν! Ἄ! δέν ἤργησε νά κερδίσῃ τὴν καρδίαν μου! Τῇ εἶπον ὅτι τὴν ἐλάτρευον και μοι ἀπεκρίθη ἀμέσως ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπον. Ὑπὸ τὸν αὐτὸν τρόπον είναι τρόπος ἐκφράσεως. Κυρίως εἶπειν δέν μέ ἀπῆντησε τίποτε, ἀλλὰ ξεῦρεις τὴν παροιμίαν «Ὅποιος δέν λαλεῖ συγκατατίθεται . . .» ἄρα συγκατατίθεται . . . και ἐγῶ ἡδη ἀνυψοῦμαι εἰς τοὺς αἰθέρας. Τί μέ συμβουλεύεις; Νά ἐξακολουθήσω ἀκόμη ἐπὶ τινα καιρὸν ἐν σιγῇ τοὺς ἔρωτάς μου ή νά κάμω

ἀμέσως τὰ ἀπαιτούμενα διαθήματα παρά τῇ θεῖα μου και τῷ πατρί. Ἀπάντησόν μοι, σέ παρακαλῶ».

«Ὁ Ροβέρτος Δεσταρῆ πρὸς τὸν Ὀκτάβιον Μαροαζέλ.

»Φίλε μου,

»Ὑπάρχουν ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας δέν ἔχει τις τὸν νοῦν του εἰς τό κεφάλι του. Ἡμην τρελλός, καθὼς μοι φαίνεται, ὅταν σοὶ ἔγραφον τὴν προτελευταίαν μου, ἐν τῇ ὁποίᾳ σοὶ συνεβούλευον νά δοκιμάσῃς τὸν γάμον. Τίς λοιπόν σέ ὤθησε νά παραιτηθῆς τὴν ἐλευθερίαν; Ἀλλὰ και ποία ιδέα ἤλθεν εἰς ἐμέ νά μή σε ἀνακόψω ἀμέσως ἐν τῇ ὁδῷ, ἣν ἐτράπης; Νά σε εἰπῶ νομίζω ὅτι πρέπει νά δώσωμεν πέρας εἰς ὅλας αὐτάς τὰς δοκιμὰς διὰ τὸν γάμον. Ἐλαβες βεβαίως και σὺ ἐν μάθημα και μιστεύω νά σοὶ ὠφέλησεν. Ἡ δεσποινὶς Ἐσθῆρ σοὶ παρέσχε τό μέτρον τοῦ ἀγόνου τῆς καρδίας, ὅφ' οὗ καταλαμβάνονται πολλάκις αἱ νεάνιδες. Φρονῶ ὅτι δέν θά θελήσῃς νά δοκιμάσῃς και ἄλλας ψεύσεις ἐλπίδων μέ τὴν Καρλότταν! Μείνωμεν ἕως ἐδῶ, αἱ; Μήπως τάχα ὁ οικογενειακός βίος είναι εὐχάριστος; Νά ἔχῃς εἰς τὴν ράχιν μίαν σύζυγον, ή ὁποία νά ζητῆ ἀδιακόπως τοῦτο κ' ἐκεῖνο, παιδιὰ νά κλαίουν, ὑπηρετάς νά σε κλέπτουν. Εἴμεθα εὐτυχεῖς ὄντες ελεύθεροι. Εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι δεσμῶν εἰς τοὺς πόδας, και δέν ἔχομεν ἀνάγκην νά ἀγκυροβολῶμεν εἰς λιμένα . . . Εἰς τό πέλαγος λοιπόν και μ' ἀνοικτὰ πανιά! φύγε ταχέως, φύγε τὴν σειρῆνα, κλεισον τὰ ὄτα σου και δρᾶμε εἰς Παρισίους νά διασκεδάσῃς. Πρό πάντων μή νυμφεύεσαι τὴν Καρλότταν, ἄλλως δέν θά σοὶ ὀμιλήσω καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν».

«Ὁ Ὀκτάβιος Μαροαζέλ πρὸς τὸν Ροβέρτον Δεσταρῆ.

»Ξεῦρεις, ἀγαπητέ, ὅτι ὀμιλεῖς ὡς ὁ καλλίτερος δικηγόρος ὑπέρ και κατὰ τοῦ γάμου πάλιν; Ἡ τελευταία σου ἐπιστολή είναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος πρὸς τὴν πρώτην. Δέν γνωρίζω κανένα, ὁ ὁποῖος νά δύναται τόσο εὐκόλως και ταχέως νά στρέφῃ κατὰ, τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποία πρό ὀλίγου εἶχεν ὑπέρ. Ἀφοῦ μέ ὤθησες πρὸς τὰ ἐμπρός, τώρα προσπαθεῖς νά μέ σύρῃς ὀπίσω. Ἀλλὰ τόσο τό χειρότερον, ἀγαπητέ, διότι δέν είναι πλέον καιρός· ἐγῶ προῦχώρησα πολύ.

»Σοὶ λέγω λοιπόν ὅτι ἄμα ὡς ἐβεβαιώθην ὅτι ή ἀξιολάτρευτος Καρλόττα μέ ἀγαπᾷ ὀλίγον (λέγω ὀλίγον ἐκ μετριοφροσύνης), διηγήθην τό πρᾶγμα εἰς τὴν θεϊαν μου. Ἀλλὰ, φίλε μου, μ' ἔδωκε μίαν σαπουνάδα!

»—Ἄλλ' αὐτό είναι φρικαλέον, Ὀκτάβιε! ἐπὶ τίνι δικαιοματι διαφθείρεις αὐτὴν τὴν νεάν;

»—Πῶς, διαφθείρω; Ἐγῶ τὴν ἀγαπῶ, τῇ εἶπον ὅτι θέλω νά τὴν νυμφευθῶ και ἐκεῖνη μοὶ ἀπάντησεν ὅτι δέν ζητεῖ καλλίτερον. Δέν ἠκολούθησα τό ἐντιμώτερον ἐν τῷ κόσμῳ μέσον; Ἀλλως, θεῖα μου, δέν εἴσθε σεῖς ή πρώτη, ή ὁποία μ' ἐψιθυρίσατε εἰς τό οὗς τό ὄνομα τοῦ γάμου;

»—Μετά τῆς Ἐσθῆρ, μάλιστα, οὐδέποτε ὅμως μετά τῆς Καρλόττας.

»—Τί σὰς ἐνδιαφέρει ἐάν είναι ή Ἐσθῆρ ή ή Καρλόττα;

»—Μ' ἐνδιαφέρει μάλιστα τόσο πολ, ὥστε οὐδέποτε θά συγκατατεθῶ νά ζητήσω διὰ σε ἀπὸ τὸν κ. Τρουμελό τὴν χεῖρα τῆς Καρλόττας. Διὰ τὴν Ἐσθῆρ ἀλλάσσει τό πρᾶγμα.

»—Ἀλλὰ, θεῖα μου, αὐτὰ ποῦ μέ λέγετε δέν τὰ ἐνοῶ!

»—Μὴ ἐπιμένῃς.

»—Ἀλλὰ διὰ τίνα λόγον;

»—Μὴ ἐπιμένῃς, σοὶ λέγω. Και ἐάν θέλῃς νά μή μέ λυπήσῃς κατὰκαρδὰ, νυμφεύσου τὴν Ἐσθῆρ . . . ή μή νυμφεύεσαι διόλου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει μή νυμφεύεσαι τὴν Καρλότταν.

»Ἐμεινα ἐκπληκτος . . . και εἶχον δίκαιον. Ἄ! βεβαίως, φίλε μου, πολύ θά μ' ἐστοίχιζε νά ἀντισταθῶ εἰς τὴν θεϊαν μου, ἀλλ' ὁ ἔρωσ νικᾷ πάντοτε, ἐπομένως . . . διῆλθον τὸν Ρουβίκωνα. Μὴ μέ κατηγορῆς ἐλαφρῶς, ἀγαπητέ, διότι ἔσο βέβαιος ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν ἀγαπήσῃς, θά πράξῃς και σὺ τό αὐτό.

»Κατώρθωσα νὰ φέρω εἰς τὰ νερά μου ἕνα τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Τρουμελό καὶ ἐν πάσῃ μυστικότητι διεβίβασα εἰς τὴν Καρλότταν τὴν λακωνικὴν αὐτὴν ἐπιστολήν: «Ἐπιθυμῶ νὰ ἔλθω σήμερον, εἰ δυνατόν, νὰ ζητήσω τὴν χεῖρά σας ἀπὸ τὸν πατέρα σας. Συγκατατίθεσθε;» Μετὰ μίαν ὥραν μοὶ ἀπεκρίνατο γράψασα διὰ κυανοχρόου μολυβδοκοινδύλου ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ μου ἀνὰ μέσον τῶν γραμμῶν: «Πρὸς τί μ' ἐρωτᾶτε διὰ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον γνωρίζετε τόσον καλῶς;» Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν πλέον νὰ ἀμφιταλαντεύωμαι.

»Μετέβην λοιπὸν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Τρουμελό, τὸν ὁποῖον εἶδον ἐν τῷ κήπῳ του φέροντα κυανοῦν πάνινον ἔνδυμα, ἀσχολούμενον δὲ εἰς τὴν ἐκρίζωσιν παρασίτων φυτῶν.

»— Κύριε Τρουμελό, ἀγαπῶ τὴν θυγατέρα σας.

»— Πολὺ καλᾶ. Προτερήματα, πλοῦτος, μέλλον, σχέσεις. Ἀγαπᾶτε τὴν θυγατέρα μου. Μοὶ ἀρέσει. Ἐκτὸς ἐὰν ἡ Ἐσθήρ ἀντισταθῇ ἢ δὲν σᾶς συμπαθῇ, σᾶς τὴν δίδω.

»— Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐπιθυμῶ νὰ νυμφευθῶ τὴν δεσποινίδα Ἐσθήρ, ἀλλὰ τὴν δεσποινίδα Καρλότταν.

»— Διόβολε. Ἦδη τὴν ὑπεσχέθη ἐἶς ἄλλον.

»— Τὴν ὑπεσχέθητε! Τότε λοιπὸν εἰς κανένα τὸν ὁποῖον δὲν ἀγαπᾶ, διότι ἐμὲ μὲ ἀγαπᾶ, μοὶ τὸ εἶπεν.

»— Τότε τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Σᾶς ἀγαπᾶ, τὴν ἀγαπᾶτε, σᾶς τὴν παραχωρῶ.

»— Ἄ! Κύριε, πόσον σᾶς εὐγνωμονῶ. Ἀρίστατέ με, σᾶς παρακαλῶ, νὰ τῇ γνωστοποιήσω πρῶτος τὴν συγκατάθεσίν σας.

»— Ἀργότερα.

»— Διατί ἀργότερα;

»— Ἡ Καρλόττα εἶναι δευτερότοκος, ἡ Ἐσθήρ πρωτότοκος, καὶ θέλω νὰ υπανδρεύσω τὴν πρωτότοκον πρὸ τῆς δευτεροτόκου.

»— Ἀλλὰ, κύριε, αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον! Ὁ ἔρωσ μου εἶναι λίαν σφοδρὸς, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ περιμένω.

»— Ἀπόφασις ἀδιάσειστος. Τῆς Ἐσθήρ υπανδρευομένης, σᾶς δίδω τὴν Καρλότταν. Βιάζεσθε; Τότε πάρετε τὴν Ἐσθήρ.

»Ἴδού, ἀγαπητέ, εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκονται τὰ πρᾶγματα. Ἀγαπῶ . . . καὶ πρὶν ἢ δυνηθῶ νὰ νυμφευθῶ ἐκείνην τὴν ὁποῖαν ἀγαπῶ, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ἄλλη, τὴν ὁποῖαν δὲν ἀγαπῶ! . . .

»Ὅχι διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι δύσκολον, διότι καὶ ἡ Ἐσθήρ εἶναι θελκτικωτάτη, καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἀλλὰ, ἰδού τί τρέχει: ὁ γάμος δὲν εἶναι ὑπόθεσις νὰ γείνη ἐν μιᾷ στιγμῇ . . . καὶ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ υποφέρω ἀκόμη ἐπὶ πολὺ. Καὶ ἐγὼ βράζω μέσα μου! Μίαν μόνην ἔχω τώρα ἐπιθυμίαν: νὰ υπανδρεύσω τὴν Ἐσθήρ. Ἡ ἐντολή σου λήγει, νομίζω, ἐντὸς ὀλίγου· ἔλθε λοιπὸν ὡς τάχος. Ἐχω ἀνάγκην τῶν συμβουλῶν σου, καί, τίς ἤξευρει; πιθανόν ἡ Ἐσθήρ νὰ σ' ἀρέσῃ. Εἶναι θαυμασία, θελκτικωτάτη, πιθανόν δὲ καὶ σὺ ν' ἀρέσης εἰς ἐκείνην . . . καὶ τότε . . . ὦ! πόσον ὠραῖον θὰ ἦτο! Νὰ νυμφευθῶμεν δύο ἀδελφάς . . . ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι εἴμεθα σχεδὸν ὡς ἀδελφοί!

»Ἐλθέ ὡς τάχος, Ροβέρτε, ἔλθε ὡς τάχος καὶ προσπάθησον νὰ νυμφευθῇς τὴν πρωτότοκον, διὰ νὰ . . . νυμφευθῶ ἐγὼ τὴν δευτερότοκον».

V.

— Ὅχι δὲ, Ὁκτάδιέ μου, ὁ Θεὸς φυλάζει νὰ εἶμαι ὠργισμένη ἐναντίον σου· δὲν δύναμαι, ἐὰν εἶμαι λογικὴ νὰ εἶμαι ὠργισμένη. Ἡ καρδία σου ὠμίλησε . . . καὶ δὲν ἠδύνασο νὰ τῇ ἐπιβάλῃ σιγήν. Διὰ νὰ σὲ εἰπῶ ὅμως τὴν ἀλήθειαν, πολὺ λυποῦμαι διὰ τὴν φάσιν, τὴν ὁποῖαν ἔλαβον τὰ πρᾶγματα. Ὅχι, ἐγὼ δὲν εἶχον ποτέ αὐτὴν τὴν πρόθεσιν, ὁ δὲ μετὰ τῆς Καρλόττας γάμος σου μὲ λυπεῖ τόσον, ὅσον θὰ μ' ἔκαμε νὰ χαίρω ὁ μετὰ τῆς Ἐσθήρ.

— Ἀκόμη δὲν πρόκειται περὶ γάμου, θεῖα μου· τὸ πολὺ πολὺ, περὶ ἀρραβῶνων. Ποῖαν παράδοξον ἰδέαν ἔχει αὐτὸς ὁ καλὸς κ. Τρουμελό νὰ μὴ συγκατατίθεται εἰς τὸν γάμον τῆς δευ-

τεροτόκου ἀλλ' ἢ μόνον ἀφοῦ ἀποκατασταθῇ ἡ πρωτότοκος. Αὐτὸ λέγεται πείσμα καὶ τίποτε ἄλλο! Εὐτυχῶς, θεῖα μου, μὲ ἤλθε μία ἰδέα . . .

— Νὰ ἰδῶμεν αὐτὴν τὴν ἰδέαν.

— Ἐγραψα εἰς τὸν Ροβέρτον νὰ προσπαθῆσῃ ν' ἀρέσῃ εἰς τὴν Ἐσθήρ . . . καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ δυνηθῶ καὶ ἐγὼ νὰ νυμφευθῶ τὴν Καρλότταν.

— Τὸ ἔγραψες αὐτὸ εἰς τὸν Ροβέρτον;

— Ναι, βέβαια· τί τρέχει;

— Ἄ! Ἐδῶ δὲ τὴν ἐπέτυχες! Ἀλλὰ, δυστυχῆ! ἐὰν ἐπὶ τοσοῦτον προσεπλήθησα νὰ σὲ ἀποτρέψω ἀπὸ τὴν Καρλότταν, ἔπραξα τοῦτο διότι . . . ὁ Ροβέρτος τὴν ἀγαπᾶ. Καὶ ἐγὼ σὲ ὤθουν πρὸς τὴν Ἐσθήρ, διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ Ροβέρτος νὰ νυμφευθῇ τὴν Καρλότταν. Ἴδού μας τώρα εἰς καλὴν θέσιν. Θὰ ἔλθῃ ὁ Ροβέρτος καὶ τότε τί θὰ κάμωμε;

— Καλᾶ, λέγετε.

— Μὲ τί πρόσωπον θὰ τὸν ἰδῶμεν; ὁ καυμένος!

— Ἐπρεπε νὰ μὲ προειδοποιήσετε, θεῖα μου. Ἐὰν εἴξευρον ὅτι ἡγάπα τὴν Καρλότταν, θὰ προσφυλαττόμην. Τώρα ὅμως δὲν εἶναι πλέον καιρὸς. Ἄ! τώρα ἐννοῶ τὴν ἀντιλογίαν τῶν ἐπιστολῶν του. Πῶς θὰ τὸν ὑποδεχθῶ; Μὲ ἔρχεται νὰ φύγω ἀμέσως καὶ σεις νὰ τῷ γνωστοποιήσητε τὸ πρᾶγμα.

— Ἀφοῦ ὅμως ἤδη τῷ ἐγνωστοποιήσατε αὐτό.

— Ἀλήθεια. Τί μέσον νὰ μεταχειρισθῶμεν; Ποῖον δρόμον νὰ πιάσωμεν;

— Νὰ πάρῃς τὸν συντομώτερον. Νὰ ὑπάγῃς νὰ τοῦ σφίξῃς τὸ χεῖρι καὶ νὰ μὴ τῷ εἰπῇς οὔτε λέξιν, κ' ἐκεῖνος θὰ ἐννοήσῃ.

— Ναι, καλὰ λέγετε· νὰ τὸν συλλυπηθῶ, καθὼς κάμουν εἰς τὰς κηδεῖας. Τέλος πάντων. . . θὰ πράξω ὅπως ἔλθῃ καλλίτερα.

Ὁ Ροβέρτος μόλις ἀφικόμενος ἀμέσως ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ἀληθείας τῆς κακῆς εἰδήσεως. Ὁ Ὀκτάβιος ἡγάπα τὴν Καρλότταν καὶ ἀντηγαπᾶτο . . . ἐπομένως δὲν ἀπέμενε αὐτῷ ἀλλ' ἢ ν' ἀποσυρθῇ. Μολοντί λίαν τεθλιμμένος, εἶχεν ὅμως ἰκανὴν ἐφ' ἑαυτοῦ ἰσχύν, ὥστε νὰ μὴ καθιστᾶ καταφανῆ τὴν θλίψιν αὐτοῦ. Προσεποιήθη ὅτι ἀπεδέχεται τὴν δυστυχίαν του μετ' ἀποφασιστικότητος, τοῦτο δὲ ὅπως μὴ ἐλαττώσῃ τὴν χαρὰν τοῦ ἐξαδέλφου ἢ λυπήσῃ τὴν θεῖαν του, συνάμα δὲ καὶ ἐξ ὑπερηφανίας. Τὰ τοῦ ἔρωτος τραύματα εἶναι ἐξ ἐκείνων, ἀπερ ἀποκρύπτει τις ἐξ ὧν.

Κατὰ βῆθος ὁ Ροβέρτος ὑφίστατο βασάνους καὶ ἤξευρε καλῶς ὅτι ἡ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀνοιγείσα πληγὴ δὲν θὰ ἐπουλοῦτο οὐδέποτε.

Προσεπάθει νὰ μὴ σκέπτηται πλέον τὴν νεάνιδα καὶ νὰ μὴ προφέρῃ πλέον τὸ ὄνομα αὐτῆς, πᾶσαν δὲ κατέβαλλε προσπάθειαν ὅπως μὴ τὴν συναντᾶ. Τὴν νύκτα δὲν ἐκοιμᾶτο πλέον, τὴν δὲ πρωῖαν, ἅμα ὡς ἐφώνει ὁ ἀλέκτωρ, περιέτρεχε τὰς ἐξοχὰς ἐλπίζων ὅτι ἡ κόπωσις τοῦ σώματος θὰ καθιστοῦσε τὴν βῆσανον τοῦ πνεύματος. Βεβαίως, οὐδέποτε μετέβαινε πρὸς τὸ μέρους, ἔνθα ἔκειτο ἡ καλύβη, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἶδε τὴν Καρλότταν, ἐλάμβανε δὲ τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν. Ἐτρέπετο πρὸς τὴν βορείαν ζώνην.

Ἡμέραν τινα ἐνῶ περιεπάτει ἔχων κεκυφίαν τὴν κεφαλὴν καὶ βεβυθισμένος εἰς τὰς θλιβεράς αὐτοῦ σκέψεις, καλπασμὸς ἵππου ἀφύπνισεν αὐτόν. Θὰ ἦτο ἡ Καρλόττα!

Ἐτάχυνε τὸ βῆμα προσπαθῶν ν' ἀποφύγῃ συνάντησιν, ἡ νεανὺς ὅμως ἀνεγνώρισεν αὐτόν καὶ προβάσα εἰς συνάντησίν του.

— Διατί δὲν μὲ χαιρετᾶτε, κύριε; Διότι τὸν παρελθόντα μῆνα προσηνέχθητε πρὸς ἐμὲ διὰ τρόπον . . . κἄπως λίαν οἰκείου, δὲν εἶναι λόγος νομίζω νὰ μὴ θελήσετε σήμερον νὰ φανῆτε ὀλίγον . . . εὐγενῆς.

Καὶ ἐμειδία σιωπηρικῶς.

— Συγγνώμην, δεσποινίς, ἐφοβούμην μὴ σᾶς δυσαρεστήσω.

Οἱ πρωῖνοι περίπατοι εἶναι εὐνοϊκοὶ διὰ τὰς ἡδέϊας σκέψεις, ἐγὼ δὲ ἀντὶ οὐδενὸς ἐν τῷ κόσμῳ θὰ ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἀποσπᾶσω ἐκ τοῦ ρεμβασμοῦ ὑμῶν . . . περὶ τῶν ἀρραβῶνων.

— Ρεμβασμὸς τῶν ἀρραβῶνων; *Α! μπᾶ! ἠθελήσατε νὰ λάβετε πληροφορίας τινὰς περὶ ἐμοῦ, καθὼς ἐννοῶ, ἄλλως τε δὲν σᾶς κατακρίνω, διότι καὶ ἐγὼ ἔλαθον πληροφορίας περὶ ὑμῶν. Εἴσθε ὁ κ. Ροβέρτος Δεστανῆ, ἀνεψιὸς τῆς κυρίας Δεζασέρ, δὲν ἔχει οὕτω;

— Ναὶ ὁ ἀνεψιὸς τῆς κυρίας Δεζασέρ καὶ ἐξάδελφος τοῦ Ὀκταβίου Μαροαζέλ.

— *Α! τοῦ Ὀκταβίου Μαροαζέλ, τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου νέου, ὅστις θὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ ἐκείνην, ἣν θὰ νυμφευθῆ.

— Κ' ἐγὼ οὕτω φρονῶ, δεσποινίς, καὶ εἶμαι πεπεισμένος περὶ τούτου, ἄλλως τε θὰ τὸν θεώρουν ὡς ἄθλιον, ἐὰν δὲν σᾶς ἔφερε πᾶσαν τὴν εὐτυχίαν ἧς εἴσθε ἄξια.

— Ἐγὼ, δὲν . . .

Καὶ χωρὶς νὰ περάτῳσῃ τὴν φράσιν ἢ νεᾶνις, ἔστρεψε τὸ πρόσωπον, προσπαθοῦσα νὰ καταστείλῃ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν γέλωτος.

Ὁ Ροβέρτος, εἰς ὃν δὲν διέφυγεν ἡ κίνησις ἐκείνην.

— Δὲν ἐνόμιζον, δεσποινίς, εἶπεν, ὅτι ἐπρόφερα φράσιν γελοῖαν, ὅπως διεγείρω τὴν εἰρωνειάν σας. Ἐὰν δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστῶ ἄξιος τοῦ ἔρωτος ὑμῶν, τοῦλάχιστον δικαιούμαι νὰ τύχω οἴκτου. Νὰ μὴ μὲ δεχθῆτε, τὸ παραδέχομαι, ἀλλὰ νὰ μὲ καταφρονῆτε, ἄ! εἶναι πολὺ!

Ἐπὶ ταῖς λέξεσι ταύταις ἡ νεᾶνις δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν σοβαρότητα αὐτῆς καὶ ἤρξατο γελῶσα ἐλευθέρως, μεγαλοφώνως καὶ μετὰ φωνῆς ἀργυροῦχου.

— *Α! εἶναι πολὺ περίεργον, πολὺ!

Ὁ Ροβέρτος ἠγνῶει πλέον ποῖαν νὰ κρατήσῃ συμπεριφορὰν. Αἰσχυρόμενος, κάτω νεύων τὴν κεφαλὴν, ἐκμηθευόμενος πρὸ τῆς ὀραίας ἐκείνης ἀμαζῶνος, ἧτις ἐφαίνετο ὡσεὶ μυκτηρίζουσα αὐτόν, ἤθελε νὰ φύγῃ, νὰ ἐξαφανισθῆ διὰ μιᾶς. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐσκέφατο νὰ στρέψῃ τὰ νῶτα εἰς τὴν νεάνιδα καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του, χωρὶς ν'ἀπαντήσῃ, ὑπερίσχυσε ὅμως ἡ φιλοτιμία.

— Παρατηρῶ μετὰ θλίψεως, δεσποινίς, ὅτι τὸ ἐντελὲς δὲν εὐρίσκειται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ὅτι ἐὰν ἡ λέξις εὐεργεσία, σημαίνει βοηθεῖν τοὺς πτωχοὺς, δὲν σημαίνει ὅμως πάντοτε καὶ οἰκτεῖρειν τοὺς δυστυχεῖς. Ἠρνήθητε τὴν χεῖρά μου· εἶναι λοιπὸν τοῦτο λόγος νὰ μὲ βασανίζητε διὰ τῆς εἰρωνείας ὑμῶν;

— Ἐζητήσατε τὴν χεῖρά μου; *Α! ὄνειρεύεσθε, κύριε· ἐζητήσατε τὴν χεῖρα τῆς ἀδελφῆς μου, ἡ ὁποία προετίμησεν ἀνθ' ὑμῶν τὸν κ. Ὀκταβίου Μαροαζέλ, τὸν ἐξάδελφόν σας. Τί δύναμαι ἐγὼ νὰ πράξω ἐν τούτῳ;

— Τὴν ἀδελφὴν σας; . . . ἐζήτησα . . . ἐγὼ; Τότε λοιπὸν . . . Καρλόττα . . . δὲν εἴσθε ἡ . . .

— Ὀνομάζομαι Ἐσθῆρ, κύριε, ἐὰν εἶναι μὲ τὴν ἀδειάν σας.

— Πρέπει νὰ εἶμαι τρελλός . . . Δὲν μὲ εἶχετε εἰπεῖ κατὰ πρῶτον, ὅτε συνητήθημεν ὅτι . . .

— Πολλάκις, κύριέ μου, ἡ γυνὴ μεταβάλλεται.

— Μὲ περιπαίζετε, ἐγὼ ὅμως θὰ καταπαύσω αὐτὴν τὴν εἰρωνειάν. Ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς ὑποφέρω ἔνεκα ὑμῶν. Ἐδῶ ὑπάρχει μυστήριον. Μοὶ ὀφείλετε μίαν ἐξηγήσιν καὶ τὴν ἐξηγήσιν ταύτην τὴν θέλω, δεσποινίς. Μοὶ εἶχετε εἰπεῖ ὅτι ὠνομάζεσθε Καρλόττα . . .

Ὁ γέλως ἀπεσβέσθη ἀποτόμως ἐκ τῶν χειλέων τῆς νεάνιδος καὶ δι' ὕψους σοβαροῦ καὶ πως συγκεκριμένου εἶπεν·

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε. Σεῖς οἱ νέοι νομίζετε ὅτι ἔχετε δικαίωμα, ἀμα εὐρεθῆτε πρὸ νεάνιδος, νὰ τῆ ἀπευθύνετε ἐκδηλώσεις . . . πολλάκις ἀποτόμως. Μίαν πρωῖαν μὲ συνητήσατε, δὲν εἶχον δ' ἔτι παρέλθειπέντε λεπτὰ καὶ ἤρχισατε νὰ μοὶ λέγητε ὅτι μὲ λατρεύετε. Ἡμῖν ἄρ' ἔγε ἠναγκασμένη ἐγὼ νὰ σᾶς πι-

στεύσω; Ὁχι, βέβαια. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι συμμετέχετε εἰς ἀγαθοεργίαν μου τινα, μ' ἠρωτήσατε τὸ ὄνομά μου, καὶ ἀπητήσατε αὐτὸ σχεδὸν διὰ τῆς βίας. Τότε ἐγὼ τί ἐσκέφθην; ἠθέλησα κατὰ πρῶτον, διὰ πλάνης τινός, ν' ἀποτρέψω ἀπ' ἐμοῦ πληκτικὰς παρ' ὑμῶν κολακείας, ἃς εἶχον δίκαιον νὰ φοβῶμαι. Ὑπέκυψα εἶτα εἰς αἴσθημα φόβου, ὅπερ ἐγέννησεν ἐν ἐμοὶ ἡ μεγάλη ὑμῶν τόλμη. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἕτερόν τι. Ἡ γυνή, παρὰ τῆ ὁποίας μὲ συνητήσατε δὲν ἦτο προστατευομένη μου. Εἶχον μεταβῆ παρ' αὐτῆ ἐκ μέρους τῆς ἀδελφῆς μου, ἡ ὁποία ἦτο ἀδιάθετος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἵνα τῆ παραδώσω τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποία ἡ ἀδελφῆ μου ἔραψε. Σεῖς ἐπηρεῖτε τὴν φιλάνθρωπίαν μου . . . ἡ ὁποία ὅμως κατ' ἐκείνην τὴν περίπτωσιν δὲν ἦτο ἡ ἐμῆ. ἠθέλατε νὰ κάμετε ὅλους τοὺς παρ' ὑμῶν εὐεργετούμενους νὰ δέωνται ὑπὲρ ἐμοῦ. Ὅθ' ἦτο ὅμως κατάχρησις ἐκ μέρους μου νὰ δεχθῶ δεήσεις μὴ ἀνηκούσας ἐμοὶ καὶ τὰς ὁποίας ἠθέλησα ν' ἀπευθύνω πρὸς τὴν ἀδελφὴν μου. Ἐπραξα τοῦτο ἐξ ἐκκεντρικότητος; ἐκ φόβου; ἐκ δυσειδαιμονίας; Δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον. Πᾶν ὅτι γινώσκω εἶναι ὅτι ἡ Καρλόττα εἶναι ἀδελφῆ μου καὶ ὅτι Ἐσθῆρ . . . εἶμαι ἐγὼ . . . Παρατηρήσετε δὲ πόσον ὑπῆρξα σώφρων. Τῆ ἐπιούσῃ τῆς συναντήσεως ἡμῶν ἐζητεῖτε τὴν χεῖρα μου. Ἐὰν ἐπομένως ἠξεύρετε τὸ ὄνομα, ἐπειδὴ ἐγὼ ἤμην ἡ πρωτότοκος, θὰ σᾶς παρεχωρεῖτο ἀμέσως αὕτη . . . πιθανόν δὲ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν θὰ μετενοεῖτε . . . Βλέπετε ὅμως ὅτι ἐγὼ σᾶς λατρεύω, εἰπήτέ μοι καὶ σεῖς ὅτι δὲν μὲ μισεῖτε, εἰπήτέ μοι, γρήγορα . . .

Καὶ ὁ Ροβέρτος ἀντὶ παντός ἐπιλόγου ἐδράξατο τῆς μιᾶς χειρὸς τῆς νεάνιδος καὶ ἠθέλησε ν' ἀσπασθῆ αὐτὴν, ἐκείνη ὅμως διαφεύγουσα, ἐμάστιξε τὸν Μεδερίκ καὶ . . . ὡς τὴν πρώτην φορὰν, ὁ Ροβέρτος ἔμεινε μόνος ἐν τῷ δάσει, ἀκολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὴν νεαρὰν ἀμαζῶνα, ἧτις ἐξηφανίζετο ἐν τῷ ὄριζοντι.

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἔμεινε στηριζόμενος ἐπὶ τινος δένδρου, ὡς ἀνθρωπος μεμεθυκῶς, αἴφνης καταστάς νηφάλως, ἀκολούθως ἐξέβαλε βαθὺν στεναγμὸν ἀνακουφίσεως καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν πύργον πλήρης ἐλπίδων. Ναί . . . ἡ Ἐσθῆρ τὸν ἠγάπα, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐφευγεν οὕτω ταχέως.

VI

— Ἐλα, Ὀκταβίε· διατὶ λυπεῖσαι τόσο; δὲν φρονῶ ὅτι ἡ Καρλόττα ἔπαυσε νὰ σὲ ἀγαπᾷ . . .

— Ὁχι τούναντιον μάλιστα . . . ἀπέχω ὅμως ἔτι ἐπὶ πολὺ νὰ φθᾶσω εἰς τὸ τέρμα τῶν ὀνειρῶν μου. Ἡ Ἐσθῆρ δὲν εἶναι ὑπανδρευμένη.

— Ἐλα! ἐγὼ νὰ σὲ παρηγορήσω, γενόμενος θῦμα· νὰ, διὰ νὰ ἐπισπεύσω αὐτὸν τὸν γάμον, τὸν ὁποῖον τόσο ἐπιθυμεῖς, συγκατατίθεμαι νὰ νυμφευθῶ τὴν Ἐσθῆρ. Θεῖα μου, λαμβάνετε τὸν κόπον νὰ προβῆτε σήμερον μάλιστα εἰς τὴν σχετικὴν ἐπίσημον αἴτησιν;

— *Α! Εὐγε καὶ ὑπέρευγε ἀνεψιέ μου, αὐτὸ ποῦ κάμνεις εἶναι ὄραϊον, εἶναι μέγα, εἶναι ἐξαισίον! Νὰ ἀφοσιούσαι σὺ ὑπὲρ τοῦ ἐξαδέλφου σου! . . .

— Ὁχι, Ροβέρτε, ἀδύνατον . . . δὲν εἶμπορῶ νὰ παραδεχθῶ τοιαύτην θυσίαν ἐκ μέρους σου . . .

— Μὴ ἀνακατόνεσαι. Μήπως τάχα ἡ Ἐσθῆρ εἶναι ἄσχημη; εἶναι ἐπίσης ὄραϊα καὶ ἔπειτα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σᾶς παρέχω καὶ ἐκδοῦλευσιν.

— *Α! πῶς νὰ σὲ εὐχαριστήσω;

— Μὴ μ' εὐχαριστῆς, διότι ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι φυσικωτάτη καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἂν ἦσο καὶ σὺ εἰς τὴν θέσιν μου, δὲν θὰ ἔπραττες διαφοροετικὰ.

Α. Ν. Γ.

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.